Ludvig Hope

I liv og i død

Om tro og helliggjørelse, døden og dommen

Oversatt til norsk
Gamle stier · gamlestier.no

Ludvig Hope: *I liv og i død* (Om tro og helliggjørelse, døden og dommen).
Tekstene er frie fordi forfatterne døde for mer enn 70 år siden. Oversettelsene er eget arbeid.
Bibelsitatene er fra Norsk Bibel 88/07.
Boka kan leses, skrives ut og deles fritt. Den nyeste utgaven finnes alltid på gamlestier.no.
Utgave 24. november 2026.

Innhold

Grunnen til vår frelse 1
«Hindre dem ikke!» 2
Ungdom og kristendom 6
Kristen ungdom før og nå 10
Menn som har makt med Gud 15
Misjonen 18
Den bortkomne sønnen 23
Guds lam tar bort verdens synd 28
Troen – del 1 35
Troen – del 2 45
Troen – del 3 55
Helliggjørelsen – del 1 65
Helliggjørelsen – del 2 76
For Kristi domstol 87
Omvendelse etter døden? – del 1 93
Omvendelse etter døden? – del 2 99
Hope – Hallesby 105
Hvor er de frelste etter døden? 112
Tidens tegn 122
Om Ludvig Hope 128

Grunnen til vår frelse

Grunnen til vår frelse,
livet Gud oss gav,
hilser vi i *Jesus*
da han steg av grav.

Troen griper *korset*,
tar sitt sverd til slag,
der har sjelen trøsten,
der gryr livets dag.

Snart vi *himlen* hilser,
vi går hjem til Gud,
helt inn til vår Frelser,
viet som hans brud.

«Hindre dem ikke!»

> «La de små barna komme til meg, hindre dem ikke! For Guds rike hører slike til. Sannelig sier jeg dere: Den som ikke tar imot Guds rike som et lite barn, skal slett ikke komme inn i det!» (Mark 10,14–15).

I.

Spørsmålet om barna våre er et av de største som møter kristne mennesker. Mer enn én far og mer enn én mor har grublet og grått seg i en tidlig grav over det spørsmålet.

Alle rettenkende foreldre har omsorg for barna sine – også de som ikke vil ha noe med Gud å gjøre. Men mens verdslige foreldre kan slå seg til ro bare barna blir skikkelige folk, kan kristne foreldre aldri være fornøyd før barna er frelst. Lykkes ikke dette, legger det seg en tung byrde over hjertet til en far og en mor som er kristne.

Hvor vi enn kommer i verden der det finnes kristne foreldre, møter vi noen som det har gått galt for. For noen går det helt utrolig godt: Det ene barnet etter det andre kommer til Gud. For andre går det stikk motsatt.

Kunne vi da si at grunnen ligger i dårlig eller god kristendom, ville vi i alle fall øyne en løsning på dette. Men fakta sier ikke alltid det. Tvert imot. Foreldre som man må se opp til framfor mange andre, både som mennesker og som kristne, må så ofte se at barna deres er borte fra Gud, mens barna til verdslige folk og til mindre gode kristne blir vunnet for Kristus.

II.

Ordet i dag – og ellers hele Guds ord – viser oss en side ved Jesus og hans syn på barna som vi gjør vel i å legge merke til. Jesus har et forunderlig stort syn på barna og viser et stort hjertelag for dem. På mange måter setter han dem høyere enn voksne folk, ja, høyere enn voksne som er kristne.

Har du lagt merke til dette? Hør hans egne ord:

«Sannelig sier jeg dere: Den som ikke tar imot Guds rike som et lite barn, skal slett ikke komme inn i det!» (Mark 10,15).

«Hvem er den største i himlenes rike? Han kalte da et lite barn til seg og stilte det midt iblant dem, og sa: Sannelig sier jeg dere: Uten at dere omvender dere og blir som barn, kommer dere slett ikke inn i himlenes rike» (Matt 18,1–3).

«Men den som forfører én av disse små som tror på meg, for ham var det bedre om en kvernstein ble hengt om halsen på ham og han ble senket i havets dyp» (Matt 18,6).

«Se til at dere ikke forakter én av disse små! For jeg sier dere at deres engler i himmelen ser alltid min himmelske Fars åsyn» (Matt 18,10).

Jesus ser stort på barna! Han sier at Guds rike hører dem til. «Disse små som tror på meg,» sier han. Han taler om «deres engler i himmelen». Han sier at vil vi voksne komme inn i Guds rike, må vi bli som barn.

Ser du slik på barnet ditt?

Av ditt og mitt barn kan det bli en Guds tjener, en helgen. En som kan brukes til å løfte tusener av mennesker ut av synd og skam og opp til Gud.

Av barna våre kan det bli rovdyr i menneskeham, mordere, tyver, forrædere, en redsel og en ulykke for hjem og folk og fedreland.

Av ditt og mitt barn!

Derfor ber Jesus oss om å fare varsomt med barna våre. De er myke som voks. Skjøre som glass. Dyrere enn gull.

III.

Her vil jeg særlig trekke fram det ordet av Jesus at vi må vokte oss for å forakte og forføre de små. Det rommer nok mer enn vi tror. La meg nevne noe av det jeg tror ligger i dette ordet.

1. Når vi er urettferdige mot barna, forfører vi dem.

Vi forfører dem til fall, selv om vi ikke vil det.

I barnesjelen ligger det stor visdom og en sterk rettferdssans. Blir denne rettferdssansen hos barnet krenket, kan det føre til stor ulykke. Da kan den kjærligheten barnet har til far og mor, bli vendt til hat. Det har hendt mang en gang.

Det er farlig å beskylde og straffe barnet for det du ikke er sikker på at det har gjort. Men det gjør mange foreldre – ofte i tankeløshet.

«Er det nå du igjen, din slyngel, som har vært her? Er det du som har knust vindusruten? Er det du som har sølt blekk på bordet? Er det du som har knust kaffekoppen og brukket blomsten?»

«Nei, mor, det er ikke meg! Det er ikke meg!»

«Å, det er så likt deg, ditt troll!»

«Nei, mor, det er ikke meg!»

Men mor hører ikke på barnet. Hun gir det ris, eller bare en ørefik eller bare en dask i nakken. Eller kanskje en lugg i håret, en klype i armen, et puff i siden – og så ut på gaten:

«Ut med deg! Jeg vil ikke se deg mer! Jeg skal gi deg, din slyngel!»

«Mor! Mor! Det var ikke meg!»

———

Da forfører du barnet ditt. Da forakter du det. Vet du det?

Når vi straffer i tide og utide, på urett måte og i sinne, og uten å være sikre på om barnet er skyldig, da forakter vi barnet. Og er barnet uskyldig i det du beskylder det for, virker straffen som et dolkestikk i barnesjelen.

Det fortelles om Spurgeon at han en gang hadde beskyldt barnet sitt for noe ved middagsbordet mens mange hørte på. Etterpå fikk han vite at barnet var uskyldig. Da kalte han sammen alle som hadde vært med ved bordet, og ba barnet om tilgivelse.

Det barnet fikk respekt for faren sin, det kan du stole på! Der sluknet verken kjærligheten eller respekten.

2. Når vi lover og ikke holder, forfører vi barna.

Det finnes ingen lettere måte å skjemme dem bort på enn nettopp denne. Du nekter barnet det det vil ha, men lar det få viljen sin til slutt:

«Tier du ikke nå, får du ris! Du har hørt at du ikke får det!»

———

«Her har du det, din skrikhals!»

Og så slenger du tingen til barnet som til et dyr.

Da forfører du barnet ditt. Da forakter du det. Og da mister barnet respekten for deg. Det vet at ordene dine ikke er til å stole på. Du har skjemt det bort.

IV.

Men hva skal vi da gjøre for at barna våre kan bli frelst? Spørsmålet er stort, og svaret er enkelt.

1. Vi skal gå til Jesus med dem.

Vi skal be ham ta seg av barna våre, og be om kraft til å leve som kristne blant dem. Jesus vil at vi skal komme til ham med barna våre. Og når vi kommer til ham med dem, velsigner han dem!

Det skal du gjøre. Det skal du tro.

Jesus har bedt oss om å komme til ham med barna våre. Det er store ting, det! Og når vi kommer med dem, velsigner han dem. Får vi øynene opp for dette, er den dypeste gåten i spørsmålet løst.

2. Vi skal lese Guds ord og be sammen med barna våre.

Vi skal aldri gnåle og mase. Aldri! Og aller minst når det gjelder kristendommen. Vi skal ikke vitne høyere med munnen enn med livet. Tvert imot. Vitnesbyrdet i ord kan godt ligge et par streker under vitnesbyrdet i livet.

Vi skal bruke Guds ord i hjemmet, vi skal leve som kristne, og vi skal ta barna med oss og høre Guds ord.

Jeg kan vanskelig tenke meg at et barn som har vokst opp i et slikt hjem, noen gang kan få ro i synden. Dette: Mor ba med meg – mor holdt meg på fanget og fortalte meg om Jesus – far leste Guds ord og ba – det er ikke lett å rive ut av sjelen. Jo lenger man kommer bort fra far og mor, desto mer stiger det fram, uroer og lokker. Jesu velsignende hender har festet det i sjelen.

Det skal du tro!

Da blir du rolig og sterk. For den troen gir deg kraft til å legge barnet fra deg over på ham. Det er den fineste og dypeste kunst i troen. Den troen gjør deg sterk i Gud.

Men det er så lite av den troen blant oss. Vi går til Gud med byrden vår, sorgene og vanskene våre, men tar dem alltid med oss hjem igjen. Vi har ikke tro til å legge dem over på ham. Og så blir vi motløse, urolige, redde, maktesløse og fortvilte.

Denne tvilen gjør ikke bare vondt for oss selv, men den ødelegger også den kraften i livet vårt som skulle dra og lokke barnet. Den sure tvilen støter barnet bort. Den glade roen og tilliten drar barnet til seg.

I en av bygdene våre var det en ung jente som var så glad i å danse. Hun løy for moren og sa at hun skulle på møte eller hit og dit, når hun strøk av sted på dans om kveldene. Moren skjønte til slutt at hun løy, men lot som hun ikke forsto det. Hun var vennlig og blid mot datteren og ønsket henne velkommen hjem hver gang hun kom tilbake fra dansen.

Til slutt orket ikke jenta dette lenger. «Kan du ikke skjenne på meg, mor, og snakke hardt til meg!»

Morens sterke tro og tillit ble for mye for datteren. Hun bøyde seg for Kristus.

Prøv å legge barnet ditt på Kristus. Du har rett til det. Tror du at det går barnet ditt ille når ikke du passer på det? Hvem var det som passet på deg da du måtte ut i verden? Hvem var det som frelste deg? Var det far og mor?

På Herren du deg støtte
om det deg vel skal gå,
hans gjerning må du nytte
om din skal kunne stå;
av sorg og selvgjort plage
der kommer intet ut,
for intet kan du tage,
alt kan du få av Gud.

Herren velsigne barna våre. Herren frelse dem.

V.

Til slutt: Vi må bli som barn hvis vi skal komme inn i Guds rike. Hvordan må vi da være?

Et barn er barnlig. Og et barnlig sinn er ikke stolt. Det tror og tar imot det som blir sagt, uten å gruble over om det er mening i det. Når det er sagt og lovet, er det nok for barnet. Barnet tror.

«Det har far og mor lovet meg, det skal jeg få til jul. Jeg har fått lov til å være med der og der.»

Og så er barnet trygt i den troen. Så springer det ut på gaten eller bort til nærmeste nabo og forteller det til kameratene. Tvil og innvendinger blåser det bort. Det hjelper ikke om man kommer med aldri så mange kloke innvendinger:

«Tenk om far ikke har nok penger til å kjøpe julegaven for? Tenk om noe skulle komme i veien, så dere ikke kom fram dit dere skal i ferien?»

Barnet gir aldri rom for slik «klokskap». Far og mor har sagt det. Punktum!

Slik skal vi være når det gjelder Gud og hans ord.

Vet du noe som Gud har lovet deg? Ja, han har lovet deg forlatelse for all din synd. Han har lovet å være din far, din hyrde, din mor. Du skal få komme hjem når du dør. Er det mer du trenger for å være glad og salig?

Slutt nå å være «klok». Klokskap og stivsinn stenger Guds rike for deg.

Er det noen her i dag som ønsker å komme inn i Guds rike? Guds ord sier: Kom! Den som vil, han får komme (Åp 22,17). Jeg støter ingen ut, sier Herren (Joh 6,37). Jeg har gjenløst deg (Jes 44,22). Jeg har betalt for deg. Jeg har frelst deg. Slik taler Herren.

Er det ikke slik?

Tro det, så går du inn i Guds rike.

Ungdom og kristendom

> «Tenk på din skaper i din ungdoms dager, før de onde dagene kommer, og det lir mot de årene da du må si: Jeg har ingen glede av dem» (Fork 12,1).

Når vi blir gamle, går vi inn i den tiden som dette bibelordet kaller «de onde dagene». Vil vi vite hvorfor de gamle dagene våre blir onde dager som vi ikke har glede av, kan vi bare lese videre nedover i dette kapitlet.

I vakre og malende bilder får vi se hva livet har å by oss når vi blir gamle. Da mørkner både sol, måne og stjerner. Da blir skyene tunge og mørke også når det har sluttet å regne. Da skjelver vaktmennene som er satt til å passe huset, og de sterke mennene blir bøyd.

Jentene som maler på kvernen, stanser arbeidet fordi de er blitt så få (trolig et bilde på tannløsheten). Det mørkner for dem som ser ut gjennom vinduene (synet svekkes), dørene til gaten blir stengt (hørselen svekkes), og kvernduren blir svak. Man står opp ved den første fuglekvitringen, og sangmøyene blir lavmælte (man har vondt for å sove, og stemmen blir svak).

Man er redd for hver bakke, og skremsler venter på veien. Knærne blir svake, man blir ustø på foten og sleper seg fram. Sølvsnoren slites, gullskålen brister, krukken ved kilden går i stykker, og hjulet brytes i brønnen (blodet blir svakere, det renner langsommere gjennom årene, og hjertet slår ikke lenger så stødig).

Det jordiske huset vi bor i, synker sammen og er i ferd med å vende tilbake til den jord det kom fra. Vi kommer nærmere og nærmere døden. Dette er de onde dagene som vi ikke har glede av.

Noe annet ved disse onde dagene er at vi blir mer og mer ensomme. De vi vokste opp sammen med, de vi levde sammen med i hjemmet, vennene og arbeidskameratene, er enten døde eller spredt rundt i verden, og vi sitter igjen med lite annet enn minner om det som var.

Når så både kroppens og åndens krefter avtar, og den yngre slekten som vokser fram, ikke bryr seg stort om oss, da blir vi gamle så lett sære og sure. Vi blir motløse og tenker vondt. Ikke minst dette siste gjør livskvelden til «onde dager» for mange.

*

Tror du at slike dager kommer til deg, du som er ung nå? «Å, det er ikke verdt å tenke på slikt nå,» svarer mange unge.

Men det sier ikke ordet vi leste. Vismannen som skrev Forkynneren, mener at vi nettopp skal tenke på dette og forberede oss på de onde dagene mens vi er

unge. Den beste måten å møte denne tiden på, sier han, er å tenke på vår skaper i ungdommens dager.

Hadde dette rådet til ungdommen blitt gitt i vår tid, ville det vel ha lydt omtrent slik: Ungdom! Vend om, søk Gud og finn fram til Kristus, og bli en kristen nå mens du er ung.

Den som får sin sak med Gud i orden i ungdomstiden, kan møte de onde dagene på en helt annen måte enn den som går borte fra Gud. I samfunn med Kristus kan høsten bli vakker, ja, det kan godt hende at «de onde dagene» blir den beste tiden vi har levd.

Høsten med sin rene luft og sitt strålende fargespill i skog og på fjell er på mange måter den vakreste årstiden. Slik kan også livskvelden bli for oss om vi har vår sak med Gud i orden.

*

Ungdomstiden er en vakker tid, en farlig tid og en ansvarsfull tid. Den er også den tiden som legger grunnen for hele livet.

All god vekst må gro om våren
skal den grøde gi.

Men ansvaret som er knyttet til denne vakre tiden, glemmer ungdommen så lett. Den som er ung, har så lett for å være høy på seg og kortsynt, og mange tenker omtrent slik: «Å, det er vel ikke så nøye. Man er da bare ung én gang, jeg må vel få lov til å være ung mens jeg er ung. Alvoret kommer tidsnok, og da kan jeg søke Gud.»

Men det er å være kortsynt.

«Og så er det disse stive og sta gamlingene der hjemme. De er så gammelmodige og bakstreverske at man skulle tro de ikke forsto seg på noe som helst. Ja, de er så dumme og så gamle og skrøpelige at de så vidt kan tygge grøt.»

Slik tenker og snakker mange unge om de eldre og gamle.

«Nei, la oss unge få slippe til! La meg få ta fatt, så skal du se det blir skikk både på det ene og det andre. – Mor og far? – Ja, jeg vil ikke si mer, men så dumme de er! Og så disse gamle kristne, dem er det håpløst å arbeide sammen med. De vil ingenting, de bare legger seg i veien for oss som vil noe.»

Har vi ikke hørt slik tale?

Men dette er å være innbilsk og høy på seg. Ja, det er rett og slett å være dum. Det vil nok vise seg senere i livet. Da får man betale dyrt for at man var dum i ungdommen.

*

Men tross alt dette er ungdomstiden likevel vakker og rik. Når tankene mine går tilbake til min egen ungdom, stanser de som regel i hjembygda en vårdag.

Jeg minnes hvordan jeg satt under furu og bjørk og hørte på gjøken. Jeg husker hvor lett jeg hoppet fra stein til stein. Jeg minnes hvordan blad og blomster sprang ut, hvordan bakker og lier ble grønne og alt i naturen åndet av liv som våknet.

I den stille morgentimen steg solen over fjelltoppen, stille og sterk, og fylte dalen med lys, varme og vår. Fuglene sang i et kor på tusener, kuene rautet, bjellene klang, lam, kje og kalver hoppet og danset, mens elven fosset og sang

i sin hvite drakt og sin nyskapte kraft. Bonden spadde, gjødslet og sådde, mens millioner av duggdråper hang i gress, i blad og blomster og ble brutt i solen til lysende og levende diamanter.

Slik er våren, overmåte vakker og rik på spirende liv. Slik er også vår ungdomstid. Den store forskjellen er bare at våren kommer til oss hvert eneste år, like evig ung, mens du og jeg er unge bare én gang.

Jeg blir ikke ung igjen i denne verden. Jeg kommer aldri mer til å hoppe fra stein til stein i Hopsdalen – aldri mer. Ungdom: Du er bare ung én gang!

Det er nå, denne ene gangen, du er lik den skumhvite elven, den grønne lien i vekst, den blomstrende heggen som springer ut. Nå bruser din livselv. Nå synger et kor med tusen tunger i livets lunder for deg, nå henger duggen på de nyutsprungne bladene og blomstene i ditt ungdomsliv – nå! Bare denne ene våren i livet ditt.

Her ligger ikke bare det vakre ved ungdomslivet, men også det alvorlige og ansvarsfulle.

Ungdomstiden er ikke bare lik en grønnende li og en brusende elv. Den er også lik pløyd jord som venter på såkorn. Får den ikke det den ligger klar og venter på, begynner ugresset å gro. Det trenger ingen å så eller verne om, det vokser likevel.

Det er i denne tiden av livet, da hjertet vårt ligner en pløyd åker, at det er lettest å bli en kristen, og det er også da de fleste blir kristne.

Jeg leste en gang i et blad om en predikant som talte for en stor forsamling. Han ba alle som var omvendt, om å rekke hånden i været. Tusen never kom opp.

Da alle armene var kommet ned igjen, sa han: «Rekk opp hånden, alle som ble omvendt før dere var 20 år.» Det kom opp 695 hender. «Så de som fant Gud i alderen mellom 20 og 30 år.» Det kom opp 208 hender. Han fortsatte, og det viste seg at 70 var blitt personlige kristne i alderen mellom 30 og 40 år. I alderen 40–50 år var det bare 19, mellom 50 og 60 år 6, og mellom 60 og 70 år 2!

Jeg kan ikke garantere at denne fortellingen er sann, men jeg vet at livet lærer oss at de fleste som blir kristne, blir det i ungdommen. Ungdomsårene er den beste tiden til å få sin sak ordnet med Gud. En rik mann sa på sine gamle dager: «Jeg skulle ha gitt bort alt jeg eier om jeg kunne blitt grepet slik som da jeg var ung.»

En ungdom som blir frelst, er ikke bare en sjel som er frelst og kan komme til Gud når den dør. Det er et menneskeliv vunnet for Gud, et liv her med Gud og for Gud. Man blir frelst til fred med Gud, til en arbeidsdag sammen med Gud og til å vinne andre for ham, til selv å være velsignet og bli til velsignelse for dem man lever sammen med, og for slekter som kommer.

Mange av de største og beste menn vi har hatt i verden, kom til Gud da de var unge. Tenk på Josef, Moses, Daniel, Augustin, Luther, Wesley, Spurgeon, Moody, Hudson Taylor, Livingstone og Hauge! Alle disse valgte å følge Gud da de var unge. Og da de ble gamle, hvordan gikk det med dem da?

Til Daniel ble det sagt: «Du skal hvile og stå opp til din lodd ved dagenes ende» (Dan 12,13).

Da Moody kjente at døden kom, sa han: «Dette er ikke vondt, dette er godt.» Og da han trakk sine siste åndedrag, sa han: «Jorden svinner bort, og himmelen åpner seg.»

Når man kan få avslutte livet her på denne måten, da blir «de onde dagene» de beste blant de gode.

Så la da Gud ditt hjerte få
fra ungdom og til alder grå,
da blir det lyst å leve.

Kristen ungdom før og nå

Tale ved ungdomsskolen på Fjellhaug 1929.

Da jeg gikk og grunnet på hva jeg skulle tale om her, kom dette emnet fram i tankene. Om det kan være til noe gagn å tale om dette spørsmålet her, vet jeg ikke. Men nå får jeg prøve så godt jeg kan.

Dere forstår nok at når jeg vil tale om kristen ungdom før, kommer jeg ikke til å gå ut i all verden. Jeg vil holde meg her i landet, og da helst til den delen av landet der jeg levde mitt ungdomsliv som kristen.

Kanskje kjenner dere allerede til det jeg har å si om den kristne ungdommen før, men det kan likevel være nyttig å la den kristne ungdommen før og nå speile seg i hverandre.

For 40–50 år siden var det ikke mye troende ungdom her i landet, i alle fall ikke på våre kanter. Vi kjente ikke til annen kristendom enn den vi lærte å kjenne gjennom skolebøkene, presten og kirken. Den gikk ut på å gå til alters to ganger i året, leve gudløst og dø salig. Ingen i grendene der hadde noen gang sett en annen form for kristendom.

Det var over dette «mørke fastland» at nådesolen brøt fram i mine unge år – for første gang, så langt man vet. En underlig tid!

For meg selv har jeg sammenlignet tiden før vekkelsen kom, med å leve uten å se solen. Og så en dag brast skylaget, og vi så solen og kjente hvordan den varmet. Vi så at den tærte på snø og is og skapte elver, fosser og grønne bakker, og vi hørte fuglesang. En underlig tid! En tid som jeg aldri kan glemme.

Jeg tror knapt at noen før oss er blitt født inn i en så stor tid som vi som nå er 60–70 år. Det er makeløst alt det vi har gjennomlevd. Jeg takker Gud for at han lot meg leve nettopp i denne tiden.

*

Vi som ble vakt i denne første vårmorgenen, kom inn i mange floker og mye strev. Lyset fra forkynnelsen skinte ikke klart. Det var mest dom og død og helvete i de talene vi hørte. Vanekristendommen, kirken, misbruket av dåp og nattverd fikk sin dom, og likeså felen, dansen, drikken, bannskapen og råskapen. Det var som tordenskrall og lyn. Det skremte oss opp.

Og mens vi med stort alvor tok fatt på arbeidet for å bli frelst, kunne vi ikke tenke oss å tro at vi var frelst før vi hadde opplevd at vi var frelst. Mange av oss gikk derfor år etter år med byrden på den svake ryggen vår og så ingen utvei til å bli kvitt den.

Men da lyset en dag gikk opp for oss og vi så at frelsen lå ferdig for oss, utenfor oss selv, og vi også fikk gripe den som vår eiendom, da visste vi også hva det er å gå over fra døden til livet.

Jeg lå i en potetåker den dagen.

*

Skulle jeg så prøve å si noe om det som preget oss i denne tiden, tror jeg at jeg kan si det slik: Vi bar på en stor redsel for å miste det vi hadde funnet.

Vi var ikke bare redde for synden, Satan og verden, men vi var også redde for de verdslige menneskene og de jordiske tingene. Bonden var redd for gården sin, moren for hjemmet og ungdommen for ungdomslivet. Vi fryktet at også der lå det fangarmer ute etter det nye livet vårt. Vi var redde for alt som kunne fange oss, gjøre oss kalde og vende sinnet bort fra det ene store.

Vi kunne ikke et eneste øyeblikk tenke oss å være sammen med verdslig ungdom i lag og lek, i selskap og moro. Det var synd for oss. Det som nå for eksempel skjer på de kristelige ungdomsskolene, at verdslig og kristen ungdom ler høyt, skråler og leker sammen, kunne vi aldri tenke oss. For oss var dette å skikke seg lik verden. Det var synd – for oss.

Den vante måten å leve på tålte ingen forandring. En troende kvinne kunne ikke bytte ut det gamle hodeplagget sitt med en hatt eller vadmelsstakken med en kjole av kjøpetøy. En troende mann kunne ikke bytte ut halskluten med en guttaperkakrage eller trøyen med en frakk.

Å stryke en tone på den felen som hadde lokket til dans, var å vekke de syndige lystene. Når felelåten nådde øret, våknet lysten til å danse, og beina ville trampe i gulvet.

Å gå med rak rygg og bære hodet høyt sømmet seg ikke for en kristen. Det var ikke å være ydmyk, men stolt og selvgod.

Som dere forstår, hadde vi ikke stort rom å boltre oss på. «Denne verden» fikk ikke husrom blant oss.

*

Som dere vet, ser ikke en kristen ungdom slik på livet nå. Porten inn til Guds rike er kanskje omtrent den samme, men veien er annerledes nå enn da. Hver enkelt av oss kan tenke alvorlig over om vi nå har gjort den for bred, mens den var for trang før.

Men den friheten som de kristne har nå, og da ikke minst den kristne ungdommen, er stor. Nå går leken lett og lystig for en kristen ungdom selv om han er sammen med verdslige unge. Nå er selskap og vennskap med verdslige ikke noe galt lenger, selv om de aldri leser i Bibelen eller nevner Gud når de er sammen.

Nå kan man kle seg etter siste mote, selv om det krever omsøm av mange plagg et par ganger i året. En kristen kvinne strekker og drar i kjolen sin så den kan skjule knærne, på linje med den verdslige. Hun legger beina i kors, så det ene kan varme det andre, fordi luften er for kald og silkestrømpen for tynn.

Og når kulden irriterer nervene, må den kristne kvinnen ofte, like mye som den verdslige, klore og klø seg rundt den nakne halsen, som om lus bet i hver nerve.

Også mange kristne kvinner sliter seg fram på skohæler som er to, tre tommer høye og slett ikke bredere enn en femøring. Bare det er siste mote, får man tåle det, selv om foten blir vridd og det stikker både i hjertet, i nyrene og i stortåen.

Noen ganger må også håret gå, om det er aldri så langt og vakkert. Moten krever det!

Synd?

Verdslig?

Usømmelig?

Å skikke seg lik denne verden?

Pytt! Din tosk! Har du ikke bedre vett?

Ha! ha! ha!

Det er svaret en «pietist» får av mang en kristen ungdom i dag.

Ingen kan lenger klage over at grensen mellom troende og verdslig ungdom her er for trang. Nå er ikke felen syndig lenger, heller ikke lek og lag med verdslige folk eller å kle seg etter siste mote, hvor meningsløs den enn er.

Det kristne ungdomshuset er ikke lenger lavt under taket eller trangt mellom veggene. Nå er vidsyn kommet i stedet for trangsyn, og det tunge alvoret er byttet ut med latter og skrål. Felen får ikke bare lov til å lyde, men også til å lyde lystig.

Slik er det nå. Aller helst blant den kristne skoleungdommen.

*

Jeg er sikker på at dere nå venter i spenning på det jeg vil si om dette «før» og «nå».

Så mye vil jeg ikke si. Det jeg først og fremst ønsket, var å peke på forskjellen og så få dere til å tenke over «før» og «nå».

Om det kristne synet vi hadde i min ungdom, vil jeg si at vi trakk grensen for trangt mellom det kristelige og det menneskelige. Vi blandet det menneskelige sammen med det syndige og fikk slik en falsk forestilling om hva det er å være en frelst synder.

Det var vår store feil.

Men vi visste ikke bedre. Vi trodde det var rett. Vi kunne ikke skille klart mellom hatten og sinnelaget. Vi forsto ikke at det kunne bo et like verdslig sinn under et skaut som under en hatt, bak trøyen som bak en lang frakk.

Men det var redselen for «denne verden» og vårt «forvendte sinn» som gjorde at vi stengte oss inne slik, og det kan jeg si: I dette lille rommet brant det en hellig ild. Det var varmt!

Det kalde gufset fra verdsliggjorte mennesker slapp ikke lett inn til oss. Det var vår lykke. Vi brukte ikke opp den sterke kristelige trangen vår på samvær med verdslige mennesker. Grensen mellom kristelig alvor og lettsinn var grei og klar. Vi måtte sørge for å eie et hellig alvor, selv om det noen ganger var blandet med uekte vare.

På kirkevei, på reise, i arbeidslivet, blant naboer, i hus og hjem prøvde vi å holde sammen som et utskilt folk. I dette lå det en stor styrke for oss arme, svake stakkarer. Det vil si: Vi holdt oss borte fra faren. Vi var redde.

I seg selv var dette ingen styrke, det er klart. Men på denne måten vernet vi om vår alterild og vårt kristelige alvor.

Vi var litt for harde i de dommene vi felte, og vi var sterkere i sannhet enn i kjærlighet. Men vi mente det ærlig så langt vi forsto, og vi berget oss forbi farene, så vi litt etter litt modnet til større frisinn.

*

Så var det den kristne ungdommen nå.

Det er ikke så enkelt for meg å være helt rettferdig her, jeg som var ung i den gamle tiden. Men jeg vil prøve.

Det kan ikke være tvil om at de unge som nå blir avgjorte kristne, helt fra første stund får et sunnere syn på det menneskelige i mennesket enn vi gjorde. Det faller lettere for dem å skille mellom det syndige og det menneskelige.

I dette ligger det en stor rikdom. Veien ligger mer åpen for en sunn utvikling av hele personen. Det sant menneskelige får sin rett.

Men nettopp i denne friheten ligger det også en fare. Jeg vil prøve å vise dere noe av den.

Først vil jeg da si at vi skynder oss mer nå enn før med å få folk omvendt. Når vi i min ungdom trodde at Gud hadde fått tak i noen, tok vi det med ro. Vi hadde ikke noe imot at det floket seg mer og mer til for dem som var vakt, så de kjente seg hjelpeløse og fortapte.

Men dette med eget strev og syndenød vil vi ikke oppholde oss med lenger. Og så blir omvendelsen nå mer en viljessak enn en hjertesak. Den som omvender seg, gjør det mer fordi det er det rette og det beste, enn fordi han ikke kan la være.

Jeg vil ikke nå diskutere dette med viljen og hjertet. Men jeg tror at den er best stilt som får viljen sin bøyd fordi synden blir for tung å bære – at det er hjertets nød som er den første og fremste grunnen til at viljen lar seg bøye.

«Når mine misgjerninger er blitt meg for tunge, da utsletter du våre overtredelser» (Sal 65,4). «Da jeg tidde, ble mine ben tæret bort» (Sal 32,3). «Hennes mange synder er henne forlatt, derfor elsker hun meget» (Luk 7,47).

Slik taler Bibelen. Dette er noe å tenke på.

Blir omvendelsen for mye en viljessak og for lite en hjertesak, og vi samtidig krever stor frihet for det menneskelige, er det lett å gå over den grensen som en kristen ikke må gå over om han vil slippe å ta skade.

Den grensen som vi før holdt så fast på, er nå nesten borte. Vi kristne krever stor frihet for det menneskelige. Grensen er langt, langt borte. Det huset vi bor i nå, er stort.

Nå skal ikke jeg rive det ned og prøve å gjøre det mindre. Det vil sikkert ikke dere være med på heller. Men legg merke til det jeg nå vil nevne.

Et stort hus trenger mer varme enn et lite når det er kaldt. Og så kommer spørsmålet jeg gjerne vil stille til oss alle i dag: Har vi kraft nok til å fylle det store, frisinnede kristensamfunnet vårt med åndelig varme? Er vi like åndelige som vi er frisinnede?

Det må vi være, ellers går det galt. For huset vi bor i, er større enn det gamle, og luften er minst like kald som før. Er vi ikke åndelige i samsvar med den

friheten vi krever, blir kristenlivet vårt verdslig, og i stedet for sann frihet blir det lettsinn.

Her er en av de største farene som truer oss nå. Vi kan ikke fylle vårt store kristelige frihetshus med åndelig varme. Kulden i verden trenger inn gjennom de glisne veggene, og den hellige varmen vil slukne.

Den som gir seg for mye hen til verdslige mennesker og ikke eier en dyp og sterk nok kristendom, styrer skuta si for nær brenningene, der den lett kan forlise.

Her tror jeg vi må våkne, skal ikke kristendommen vår tynnes ut til religiøst snakk. Her må ikke minst vår kristne skoleungdom våkne.

Den som ikke ser denne faren, er i stor fare.

Ungdom: Et lite stykke tilbake mot pietismen, og lenger inn til Gud!

Menn som har makt med Gud

Tale ved en fest på Fjellhaug høsten 1919. Med på festen var elever og lærere ved indremisjonens bibelskole i Oslo og elever og lærere ved de tre skolene Kinaforbundet den gang hadde på Fjellhaug. Noe omarbeidet her.

Les 5 Mos 9,8–19.

> Herren: «La nå meg få råde, så vil jeg gjøre ende på dem» (5 Mos 9,14).
> Moses: «Enda en gang kastet jeg meg ned for Herrens åsyn. Jeg åt ikke brød og drakk ikke vann i førti dager. – – – Også denne gangen hørte Herren meg» (5 Mos 9,18–19).

Mye skifter og faller her i verden etter som årene går. Også hos meg har mye skiftet med årene. Når jeg nå står og ser ut over en flokk unge mennesker, blir jeg alltid så myk om hjertet.

Slik var det ikke med meg før, i yngre år. Da tenkte jeg mindre på dem som skulle ta opp arbeidet etter den slekten jeg hører til. Årene tynget ikke slik de så smått begynner å gjøre nå. Jeg tenkte nærmest at jeg skulle greie både det ene og det andre alene.

Men nå, når jeg ikke lenger er ung, griper det så underlig mykt og fint i hjertestrengene når jeg ser unge mennesker som vil leve for Gud. Jeg blir glad og ser lysere på framtiden. Det er som noe hvisker i øret mitt: Her ser du dem som skal ta opp arbeidet i Guds rike når du og de du vokste opp sammen med, er borte.

* * *

Da jeg i dag satte meg ned for å tenke over hva jeg skulle prøve å bære fram her, ble tanken stående ved det ordet jeg nettopp har lest fra Femte Mosebok.

Den bærende tanken i dette ordet – eller kanskje jeg heller skal si: det jeg nå vil prøve å bære fram ut fra ordet her – er dette spørsmålet: Kan vi kristne virke inn på Guds planer? Kan vi med vår bønn vende Guds dom bort fra oss mennesker? Kan vi med vår bønn til Gud vende syndens straff bort fra hjem og folk og fedreland?

Det er et dristig spørsmål, og jeg tror ikke en alltid kan svare ja på det. Men at det har hendt, ser vi i Bibelen, og det hender – Gud være takk! – den dag i dag.

La oss først se på det som står her om Moses. Herren var så vred på Israel da folket hadde tilbedt gullkalven, at han sa: «La nå meg få råde, så vil jeg gjøre

ende på dem og utslette deres navn under himmelen, og jeg vil gjøre deg til et sterkere og større folk enn dette» (5 Mos 9,14).

Men Moses ville berge Israel, og så tok han opp kampen med Gud:

> «Enda en gang kastet jeg meg ned for Herrens åsyn. Jeg åt ikke brød og drakk ikke vann i førti dager. – – – Og jeg ba til Herren og sa: Herre Herre! Ødelegg ikke ditt folk og din arv, som du frelste ved din store kraft, og som du førte ut av Egypt med sterk hånd! Kom i hu dine tjenere, Abraham, Isak og Jakob! Se ikke på dette folkets hardhet og dets ugudelighet og dets synd, for at ikke de som bor i det landet du har ført oss ut av, skal si: Herren maktet ikke å føre dem inn i det landet han hadde lovt dem. Han hatet dem, og derfor førte han dem ut i ørkenen og lot dem omkomme der. De er jo ditt folk og din arv, som du har ført ut med din store kraft og med din utrakte arm» (5 Mos 9,18 og 26–29).

Og så står disse underlige, håpefulle og mektige ordene: «Også denne gangen hørte Herren meg» (5 Mos 9,19).

Moses hadde makt med Gud i bønn – så stor makt at han berget folket sitt fra Guds hevnende arm. Han appellerte til Guds makt og Guds ære, og dommen ble tatt bort.

Når jeg tenker på dette og ser ut over denne store flokken av unge, griper det meg i hjertet. Tanken går til vår egen tid og det arbeidet vi har fått i Guds rike. Innenfor disse veggene er et stort stykke av Norges framtidige historie samlet, og jeg har vel også rett til å si: et stykke av framtidens historie for Kina, Madagaskar, Sulu og Santalistan. Om noen år er det dere som sitter her, som styrer det kristne arbeidet her hjemme og ute på misjonsmarkene.

I ungdommen ligger framtiden gjemt.

Og så kommer spørsmålet: Hvordan skal denne framtiden bli, som dere skal være med og skape? Hva slags menn og kvinner skal det bli av dere? Skal dere bli slike som har makt med Gud, så dere kan vende dom og straff bort fra oss?

Jeg husker ennå like levende som om det var i går, den historiske natten i 1905 da så å si hele landet ventet på utfallet av forhandlingene i Karlstad. Jeg var i Bergen den gangen og hadde talt på et møte om kvelden.

Så gikk jeg tilbake til Misjonshotellet, der jeg bodde, og la meg, men jeg fikk ikke sove. Jeg sto opp igjen, kledde på meg og gikk ut i byen.

Maken til natt har jeg aldri opplevd. Om noen hadde fortalt meg på forhånd hva jeg skulle få se, ville jeg nok ikke ha trodd det. Så å si hele folket i Bergen var ute på gatene. Og for en ro og alvor som lå over folket! Fine herrer med silkehatt og lang kjole kunne stanse hos de simpleste på gaten og spørre: «Har dokker hørt nokke?» Selv slusken var så stillferdig og fin den kvelden som om han var en omvendt mann.

Mens jeg gikk der og undret meg over det jeg så, møtte jeg en kjenning. Jeg kan godt si navnet hans også: det var jernbaneingeniør Fasting, en av de beste menn Norge hadde den gangen. Det han fortalte meg mens vi vandret fram og tilbake og ventet på meldingen fra Karlstad, var det jeg ville ta fram her.

Han fortalte at han en dag satt på kontoret og syntes å høre en klar stemme som sa til ham: Nå står de fast i Karlstad! Da låste Fasting døren sin, bøyde kne og ba. Han ba lenge, og han reiste seg ikke før han var viss på at det skulle bli

en god løsning på striden mellom Norge og Sverige. Dette fortalte han meg før telegrammet kom med melding om forlik.

Etterpå ble det fortalt – noe sikkert bevis for det har jeg ikke, men jeg har god grunn til å tro at det er sant – at samme dagen som ingeniør Fasting lå på kne borte i Bergen, sto meningene så hardt mot hverandre i Karlstad at det lå an til brudd. Da kom løsningen på uventet vis, og noen dager senere fikk verden vite at det ble fred i Norden.

Jeg tror at den mannen borte i Bergen, som ikke reiste seg fra bønnen før han hadde fått visshet om svar, var med og vendte Norges historie – han sammen med alle de andre som ba. De vendte krig til fred.

* * *

Unge venner! Be Gud om nåde til å ligne disse mennene som vi har hørt om her. Ta opp kampen med Gud om å komme så langt fram i kjennskapen til Kristus at dere ikke bare holder dere innenfor ringen «jeg», «mitt» og «mine», men at dere i bønn og arbeid kan favne om de mange andre også.

La blikket ditt gå ut over landet, til daler, fjorder, fjell og øyer, til by og bygd, til hele dette folket og landet som vi kaller vårt – og enda lenger, til de land der folket sitter i mørke.

Bær alle disse på hjertet ditt i arbeid og i bønn.

Går du denne veien, er du med og bærer folk og land fram mot lysere tider. Da har Norge ennå en framtid. Og den allmektige Gud skal danne deg til en Jesu Kristi stridsmann.

Misjonen

> «Gå derfor ut og gjør alle folkeslag til disipler … Og se, jeg er med dere alle dager» (Matt 28,19–20).

Ordet til oss i dag er Jesu ord om misjonen.

Det er velkjent at det som ligger oss mest på hjertet, sier vi alltid når vi taler med våre nærmeste for siste gang. Skal vi dømme ut fra dette, må vi tro at det er misjonen som ligger Jesus mest på hjertet: at ordet om frelsen må nå ut til alle folk.

Ut fra dette ordet vil jeg derfor tale litt om misjonen. Det er ikke min sterkeste side, men jeg vil prøve.

I.

Det fortelles om Napoleon at han en gang dro forbi en av festningene sine, og det ble ikke gitt salutt til ære for ham. Da Napoleon spurte om grunnen, fikk han til svar at det var tretten grunner, og den første var at de ikke hadde krutt i festningen. Takk, denne ene grunnen er nok, sa Napoleon.

Vi vet at det er mange som bærer på motvilje mot misjonen. Det er mange slike i Norge, kanskje også her i denne forsamlingen. Og mange som ikke er direkte imot misjonen, er likegyldige overfor den. Noen sier at ikke alle kristne skal være med i hedningemisjonen: noen skal drive indremisjon, andre ytremisjon, sier de.

Jeg vil spørre: Hvor står det skrevet?

Andre – og de er ikke få – lever i den tro at vi misjonsfolk er uvitende, godtroende og enfoldige. Vi kaster liv og penger bort på nytteløst arbeid. Det finnes flere slike folk enn en skulle tro. De går i de kristne forsamlingene våre og er kanskje også her i dag.

Er du her, så la meg få spørre: Tror du at Bibelen er Guds ord?

Svarer du nei, kan ikke jeg overbevise deg om at det er rett å arbeide for misjonen. Men svarer du ja, kan jeg gi deg flere enn tretten grunner til at vi må drive misjon. Og blant alle disse grunnene er det én som er nok.

Denne ene står i ordet i dag: «Gå ut i all verden», står det (Mark 16,15). «Gå!»

Gå uten innvendinger, uten å gruble over alle uløselige spørsmål, uten å stanse for alle fjell av hindringer. Det må alle gjøre som tror på Kristus og på Bibelen som Guds ord. Er ikke det klart nok?

Går vi ikke, har vi sagt nei til Bibelen, til Gud og til Frelseren. Det må dere huske, dere som er imot misjonen. Og dere som kritiserer misjonen eller ikke

gjør noe for den, må også huske dette. Å være likegyldig overfor misjonen og samtidig si at en tror på Kristus og på Bibelen – det går ikke. Synes dere at det går?

Ja, men misjonsarbeidet blir ikke drevet slik det skulle, sier du.

Ja vel, så får du gjøre det bedre. Vær så god! Men gå må du. Kristus har sagt det.

II.

Men det er sant at vi har grunn til å spørre: Hvordan kan Jesus våge å gi en liten flokk mennesker en så grenseløst stor oppgave? Hele verden – – all skapningen!

Jesus svarer med disse ordene: «Meg er gitt all makt i himmel og på jord!» (Matt 28,18). Og så disse sluttordene: «Jeg er med dere alle dager inntil verdens ende!» (Matt 28,20).

Det ser ut til at denne allmakten som Kristus sier han har, ikke bunner i at han som Gud er allmektig. Det er en makt han har vunnet gjennom strid og seier. La oss høre noen bibelord:

«Så skal da hele Israels folk vite for visst at Gud har gjort ham både til Herre og til Messias, denne Jesus som dere korsfestet» (Apg 2,36).

«Derfor har òg Gud høyt opphøyet ham og gitt ham det navnet som er over alle navn, for at i Jesu navn skal hvert kne bøye seg» (Fil 2,9–10).

«Derfor.» Hvorfor?

«… du har gitt ham makt over alt kjød, for at han skal gi evig liv til alle dem som du har gitt ham» (Joh 17,2).

«Begjær av meg, så vil jeg gi deg hedningene til arv og jordens ender til eie» (Sal 2,8).

«Og de synger en ny sang og sier: Verdig er du til å ta imot boken og åpne seglene på den, fordi du ble slaktet og med ditt blod kjøpte oss til Gud» (Åp 5,9).

«Etter at han hadde fullført renselsen for våre synder, satte han seg ved Majestetens høyre hånd i det høye» (Hebr 1,3).

«Ved Majestetens høyre hånd i det høye.»

Guds hånd er i vår brors hånd. Han er midtpunktet i verdenshistorien, han er alfa og omega i tilværelsen. Han er den kronede kongen på den hvite hesten. Han holder tømmene som er festet i bisselet på verdens ville hest. Denne ville hesten styrer han.

Den forseglede boken som ingen i himmelen eller på jorden eller under jorden kunne åpne, den kan han åpne. Boken er i hans hånd. Han har vunnet seier, så han kan åpne boken. Han har all makt i himmelen og på jorden.

Derfor: Gå!

Dette er grunnen til at han kan sende så få og så små sendebud ut i verden. De få og de små er de beste, for at den store kraften skal være av ham og ikke av oss.

La så havet og bølgene bruse. La lovløsheten og anarkiet velte inn over oss. Hans folk er i hånden på ham som har all makt i himmelen og på jorden.

La det så være at veien Gud må føre slekten vår på, går helt til kanten av avgrunnen, så vi kan lære av det at vi er fortapt uten ham. Det er en tung vei. Men den stolte og innbilske slekten må fram der.

Men også mens disse herjende stormene ryster jorden, skal Guds folk – som aldri før – gå med ordet om ham fra folk til folk. Ut skal vi, som en redningsbåt med modige menn ved årer og ror, styre ut mellom brott og brenninger og våge livet.

Der er vår plass. Der er vårt arbeid.

På den båten har verdens Frelser skrevet: «Jeg er med.»

Han som kan stormen binde
og bryte bølgen blå,
han skal nok leia finne,
så du kan havnen nå.

Skulle ikke da du og jeg kunne synge og gjøre disse ordene til våre:

Bruk meg, nådefulle Frelser,
som det her behager deg,
all ting gjort for deg – hvor ringe –
er dog alltid stort for deg.

Er det middag eller midnatt
eller tidlig morgengry,
jubler jeg med glade høstfolk,
må til ensomt strev jeg ty.

Ifra hovmod, egenvilje,
Herre, vil du meg befri!
Hjelp, din ære kun å søke,
at av deg jeg brukt kan bli.

Denne sangen kjenner hvert ærlig kristent hjerte godt når vi strever for at folk skal bli frelst.

Er du grepet av misjonen? Har dette «gå» fra Jesus tonet i sjelen din, slik det en gang gjorde hos disiplene?

Du, la deg gripe av misjonen! Da blir du grepet av Guds velsignende hånd. Der du går for ham, der går han med deg.

La oss høre et par ord fra misjonærer som stred og vant. Biskop Hannington, som ble myrdet etter ordre fra kongen i Uganda, sa før han døde: «Hils kong Muanga og si at jeg dør for Uganda. Jeg kjøper veien til Uganda med mitt blod.»

James Chalmers, som ble myrdet på Ny-Guinea, sa en tid før han dro ut på sin siste reise: «Minn meg om de siste tjue årene jeg har levd. La meg enda en gang kalle fram minnet om da jeg led skibbrudd, da jeg så døden i øynene, da de ville omringe meg med spyd og klubber og ta livet av meg. La meg enda en gang oppleve alt sammen på nytt – jeg ville likevel ønske å være misjonær.»

Også i vår misjon har vi folk som satte livet inn og falt på sin post. Frøyland sover under gresstorven der ute; han falt for en kule da han ville gjøre vel mot andre. Og vi har andre som var nær døden, men slapp unna, enda de ikke vek en tomme fra sin post.

Hva synes du om slike folk?

Det er ikke døgnfluer som lever for å spise seg mette og dø. Det er menn som skrev navnet sitt i sjelene – noen også i verdenshistorien – og alle skrev det i himmelen, til ære for Gud og til velsignelse for sine medmennesker.

Det er et arbeid som gir livet mening og mål.

Viden om jord nå venter åpne dører,
kjære, stå opp og lyd din Mesters bud!
De kan ei tro som ei hans navn fikk høre,
gi deg til Kristus, gå med korset ut!
All makt på jord er gitt meg.
Gå ut i all verden med evangeliet!
Og se – jeg er med dere alltid.

III.

Vi vil også minne hverandre om frukten av misjonsarbeidet.

Om vi her i dag kunne se en ørliten bit av alle de forvandlede livene, alle de forandrede hjemmene, alle som ble forvandlet fra løver til lam, alle som før sto andre etter livet, men nå møter sine medmennesker i fred, i bønn og i takk – da ville vi få se et gripende syn.

Herligste lønn for de hardeste timer,
søteste trøst for de tyngste savn,
når det i hedningelandet nå kimer
festlig til bønn i ditt hellige navn.

Ja, det er frukt:

Korset å skue hvor avguden sto.

Bare han som kjøpte oss til Gud med sitt blod, kan måle den frukten.

Men det er også en annen frukt som vi vil minnes. Det er den virkningen misjonen har tilbake på oss kristne i hjemlandet – den velsignelsen misjonsarbeidet fører med seg til deg og meg, til barna våre, til den kristne flokken, til land og folk.

Tenk på alle som er vunnet for Gud, og alle som stadig blir vunnet gjennom misjonsarbeidet. Tenk på alle som i dag samles om Guds ord i bygd og by for misjonens skyld.

Tenk på hva det har betydd, og fremdeles betyr, for de troende familiene at de som taler om misjonen, kommer inn i hjemmene. Mer enn mye annet drar det barna og de unge til Kristus.

Jeg og mange andre satt som smågutter og hørte Thormod Rettedal og andre tale om Jesus og om misjonen. Aldri glemmer jeg de store misjonsmøtene i Nordhordland som jeg var med på som ung mann. Frukten er at en stor del av oss som var unge, ble grepet av Kristus og av misjonen, og nå er flere av barna våre også grepet.

Det er sagt: Den kirken som slutter å være «evangelist», holder også opp å være «evangelisk». Det er mye sant i dette. Ja, jeg vil si: Det er ingen fare for at rasjonalismen skal vinne overtaket så lenge vi har et sterkt, friskt misjonsarbeid blant oss. Men mister vi det, da ser det mørkt ut.

Dere må huske at løftet som følger misjonsbefalingen, ikke bare er gitt til dem som blir sendt ut, men også til dem som sender. Løftet «jeg er med dere» gjelder hver sann misjonær og hver sann misjonsvenn. Det gjelder for hver enkelt og for hver misjonsflokk alle dager.

Også det landet som sender misjonærer, høster frukt av misjonsarbeidet. I 1905 og 1914, da det så ut til at Norge måtte gå til krig, ba de kinesiske kristne for landet vårt. Helt av seg selv gjorde de dette; de ba for det landet som hadde sendt evangeliet til dem.

Det var også en frukt av misjonen. Ingen som tror på bønnen, tviler på at det var god frukt.

IV.

Unge venner som er her i dag – ja, hvem du enn er – jeg har to ting å be deg om før jeg slutter.

Først dette: Ta imot Kristus som din frelser i dag. Han venter på deg. Og du har bare dette ene livet, det livet som Kristus kjøpte med sitt blod. Gi nå livet ditt til ham som ga sitt liv for deg.

Vil du ikke?

Jo, du vil.

Det lider mot slutten av denne tidsalderen. Tiden som er igjen, er kort. Skynd deg, om du vil være med!

Hvorfor vil du lenger dvele
borte fra livet i Gud?
Verden vil bedra ditt hjerte,
kom og bli Frelserens brud!

Så det andre: Kom så og «gå». Vær blant dem som kommer som dugg ut av morgenrødens skjød, blant dem som møter villig fram på hans veldes dag (Sal 110,3).

Et vakkert syn! Har du sett det? Er du med?

Noen har sagt disse vakre ordene: «Kina har ikke noe sår som Kristus ikke kan lege. India har ingen gåte som Kristus ikke kan løse. Japan har ikke noe spørsmål som Kristus ikke kan svare på. Afrika har ikke så dypt mørke at Kristus ikke kan drive det bort.»

I dette arbeidet kan du få være med.

Da er det noe verdt å være menneske.

Den bortkomne sønnen

Tale i bedehuset i Kristiansand 3. juli 1927 ved generalmøtet for Det norske lutherske Kinamisjonsforbund.

Les Luk 15,11–24.

«… samlet den yngste sønnen sammen alt sitt og dro …» (Luk 15,13).
«Jeg vil stå opp og gå til min far, og jeg vil si til ham: Far, jeg har syndet …» (Luk 15,18).
«Men da han ennå var langt borte, så hans far ham, og han fikk inderlig medynk med ham. Han løp ham i møte …» (Luk 15,20).

Bort fra Gud

Ordet om den bortkomne sønnen er et sterkt og gripende ord. Det er sterkt i seg selv, men det blir enda mektigere ved at det gir oss et sant bilde av menneskelivet her i verden, både når vi «går bort» og når vi «kommer hjem igjen».

Det var dette å «gå bort» som hendte en gang, og som hender fra slekt til slekt, om igjen og om igjen, gjennom tusener av år. Gå bort – bort fra Gud.

Mennesket har levd seg inn i den troen at det er best å gå bort fra Gud. Det er best å styre seg selv, best å følge sin egen vilje og sin egen lyst. Og så drar vi av sted, bort fra Gud! Vi vil ikke se og ikke innrømme at det er galt, og at vi ikke kan styre oss selv.

Når vi ser ut over verden, får vi øye på en veldig skare av mennesker på vei bort fra Gud. Folkeslagene og nasjonene er på full marsj bort fra Gud – jeg tror nesten en kan si: i større grad og fortere enn noen gang før. Som et brusende hav, som en dundrende foss, bort fra Gud.

Gud er ikke noe å bry seg om, sier et stort parti i de fleste land; troen på Gud gjør folk til dårer og «mørkemenn». Om en liten tid, roper de, skal paradiset være bygd her på jorden uten Gud. De er ferdige med ham – i sin egen innbilning.

Og mens de roper høyere og høyere om dette, vokser fattigdommen, ulykken og synden så soleklart at en blind nesten skulle kunne se det, eller i alle fall kjenne det.

Når var fattigdommen og ulykken større enn nå? Misnøyen har i alle fall aldri vært større. Derfor sto slekten aldri avgrunnen så nær som nå.

Menneskene skjelver av angst og redsel for de ulykkene som de aner må komme. Og det er ikke bare «pietistene» og de «svartsynte» som gjør det, men

mange, mange andre. På dette punktet finner vi verdens største statsmenn og tenkere blant de «svartsynte».

Hvorfor er det slik?

Fordi det bærer lenger og lenger bort fra Gud. Dere kan si hva dere vil: Det går galt når det bærer bort fra Gud. Grisemat er ikke menneskemat. Slik kan heller ikke livet borte fra Gud noen gang mette en menneskesjel. Og slik skjøgen tærer på livskraften og livskapitalen hos mannen, slik eter livet borte fra Gud opp sjelefreden, lykken og livskraften, både i nasjonene og i den enkelte.

Borte fra Gud – det er som et liv blant skjøger og svin, i fattigdom og sult. Det er dødens favntak. Borte fra Gud, der blir helvete til, den bitende ormetungen og den evige ilden.

Det er livets nakne tale. Og mens vi spotter denne talen, blir den enda sterkere – utenfor oss og inne i oss.

På toget mellom Oslo og Drammen satt det nylig en høy militær og en fin dame. Hadde de bare visst at det satt en lekpredikant og hørte på samtalen deres! De hadde vært på Nationaltheatret, og damen var svært begeistret for stykket de hadde sett. Mannen var enig med henne, men da de hadde snakket sammen en stund, sa han: Det er underlig hvor tom en kjenner seg når en kommer ut igjen fra teatret. En er så tom innvendig. – – –

Det var nok ikke så underlig som han trodde. Livet borte fra Gud kan aldri mette en sjel, om det er aldri så vakkert og interessant. Aldri! Men bort fra Gud går det likevel. Bort! Bort!

Prøv å tenke dere at slekten var like mye på vei til Gud som den nå er på vei bort! Hvordan tror dere det da ville se ut i verden?

Jeg tror hvert menneske som har litt sann kjennskap til Gud, må svare: Da ville livet og lykken igjen komme til jorden vår. Da steg vi igjen inn i paradiset. Da! Så sikkert som hjertet banker i brystet ditt.

Hjem igjen til Gud – der ligger livet, freden og lykken. Var nasjonene på marsj hjem til Gud, slapp vi å streve med nedrustning; da ville alle de store verdensproblemene bli lette å løse.

Hvorfor er det så tungt å snu?

Men hvorfor er det da så tungt for oss mennesker å gå hjem igjen til Gud, enda vi innerst inne vet at det er det beste? Hvorfor ser vi ulykken og går likevel rett inn i den? Og hvorfor ser vi lykken og flykter fra den?

Fordi vi ikke vil gå med på å gjøre som den bortkomne sønnen gjorde.

Hva gjorde han da? Var det noe spesielt ved det han gjorde?

Ja! Han sa til seg selv: Jeg har syndet! Jeg vil gå hjem igjen og bekjenne det for far! Og det gjorde han.

Det er løsningen på hele gåten. Den dagen du gjør det, er du berget. Og den dagen slekten gjør det, er den berget. Bare ved disse to enkle tingene: å si til seg selv: Jeg har gått bort, jeg har syndet; jeg vil gå hjem igjen og bekjenne det – og så gjøre det.

Tror dere jeg tar feil i dette? Nei! Nei!

Men dette er det siste vi vil. Dette er livets tyngste vei for oss alle. Dette er det siste et menneske gjør. Vi er for stolte til å innrømme vår synd.

Men å si: Det er hans skyld, det er deres skyld – det er ikke tungt for oss. Det er lett å skylde på andre.

Det var tyskerne som hadde skylden for verdenskrigen, sier engelskmennene. Nei, det var Englands skyld, sier tyskerne. Det er kapitalistenes skyld, sier arbeiderne. Nei, det er arbeiderne som bærer skylden, sier arbeidsgiverne. Det er naboen som har skylden, det er han og hun, men aldri jeg.

Vi skylder på andre. Det ligger oss i blodet. Bare se på småbarna som blir uenige om steinene de leker med – det er alltid de andre som har skylden. Vi voksne er akkurat likedan, vi har bare andre ting å krangle om.

Å, hvor langt bort vi kom!

Kunne vi da bare «komme til oss selv» som den unge mannen og vende hjem igjen! Da ville alt bli godt.

Du som er borte fra Gud, vil du komme hjem igjen – i dag? Far vil ta imot deg, hvem du enn er. Han venter på deg.

Vi *kristne*

Da jeg begynte å arbeide med denne teksten, syntes jeg først at den ikke passet så godt, for jeg visste at de fleste av dem jeg skulle tale til, var kristne, misjonsfolk. Kunne det være noen mening i å tale til dem om den bortkomne sønnen?

Men jeg kom snart på andre tanker. Jeg så at ordet passer på oss kristne også. Vi er visst lenger borte enn vi selv tror.

Det står smått til – på mange måter – blant oss kristne. Enda vi er kommet hjem, er vi på en måte borte likevel. Den sanne kristendommen har fått så lite rom i hjertene våre.

Midt i alt kristelig arbeid og strev må vi være redde for at ondskapen vokser blant oss. Det går nedover med mange. Vi splitter oss opp i partier, og den kristelige kraften minker.

Hvorfor går det slik?

Fordi erkjennelsen av synden minker hos oss.

Det er de andres skyld, sier også vi kristne. Det er de andre som gjør galt, ikke jeg. Det er de som er vrange og partiske, ikke jeg. De vil alltid mele sin egen kake, derfor går det som det går. Slik sier vi alle. Og så dyrker vi ondskapen under kristelig ferniss.

Hvordan skal vi få rettet på dette?

Det finnes bare én eneste måte å rette det på. Det er å gjøre som den bortkomne sønnen: gå i seg selv og si: Jeg har syndet.

Men den veien er det så få som vil gå. Det ser ofte så håpløst ut. Eller er det mine 56 år som får meg til å se for mørkt på livet? Gud gi det var så vel!

Tenk om vi kristne ble grepet i hjertet av sorg over vår synd. Tenk om vi sa til oss selv og til Gud: Det er jeg som har syndet! Det er med meg det står smått til! Det er jeg som er ondsinnet i hjertet, egenkjærlig, stiv og sta, ufordragelig og æresyk! Det er jeg! Jeg har syndet.

Og tenk om alt dette ble en dyp nød i sjelen vår.

Da skulle dere se at det kom en vending – en vending så stor at dere knapt kan drømme om den nå.

Gud gi at det kom en slik vending! Ett og annet av det jeg har opplevd i det siste, gir meg håp om at underet kan skje.

Hvordan skal vi kunne snu?

Men hvordan skal vi få et nytt sinnelag?

Jeg vil svare: Prøv å lytte til ditt eget indre. Spør så deg selv om alt er som det skal være der inne. Hør godt etter det svaret du får, og ta det inn over deg.

Du kan være viss på at du får svar. For så sant du er en kristen, bor det en sannhetskjær mann i brystet ditt. Han heter «Sannhetens Ånd». Han taler der inne. Hør da hva han sier til deg om deg.

Og når du har hørt det han har å si, så prøv om du kan «gå i deg selv».

Og om du gjør dette, hva skjer så?

Da sier du til Gud: Jeg ser det, Herre, jeg ser det. Det er sant, jeg har syndet. Jeg, jeg, jeg!

Da innrømmer du din synd, ikke bare en gros – det er ikke vanskelig. Når en kan få putte synden sin ned i en stor sekk sammen med alle andres og si: Jeg er en synder, da faller det ikke så tungt. Da kan en gjerne innrømme at en er en stor synder – sammen med alle andre.

Men det er ikke slik det går for seg når Sannhetens Ånd får overtaket. Han peker på bestemte synder, og da er det at det svir. Bøyer du deg da, sier du: Jeg ser det, det er sant. Der har jeg syndet. Jeg er stiv og stolt, jeg tenker ondt om andre, jeg elsker ikke, jeg er egenkjærlig, partisk, selvgod, æresyk. Hjertet er ondt helt igjennom. Jeg har syndet!

Slik går det med den som hører og bøyer seg for Sannhetens Ånd.

Men det skjer mer med et slikt menneske. Det får noe mer enn bare dette: Det får en dyp trang etter Gud. Det blir ikke lenger bare en kunnskap om sjelenød – nei, det blir et skrik om hjelp, et rop fra hjertedypet om å slippe løs fra dette som tynger.

Mannen i brystet gjør synden levende og stygg. Den blir for tung å bære. Den gjør vondt. Du må bli kvitt den, koste hva det koste vil.

Dette er det som skjer med den som «går i seg selv». Men slike er det Gud tar imot. Hva står det i teksten? «Men da han ennå var langt borte, så hans far ham, og han fikk inderlig medynk med ham. Han løp ham i møte …» (Luk 15,20).

Det var ikke sønnen som løp, det var faren. Og da gutten vil legge fram sin synd, later faren ikke engang til å høre det. Han tenker bare på å få gutten sin fin og mett og glad: Hit med sko og ring og fine klær, og slakt gjøkalven! Ikke et straffende ord.

Tenk etter, du som har barn! Om gutten din hadde gått på ville veier, men kom hjem igjen og sa: Far, jeg har syndet – ville du da begynne å forhøre ham og skjenne på ham? Nei, det tror jeg ikke. Du ville få ham inn i stuen så fort du kunne og være glad av hele ditt hjerte.

Og Gud i himmelen enda mer. De som kommer til ham, blir aldri vist bort. Han trykker dem til sitt bryst, om de er aldri så stygge og fulle av synd. Det slår aldri feil! Det har han alltid gjort, og det gjør han den dag i dag.

Slik blir den frelst som var ufrelst. Slik blir den fornyet som holdt på å bli kald og gli bort fra Gud.

Veien til frelse og veien til fornyelse går alltid gjennom å innrømme sin synd. Og all erkjennelse av synd føder lengsel etter Gud og rop etter Gud. Og den som roper av hjertet etter Gud, får alltid svar og blir berget.

Måtte det komme en slik tid over oss kristne, over folket vårt, over hele slekten – en tid da det lød fra sjel til sjel: Jeg har syndet! For en tid det skulle bli!

Da skulle alle himler fryde seg, og menneskene fylle jorden med jubel og sang. «Og de begynte å være glade» (v. 24).

En ny arbeidsdag?

En del av det norske misjonsfolket har stevnet hverandre hit til den 16. generalforsamlingen for Det norske lutherske Kinamisjonsforbund.

Det skjer i en kritisk tid – en tid innhyllet i storm, i mørke og tåke. (*Våren 1927 måtte alle kristne misjonærer flykte fra de indre provinsene i Kina. En tid så det ut som den gudløse bolsjevismen skulle få overtaket i borgerkrigen som da herjet det store riket.*)

Det er ikke alltid lett for oss å finne Guds råd og hans vei gjennom verdenshistorien. Hans veier er høyere enn våre.

Men så mye synes jeg å se: En av grunnene til at det er blitt slik vi nå ser, er at Gud vil tale til oss om å våkne og «gå i oss selv», så gudslivet og misjonsarbeidet hos oss kan bli fornyet. Dette er jeg viss på.

Så blir spørsmålet om det lykkes for Gud og for oss. Lykkes det, har vi ennå en arbeidsdag og en ny tid i vente – kanskje en rikere arbeidsdag enn noen gang før.

Jeg sa før at det i folkehavet går en veldig strøm bort fra Gud. Men her er også sterke krefter som drar mot Gud. Her er lengsel, her er spørsmål, her er uro – ikke minst blant de unge. Her er trang etter noe høyere enn det jorden kan gi.

Måtte det lykkes for den slekten som vokser opp, å finne hjem til Gud!

Guds lam tar bort verdens synd

> «Dagen etter ser han Jesus komme til seg, og sier: Se der Guds lam, som tar bort verdens synd![1] Det var om ham jeg sa: Etter meg kommer en mann som er kommet foran meg, fordi han var før meg. Og jeg kjente ham ikke. Men for at han skulle åpenbares for Israel, derfor er jeg kommet og døper med vann. Johannes vitnet og sa: Jeg har sett Ånden komme ned som en due fra himmelen, og han ble over ham. Jeg kjente ham ikke. Men han som sendte meg for å døpe med vann, han sa til meg: Ham du ser Ånden komme ned og bli over, han er den som døper med Den Hellige Ånd. Og jeg har sett det, og jeg har vitnet at han er Guds Sønn» (Joh 1,29–34).

Verdens synd – hvor uhyggelig mye det ligger i de ordene! Det er mer synd i oss og omkring oss enn vi noen gang kan fatte.

Slik legemet vårt er gjennomvevd av nerver, er synden flettet inn i hver fiber og tråd i oss, helt ned til sjelens innerste grunn. Enten vi ser inn i oss selv eller ut på andre, møter vi synd! synd! synd!

Det store spørsmålet for menneskene er derfor, og har alltid vært: Hvordan skal vi få synden bort – fra den enkelte, fra folkene, fra hele verden?

Da Gud steg ned til oss og ville få oss ut av vår store rådløshet, måtte han også ta et oppgjør med synden. Skal vi tale om Gud med menneskeord, kan vi si at det da også for ham ble det store spørsmålet: Hvordan skulle synden bli tatt bort? Synden skilte oss fra Gud og drev oss bort fra hans åsyn. Den stod hele tiden som en stor sperring mellom oss og ham som vi var gått ut fra. Hvordan skulle Gud få denne sperringen bort, så veien igjen kunne åpnes mellom himmel og jord?

*

Før vi prøver å svare på dette spørsmålet, vil vi se litt på et annet vers i teksten, vers 31. Der står det: «Jeg kjente ham ikke. Men for at han skulle åpenbares for Israel, derfor er jeg kommet og døper med vann.»

Det er et underlig ord. Meningen må være at hvis Johannes ikke hadde kommet, kunne ikke Israel ha fått se Jesus, selv om han gikk lys levende iblant dem. Johannes var sendt for å åpne øynene på folket, så de kunne se Jesus. «For at han skulle åpenbares for Israel, derfor er jeg kommet», sier han.

Dette ordet har mye å si oss kristne i dag, særlig dem som roper så høyt om at vi ikke har noe mer med loven å gjøre. Det kan nok hende at vi trenger Johannes

[1] NB: «bærer bort».

også i dag, dersom folket i sannhet skal få se Jesus. Ja, jeg vil si: Vi trenger Johannes sårt.

Den som ikke gjennom Guds hellige krav til mennesket ser sin synd og lar seg «døpe til omvendelse», får aldri øynene opp for verdens Frelser.

Hva var det så Johannes gjorde, så folket fikk se Jesus?

Han vekket folket. Det var det første. Folket sov. Det hadde sovet i hundrevis av år. Midt i denne dype søvnen står Johannes fram og ryster det opp med sine harde, brennende domsord. Og folket våkner. Det ser sin synd og sitt forfeilede liv, og i sjelene vokser det fram en dyp trang etter å komme bort fra det gamle og få noe nytt, et nytt innhold i livet.

Det er å være vakt.

Denne trangen grep dypt, det kan det ikke være tvil om. Hele folket var rystet av den strenge vekkerrøsten. Til og med tørre, stivnede skriftlærde og fariseere ble revet med. Også til kongen, gudløs som han var, nådde ordet om Johannes.

I store flokker steg folket ut i Jordan og lot seg døpe til omvendelse, det vil si: til et nytt liv. De ville for fullt alvor bort fra det gamle.

Så langt førte Johannes folket.

Men med det var ikke vanskene borte. Nå stod de midt i den uløselige gåten: Hvordan skulle de makte å leve det nye livet som de hadde viet seg til? Johannes kunne ikke hjelpe dem med dette; han var bare en røst i ørkenen. Heller ikke kunne de hjelpe seg selv.

Prøv å tenke deg inn i dette, så vil du se et folk i dyp nød, med synd og skam over seg og med sjelen full av lengsel etter å bli fri for alt dette.

Og der stod de.

Men så en dag – «dagen etter», står det i Ordet – står Johannes fram igjen, midt i dette sydende folkehavet, midt i denne store hungeren, midt inn i natten der synderen ikke så noen utvei. Jeg synes jeg ser Johannes for mitt indre øye den dagen. Han er rolig, saktmodig og mild. Det skarpe og dømmende er borte fra ansiktet hans. Han har ingen øks i hånden og ingen domstone i stemmen.

Folket står som lamslått og venter nye krav og nye slag, men slagene kommer ikke. Han står bare og ser – og så strekker han med ett ut armen og roper ut over folket de mest underfulle ord som mennesker noen gang har hørt: «Se der Guds lam, som tar bort verdens synd!»

Aldri hadde mennesker hørt slike ord før. Vi kan tenke oss at de slo ned som et livets under i folket. Tar Guds lam bort verdens synd? Ja. Min synd også? Ja, all verdens synd.

For et livets ord for alle disse stakkarne som kjente at synden lå over dem, og som ikke kunne få den bort! Herlige ord for dem!

Kanskje forstår vi nå litt bedre at Johannes måtte komme, så Jesus kunne åpenbares for Israel. Og kanskje forstår vi bedre at også vi trenger Johannes. Ingen som ikke kjenner seg bundet, trenger å bli løst, og ingen trenger en frelser når han ikke vet seg fortapt. Men for den fortapte er det godt å høre om frelse, og for ham blir Frelseren åpenbart den dag i dag. Men for ingen andre.

*

Men hvordan henger dette sammen, at Guds lam tar bort verdens synd? Ser det ut i verden som om Guds lam har tatt synden bort eller holder på med det?

Det ser ikke slik ut.

Tvert imot ser det ut til at det blir mer og mer synd i verden; den vokser i stedet for å minke. Selv verdslige mennesker begynner å frykte at det verste kan skje hvis det ikke snart kommer en vending.

Hvordan går det da med ordet om Guds lam og verdens synd? Selv om en ikke ville tolke det slik at synden skulle bli borte med én gang, måtte en vel ha grunn til å tro at den skulle minke litt etter litt. Men nå er det snart gått 2000 år siden Kristus kom, og ennå ser det ut til at synden øker.

Dette ser ut til å være en tung gåte. Jeg innrømmer at jeg i lang tid av mitt kristenliv ofte strevde svært med dette. Jeg – og mange med meg – forkynte at Kristus har tatt synden på seg, at han ble gjort til synd for oss, at han bar våre synder på sitt legeme opp på treet og naglet dem til korset. Og så er synden her like fullt i oss og omkring oss som før.

Hva kan det da ligge i dette ordet, at Guds lam tar bort verdens synd?

Jeg vil prøve å svare på dette slik jeg har funnet løsningen for min tanke og min tro.

*

Fra tre sider har det for meg falt lys over dette ordet. Og dette lyset har gjort at min tro har funnet et sterkt feste nettopp i ordet om Guds lam som tar bort verdens synd. Dette ordet gir også håpet for framtiden en særlig glans.

Det første og største er at Kristus lot synden som skyld bli overført fra oss til seg. Det vil si: Den skylden som synden fører med seg, tok han på seg. Han gikk i vårt sted og ble skyldig for oss.

Selvsagt vil jeg ikke nekte for at Kristus tok selve synden på seg. Men vi har nok rett til å legge særlig vekt på at det var synden som skyld Kristus tok bort. Da han ble født inn under loven, kom han også inn under vårt ansvar, vår skyld, vår dom og vår straff. Han ble skyldig for oss fordi han gjorde den skylden som var vår, til sin.

I Kol 2,14 står det: «Han utslettet skyldbrevet mot oss, som var skrevet med bud, det som gikk oss imot. Det tok han bort da han naglet det til korset.» Her står det med klare ord at det var skyldbrevet han naglet til korset.

Det var sikkert dette de gamle mente når de sang:

Jeg ser mitt skyldebrev
til korset naglet blev – –

– – og i hans grav i haven
der er min synd begraven
til evig skjul og gjemme – –

O avgrunn! hvilken alle synder
har slukt og drept ved Kristi død – –

En kan vel neppe si at det er selve synden som er «slukt og drept ved Kristi død», og at «i hans grav i haven der er min synd begraven til evig skjul og gjemme». For synden er fremdeles i verden og i mennesket. Derimot kan en gripe både med

tanken og med troen at skylden og straffen som synden fører med seg, kan bli drept og begravet.

Når så også Guds ord sier at det var skyldbrevet han utslettet, vet vi at vi har den rette grunnen å stå på.

Ditt skyldebrev på korset
han tok og sønderrev,
og annet skyldbrev
har han aldri skrevet.

Da skulle vel alt være i orden for alle?

Ja, hos Gud er alt i orden, men ikke hos oss. Hovedboken – skyldbrevet – er i orden. Den er kvittert, fordi skylden er betalt av ham som gav sitt liv til soning for alle. Men det er også en annen bok som må bli kvittert, om alt skal være i orden.

Hvilken bok er det?

Det er kontraboken, den du og jeg bærer i vårt eget bryst. Vår skyld er ikke bare skrevet opp hos Gud, men også hos oss, i samvittigheten. Like visst som hans hellige finger har skrevet vår skyld i hans bok, har han skrevet den i vår. Blir ikke også vår bok kvittert, er veien til vårt hjerte stengt for den frelsen som ligger ferdig i Kristus.

Slik Kristus naglet skyldbrevet til korset, må vi bære vår kontrabok fram til nådestolen – ikke for Guds skyld, men for vår egen. Like visst som vi er forlikt med Gud ved Kristi død, like visst skal vi la oss forlike med ham.

«Det var Gud som i Kristus forlikte verden med seg selv, så han ikke tilregner dem deres overtredelser og la ned i oss ordet om forlikelsen. Så er vi da sendebud i Kristi sted, som om Gud selv formaner ved oss. Vi ber i Kristi sted: La dere forlike med Gud!» (2 Kor 5,19–20).

Vi er forlikt, og vi skal la oss forlike.

Når så synderen kommer med sin synd og sin skyld til nådestolen, da skjer det igjen noe stort. Da tar Guds lam synden bort fra synderen; han tar bort syndeskylden. Han renser samvittigheten ved troen og gjør oss frie og forløste i vårt indre menneske. Skyldfølelsen og angsten for Gud, for dommen og for straffen blir tatt bort fra samvittigheten.

Nå er alt som nytt. Før skalv vi for Gud. Nå står vi for hans åsyn og sier med salig glede: Kjære Far!

Da synderen kom til nådestolen, tok Guds lam skylden bort fra ham.

Nå kan jeg hvile fullkommen glad,
sjelen kan nyte himmelens mat,
hjertet er renset, skylden betalt,
selv er jeg intet, Kristus mitt alt.

Det er stort når dette har skjedd med et menneske. Da er frelsen i Kristus blitt hans egen.

*

Men med det er ikke selve synden tatt bort fra det frelste mennesket. Her er det så mange som tar feil og derfor ikke finner veien til frelsen. De mener at å

leve i samfunn med Gud må være det samme som å bli kvitt selve synden. Det er en grunnleggende misforståelse.

Å være frelst er ikke det samme som å være fri for synd. Det er å være kommet til Kristus og bli regnet som skyldfri av Gud for Kristi skyld. Frelst – det er å være fri for syndeskylden, fordi Kristus tok den på seg.

Synden har vi ennå, men den kan ikke lenger verken dømme eller fordømme oss.

«Hvem vil anklage Guds utvalgte? Gud er den som rettferdiggjør. Hvem er den som fordømmer? Kristus er den som er død, ja, mer enn det: som også er blitt reist opp, som også er ved Guds høyre hånd, som også går i forbønn for oss» (Rom 8,33–34).

Her i denne verden
er synden med i alt
og giver alt det skjønne
en fremmed, falsk gestalt;
skjønt den ei kan fordømme,
da selv fordømt den er,
den kan meg enda plage,
men så den skal ei der.

Derfor kan en kristen også synge:

Hvordan det føles og hvordan det går,
barn skal du alltid få være,
og om du synder og anklaget står,
slipper du selv for deg svare.
Også i livets mørkeste stund
gjelder der oppe nådens forbund;
hvordan det føles og hvordan det går,
barn skal du alltid få være.

Slik er det å være en frelst synder.

Når det så igjen kommer skyld inn i vår livsbok, fordi vi har synden i oss og feiler og faller, da er veien åpen til nådestolen. Alle som går denne veien, får hver dag full forlatelse for sine synder, og Jesu Kristi, Guds Sønns blod renser fra all synd. Blodet renser stadig, fra dag til dag, helt til den siste.

Slik tar Guds lam bort verdens synd.

«Så er det da ingen fordømmelse for dem som er i Kristus Jesus» (Rom 8,1).

Hvor usigelig godt det er for oss syndere at det er ordnet slik!

Om vi bare kunne få hjelpe våre medmennesker til å se og gripe dette: at vi er forlikt med Gud ved Jesu død, og at han, da han gikk inn i helligdommen der Gud er, fant en evig forløsning for oss.

Og så dette: at det er reist en nådestol der vi kan få komme og møte Gud i nåden i Kristus, få vår livsbok kvittert med Guds Sønns blod og stå for Gud frie og frelste, som om vi aldri hadde syndet.

Jeg må få spørre deg, du som leser dette: Har du vært ved nådestolen? Har du åpnet livsboken din, ansikt til ansikt med Gud, og erkjent deg skyldig i Kristi død? Har du åpnet hjertet ditt og fortalt ham og gitt ham det som er der inne?

Det er ditt store livsspørsmål.

Du må ikke glemme at den synden som var årsak til Kristi død, var din synd. Og dersom du ikke vedkjenner deg den ved nådestolen, kan du aldri nå fram til frelsen i Kristus.

Din hjertedør kan på ingen måte åpnes for frelsen hvis du ikke vedkjenner deg for Gud hvem du er og hva du har gjort, og kommer som en skyldig synder til Kristus. Først da blir syndeskylden strøket ut av din livsbok og navnet ditt skrevet i livets bok.

Guds vitner på jorden har derfor disse to store tingene å rope ut til alle folk: at vi er forlikt med Gud, og at vi må la oss forlike med ham.

Kommer vi da til Gud ved nådestolen, skal vi på den store dagen møte Gud ved domstolen med vår livsbok kvittert.

Den samme Gud som vi møter i dommen, har vi da møtt før ved nådestolen. Og vi vet at han både da og i all evighet vil stå ved det han sa oss og gav oss gjennom ordet om syndenes forlatelse for Jesu skyld. Men den som ikke møter Gud her i nådetiden og får sin livsbok kvittert, han må møte Gud ved domstolen for egen regning og risiko.

Hva vil du gjøre da?

Da er det ingen nådestol lenger.

Betale din skyld kan du ikke, og så må du ut i «mørket utenfor», ut i den evige natt.

Da er du fortapt.

La deg overtale til å bruke din korte nådetid rett.

Det er ennå rom!

*

Men det er enda en side ved ordet om synden og Guds lam. Den går i oppfyllelse for hver kristen når han dør. Da er ikke bare syndeskylden borte, men også selve synden. Når vi går i land på den andre siden, er vi fri både for skyld og synd.

Han som stod ved Jordan den dagen da Johannes strakte ut armen og ropte: «Se der Guds lam, som tar bort verdens synd!», han har nå fullført sitt frelsesverk, og de frelste står for Gud hellige og rene i hjertets innerste grunn. Guds lam har tatt selve synden bort for alltid.

Tenk når engang jeg uten synd skal leve,
hver tanke ren, hver gjerning uten brøst,
når aldri jeg behøver mer å beve
for muligheten av en syndig lyst.

Men det som skjer med hver synder som går over grensen og inn til livet, skal en dag gå i oppfyllelse for alle frelste. Når det nye Jerusalem stiger ned fra himmelen fra Gud, prydet som en brud for sin brudgom, da er ondt og godt skilt for alltid, og alle frelste går gjennom portene inn i byen.

Om denne byen er det sagt at den har tolv porter, at portene var tolv perler, og at byens gate var rent gull, som gjennomsiktig glass.

Rent gull, som gjennomsiktig glass. Et underlig gull!

Jeg har tenkt at dette gullet som var som gjennomsiktig glass, skal si oss at alt er helt rent. Der er ingenting skjult som kan gi grunn til frykt og tvil. Vi ser helt tvers igjennom hverandre, og alt er godt og rent.

Det er målet for vår frelse.

Da har Guds lam helt og fullt tatt bort verdens synd.

«Guds herlighet opplyser byen, og Lammet er dens lys» (Åp 21,23).

Lammet, ja Lammet,
dets vunder og sår
æren og prisen i evighet får.
Amen, halleluja, amen!

Troen – del 1

Troen, en grunnkraft

«Og apostlene sa til Herren: Øk vår tro!» (Luk 17,5).

Jo mer en prøver å se inn i menneskelivet for å bli kjent med de kreftene som holder slekten oppe i livets tunge arbeidsdag, desto mer må en innrømme at det er troen som tar det tyngste løftet og gir oss de største sjelekreftene.

Så lenge et menneske tror, gir det ikke opp. Men slutter det å tro, synker det snart. Der troen er slukket, der slutter både striden og livet. Den som er helt blottet for tro på alt og alle, makter knapt å leve.

En av mine kjenninger i en bygd her øst mistet troen. Han kunne ikke tro at han var frelst, og han trodde heller ikke at det nyttet å arbeide på gården, enda han var en dyktig bonde og en velstående mann. Han maktet ikke å leve og tok sitt eget liv.

«Dette er den seier som har seiret over verden: vår tro», står det i Første Johannesbrev (1 Joh 5,4). Det ligger en mektig sannhet i det ordet. Den som kjenner lite til livet, vil lett synes at ordet er altfor dristig, men i livets lange, tunge arbeidsdag viser det seg å være sant.

Tenk å komme inn i en natt der ingenting nytter lenger! Hva ville du da ta deg til? Det er dødens arm som har grepet om mennesket når det slutter å tro.

La oss se hvordan den rendyrkede vantroen ville virke på menneskelivet om den fikk makt:

I år nytter det ikke å så et korn eller sette en potet i jorden, for ingenting vokser. All industri fører bare til ruin. Ingen fisk i havet lar seg fange, og ingen kan seile uten å drukne. De som driver handel, går konkurs. Å sende misjonærer til hedningene er nytteløst, og å forkynne Ordet her hjemme er å kaste perler for svin.

Hvordan går det da?

Da vil alle skip slutte å fare over havet. Ingen fiskebåt letter anker, ingen fabrikkpipe ryker, ingen plog skjærer jorden, og alle kirkeklokker tier. Misjonær, prest og predikant blir et minne fra gamle dager, fra den tiden da folk trodde.

Der troen tar slutt, der begynner døden. Tro og liv lar seg aldri skille.

En av våre store menn, som ikke akkurat roser seg av kristen tro, sa for en tid siden at den største svakheten i vår tid er mangel på tillit. Folk og samfunnslag

stoler ikke på hverandre. Der tilliten er borte, der gror hatet og hevnlysten og alt som bryter ned.

Vi må tro hvis vi skal makte livet. Men mange mennesker ser ikke dette, og så håner de den kraften som holder dem oppe.

Troen på Gud

Når troen har så stor verdi allerede i dette livet, kan vi vel ane litt av hva den må bety for det kommende, for det usynlige og evige, for vårt samfunn med Gud. Det er her troen framfor alt hører hjemme, og det er her tro eller vantro i høyeste forstand blir et livsspørsmål for oss.

Slik jeg ser det, finnes det ikke noe mer meningsløst enn å være menneske og ikke tro på Gud. Det skal mye mot til å leve uten denne troen.

For øvrig er det vel slik at troen har mer med oss å gjøre enn vi selv forstår. Ofte tror vi mer enn vi vet om.

Usynlige og høye ting
kan troen se og høre
og midt i sukke frydespring
mot nådens solskinn gjøre.

Når vi nå vil prøve å åpne døren litt inn til den kristne troen, vil jeg si med en gang at dette ikke er noen troslære. Jeg ville bare prøve å gi andre noe av det jeg selv fant underveis, der Gud førte meg gjennom livet – noe av det jeg fant i Guds ord og blant kjempende kristne mennesker.

Først og fremst ville jeg prøve å finne ut litt om hvordan troen oppstår, og hvordan den vokser og trer fram i et klart og bevisst gudsliv. Etter det jeg selv har erfart og mener å ha funnet hos andre, er troslivet ofte både uklart og misforstått hos mange, og dette stenger for en frisk vekst i livet.

Fra eldgammel tid

La meg minne om at troen på Gud og håpet om frelse ikke er en skatt som vi først fikk da Kristus kom til jorden. Gudstroen har vært en bærende kraft i menneskelivet helt fra det første løftet til slekten gikk ut av Guds munn.

Da veien til livets tre ble stengt for de første menneskene, satte Gud løftet om frelse som en lysende stjerne over en dømt slekt. Mot denne stjernen har slekten aldri sluttet å stirre – med mer eller mindre håp og tro.

Men selv om de tidligere slektene fikk være troende sammen med oss, var det likevel på mange måter tyngre for dem å tro. Gjennom et svakt morgengry stirret de fram mot Betlehem, Golgata og påskemorgenen. For oss som lever nå, er alt dette lys dag. Vi vet at Frelseren kom, og i Det nye testamente ser vi hans vei over Golgata og hjem til Gud som seierherre og livets høvding.

De gamle måtte ofte gå på ord som var lite klare, og likevel gikk de støtt og modig, i strid, i lidelse og død. En kan bare lese kapittel 11 i Hebreerbrevet, så ser en det. De gikk veien, uovervinnelige i tro. Ved tro seiret de over verden.

Vår tro ser ikke bare en matt morgenstjerne. Vi vet at Frelseren er kommet, vi har den lysende solen i Det nye testamente. Måtte vi huske den nåden vi har fått, og den lykke og det ansvar den bærer i seg.

Død og levende tro

Før vi går videre, er det nødvendig å minne om at det finnes en tro, en riktig tro, som ikke makter å føre oss fram til Gud.

Hva slags tro er det?

Det er den troen som holder fast ved at alt som er sagt i Bibelen om Gud, om Kristus og hans verk, er sant, men som ikke rekker lenger. Det er forstandstroen. Den holder hele Bibelen for sann, men den når ikke inn til hjertet og makter derfor ikke å snu livet om.

Av den troen var det mye i gamle dager, og det er ikke lite av den ennå i bygd og by. Det kan nok være bedre å ha en forstandstro enn ingen tro, men fram til Gud kan den ikke føre oss. Og det verste av alt er at mange som en gang hadde nådd fram til samfunn med Gud, gled tilbake til forstandstroen og mistet livet i Gud. Den faren lurer på oss alle.

Disse to slags tro møter en både der kristendommen har vært kjent lenge, og der den nettopp har slått rot. Den våkne misjonæren vet så godt at det å vende seg fra avgudene ikke for alle er det samme som å være født av Gud ved en levende tro. Vi ser at det var slik også i apostlenes tid.

I Apostlenes gjerninger kapittel 8 står det om trollmannen Simon at han tok imot troen, men hjertet hans var ikke rett for Gud. Og i Joh 2,23–25 står det at mange trodde på Jesus, men «Jesus selv betrodde seg ikke til dem, fordi han kjente alle». Vi ser altså at det finnes troende mennesker som Jesus ikke betror seg til. Det må vi aldri glemme.

Den sanne kristne troen er mer enn en forstandstro, mer enn «å holde for sant» det som står i Bibelen.

Hvorfor det?

Fordi Kristus krever hjertet vårt.

Men hva er så «hjertet» i denne betydningen av ordet?

Det er ikke lett å svare på, men jeg skal gjøre det så godt jeg kan. Det Bibelen mener med hjertet i denne betydningen, må være det samme som midtpunktet i vårt indre menneske: det sentrum i vår person som sender kraft til og rår over alle våre evner i sjel og ånd, over forstand og vilje og følelse, alt som er i oss.

Det som får herredømmet over hjertet, det rår over hele mennesket. Først når troen kommer inn i hjertet, får den makt over livsførselen vår. Først da gjør den oss til nye mennesker. Først da skaper den nytt liv i oss, så vi får kraft til å seire over synden.

Det makter forstandstroen aldri, fordi den bare sitter i forstanden og ikke er kommet inn til hjertet, til midtpunktet i vår person.

En mann satt nylig på en kafé i Oslo. Han var ikke av de små i samfunnet, og han var en klok mann. Samtalen kom inn på rasjonalisme og ortodoksi. Med ett sier denne mannen: «Ja, jeg tror alt etter barnelærdommen, men jeg må innrømme at denne troen ikke har forvandlet livet mitt.»

En misjonær arbeidet blant et hedensk folk som ikke hadde noe ord for tro i språket sitt. Da han begynte å oversette Bibelen til dette språket, stod han fast da han kom til ordet tro. Han ba og tenkte, og så kom løsningen på denne måten: En hedning kom og spurte hvordan han visste at Jesus var frelser.

«Jeg har det inne i meg», svarte misjonæren.

«Å», sa den andre, «du ser ham med hjertet.»

Da fant misjonæren et ord for tro.

Det var nettopp dette Jesus også mente da han sa: «Salige er de øynene som ser det dere ser!» (Luk 10,23). De så ham med hjertet og var salige. Ingen av dem som bare så Jesus med det ytre øyet, så seg frelst i ham.

Jeg kan tro at du er en snill mann, og min tro er riktig, for du er en snill mann. Men selv om jeg tror at du er snill, kan jeg likevel være en ond og ugudelig mann, eller være akkurat den samme som før jeg kjente deg. Men jeg kan ikke tro at jeg er frelst og likevel være en ugudelig mann, eller være akkurat som jeg var før.

Derfor taler vi om død og levende tro. Den døde troen kan være riktig, men den har ingen makt over livsførselen vår. Den levende troen skaper livet vårt om. Det gjelder altså for oss å ha en levende tro. Det er ikke nok at troen er riktig.

Kan vi vite det?

Men kan vi da vite om vi har en levende tro eller ikke?

Jeg tror det. Ellers ville det se mørkt ut.

I eldre tider var det noen som mente at en aldri kan komme lenger enn til å håpe at en blir frelst. Og nå ser det ut til at dette synet dukker opp igjen, både i teologien og i folket.

Men jeg synes at et slikt syn peker bort i natten. Kan ikke den kristne troen føre oss lenger enn til håp og lengsel og leting, blir det smått stell. Da får vi liten kraft til å seire over synden. Da blir det lite av den «glede i Herren» som Bibelen sier skal være vår styrke (Neh 8,10).

Dessuten vitner Bibelen klart om at vi kan bli visse. Jeg skal bare nevne ordet i 1 Joh 3,14: «Vi vet at vi er gått over fra døden til livet.» Og når Jesus taler om Guds rike, sier han at det er likt en perle og en skatt som et menneske fant. Det ble ikke bare leting – skatten ble funnet.

Troen lar oss oppleve det Gud har lovt oss.

Men likevel hender det så ofte i livets tunge strid at all opplevelse og visshet i hjertet blir borte for oss. Det vi opplever i slike tider, er etter vår mening noe helt annet enn det troen skulle gi oss. Og så blir det mørkt for oss, med all vår opplevelse. Dette våger ingen ærlig kristen å nekte.

Når vi i slike tider søker trøst og lys, blir vi oftest oppfordret til å tro, eller vi får høre: «Men du tror da vel på Kristus?» Den som er ærlig, vil vel svare omtrent slik: «Bare jeg visste om troen min var sann og levende, så var det ikke farlig. Men det er nettopp det jeg ikke vet. Det er jo så mange som bedrar seg selv med en død tro – hvem vet om ikke jeg også er en av dem?»

Også djevelen tror – og skjelver (Jak 2,19). Det er også en tro, men den kan ikke frelse.

Hvordan vi vinner den fulle vissheten, skal vi tale om senere.

Troen vokser

Alt levende må vokse – eller visne. Er troen levende, må også den gjøre det. Da er det ikke bare gudslivet i oss som vokser, men også selve troen.

Alt levende er lite i begynnelsen, og slik også troen. I sitt opphav kan den lignes med et frø eller en liten gnist. Da blir spørsmålet ikke først og fremst hvor

stor og sterk en tro vi har, men om den er ekte, om den har livsgnisten, om den har gitt oss livet i Gud.

Det er nettopp denne siden ved troen Jesus viser oss når han sier: «Om dere har tro som et sennepsfrø, kan dere si til dette fjellet: Flytt deg herfra og dit! Og det skal flytte seg» (Matt 17,20).

Tro som et sennepsfrø – ikke større. Den kan altså være liten og bli større. Troen kan vokse.

Troen sitter i hjertet

I Hebr 11,1 står det at troen er «full visshet om det en håper, overbevisning om ting en ikke ser». Etter mitt syn peker dette mer mot hjertet enn mot forstanden.

Troen, den levende troen, sitter ikke i hjernen, men i hjertet. Kunnskapens tre er ikke det samme som livets tre. Derfor kan troen leve selv om forstanden svinner bort, ja, selv om den blir helt ubrukelig.

Tenk bare på de mange menneskene som har lite forstand, som er mer eller mindre åndssvake. Det kan ikke være tvil om at mange av dem lever med Gud. Tenk også på de mange kristne som er nervesyke, og på dem som har mistet forstanden. Mange av dem lever med Gud selv om forstanden er borte – nettopp fordi hjertet er troens sete.

Mor lå for døden, og forstanden hennes var i uorden. Sønnen står ved sengen og spør: «Mor, kjenner du far?»

«Nei – far, hvem er det? Ham kjenner jeg ikke.»

«Kjenner du Hans da?»

«Nei, Hans, hvem er det? Jeg kjenner ikke Hans.»

«Kjenner du ikke Hans, den eneste kjære gutten din, som står her?»

«Nei.»

«Men mor, kjenner du Jesus?»

«Ja, Jesus kjenner jeg», svarer mor, og ansiktet lyser opp mens hun går over grensen.

Jeg synes det ligger en befrielse i den tanken at hjernen bare kan lignes med kontoret til det egentlige mennesket. Om så kontorpersonalet skulle streike, er vårt virkelige indre menneske det samme likevel.

Fisken lever i vannet. Der er den født, og det er dens natur å være i vannet. Mennesket lever på landjorden. Der er det født, der hører det hjemme. Ut fra en indre livslov blir hvert slags liv ført dit det hører hjemme og kan trives. Nettopp derfor er det liv.

Det er ikke forstanden som får barnet til å ta morsbrystet eller drikke av flasken. Barnet forstår ingenting, og alle evner som henger sammen med forstanden, sover ennå. Likevel finner det veien til morsbrystet.

Jeg tror at barnet på det åndelige området har en tilsvarende evne – la meg kalle det en hjerteevne. Det er sikkert også den Jesus sikter til når han sier at blir vi ikke som barn, kommer vi aldri inn i Guds rike (Matt 18,3). Likeså når han taler om «disse små som tror på meg» (Matt 18,6).

Barnetro

Mange mener at små barn ikke kan tro – i kristen forstand. Men Jesus sier: «Disse små som tror på meg.» For en underlig mann, og for en salig trøst fra ham som alltid vet hva han sier!

Hadde ikke Jesus sagt «disse små som tror», kan vi være nesten sikre på at vi hadde trodd det var store barn. Vi fornuftskloke kristne i dag har svært godt av å legge oss på hjertet hva Jesus sier om de små som tror.

Barnehjertet er ikke stengt for Gud ved bevisst motstand. Også hos barnet er det trang til frelse. Når barnet og Jesus møtes, griper barnehjertet frelsen slik barnemunnen tar morsbrystet.

Men vi må legge merke til at barnet og Jesus må møtes – på en eller annen måte. Skjer ikke det, kan barnet like lite som en voksen finne Frelseren. Jesus har derfor også sagt oss klart at vi skal la de små barna komme til ham og ikke hindre dem, for Guds rike hører slike til (Mark 10,14).

Spørsmålet er da hvordan barnet skal møte Jesus. Det kan ikke møte ham ved å lese i Bibelen, heller ikke ved å høre andre tale Ordet. Hvordan skal da de små komme til Jesus?

Ved at en legger hendene på dem og velsigner dem, mener noen. Ved dåpen, tror andre. Jeg hører til de siste. (*Om barnedåpen har jeg skrevet i boken «Mot målet». Se prekenen der på fastelavnssøndag.*)

Grunnen til at jeg her tar fram Jesu ord om «disse små», er at jeg vil understreke, også for oss voksne, at det er med hjertet vi tror. Det er også verdt å merke seg at når Jesus ikke betrodde seg til alle som trodde på ham, var det fordi «han kjente alle». Han kjente hjertet.

Forskjellen

Før vi forlater denne siden av saken, må jeg igjen minne om at den riktige, men døde troen rent historisk har det samme grunnlaget å bygge på som den levende troen. Forskjellen ligger altså ikke i det en tror på, men i hvordan en forholder seg til det en tror på.

Den ene tror med forstanden. Han holder alt for sant, men låser samtidig det indre mennesket for Ordet og for frelsen. Alt blir værende utenfor hjertet. Derfor blir livet ikke forvandlet.

Den andre tror med hjertet. Gjennom nød og strid, der han ikke så noen utvei hos seg selv, åpnet han til slutt hjertet for Frelseren og nådde fram til en levende tro – en tro som har forvandlet det indre mennesket og satt spor også i det ytre.

For den første er læren nok. Den andre må ha både læren og livet. For den første er det nok at det som står i Bibelen, er sant. For den andre må det være sant både i boken og i hjertet. Han vet at Ordet er sant, både fordi det står i Bibelen, og fordi han har erfart i hjertet at Ordet taler sant.

For den første er troen nok. For den andre er troen bare et redskap til å vinne det evige livet. For det gjenfødte mennesket er det like meningsløst å slå seg til ro med bare troen som å være fornøyd med kniv og gaffel uten mat, en pung uten penger og et skjøte uten eiendom.

Troens lover?

Men er det da mulig å finne de lovene som bærer en levende tro – eller kanskje riktigere: de lovene som virker i det mennesket som eier den levende troen?

Kunne vi det, ville det være til stor hjelp for de troende, særlig når strid og storm kommer.

Det må sikkert være dette Guds ord ber oss få lys over når det står: «Ransak dere selv om dere er i troen! Prøv dere selv! Eller kjenner dere ikke dere selv at Kristus Jesus er i dere? Det måtte da være at dere ikke består prøven» (2 Kor 13,5).

Men samtidig må en understreke at det avgjørende ikke er å kjenne lovene for troslivet. Det avgjørende er å eie livet, og det kan en godt gjøre uten å vite så mye om troens lover. Mang en enfoldig sjel som forstod lite eller ingenting av troslæren, har eid det fineste og friskeste kristenliv.

Det særegne ved kristendommen

Det kan aldri sies for ofte – særlig nå i vår tid – at kristendom er det samme som nytt liv. Var det ikke slik, ville kristendommen ikke være mer enn en lære, i grunnen lik alle andre religioner og dømt til en gang å gå til grunne som en utlevd teori.

Det er nettopp her mengden av religiøse mennesker viker unna. De vil ha kristendommen enten som en lære, bare for forstanden, eller til å vugge seg inn i god stemning og følelsesrus. Men inn i hjertet, så livet blir snudd om, dit må Kristus ikke komme. Derfor kommer disse menneskene aldri over fra døden til livet, fra Satans makt til Gud. De kunne like godt ha vendt seg til Buddha som til Kristus. De ble ikke nye mennesker.

Der har vi prøvesteinen.

For drøyt et år siden talte en kjent misjonær på et stort møte om det som skilte kristendommen fra andre religioner. Han hadde arbeidet blant muhammedanerne i 37 år og visste godt, sa han, at de ikke var ukjent med anger og omvendelse. Men én ting manglet de: kraft til å si fra seg synden.

Her er det særegne ved kristendommen, sa han, og pekte på et bilde oppe i taket av Kristus som Guds Lam. Guds Lam tar bort synden og gjør oss til nye mennesker.

Det var stor vekkelse i en av bygdene våre. Blant dem som sa at de var omvendt, var det også en mann som alltid hadde vært «religiøs». Da naboen hans hørte om dette, sa han bare: «Er det alvor, kommer han tilbake med øksen min.» Men øksen kom ikke tilbake, og årene viste at mannen var den samme som før.

Personlig kristendom er liv i Gud. Det er å være i samfunn med ham som er sannheten og livet. Å eie innholdet i kristendommen er det samme som å eie selve sannheten, det evige livet, som aldri kan overvinnes eller gå til grunne. Guds rike er derfor også det riket som skal stå når alle andre riker og religioner ikke er mer.

«Fremdeles så jeg i mine nattlige syner, og se – en som lignet en menneskesønn kom med himmelens skyer. Han kom bort til den gamle av dager og ble ført fram for ham. Og det ble gitt ham herredømme, ære og rike, så at alle folk, ætter og tungemål skulle tjene ham. Hans herredømme er et evig herredømme som ikke forgår, og hans rike er et rike som aldri går til grunne» (Dan 7,13–14).

Hvordan troen oppstår

Det er særlig to strømninger i sjelen som gjør at troen oppstår. Den ene er uro og sorg over synden. Den andre er en våknende trang til et nytt livsinnhold, til samfunn med Gud.

Her må jeg minne om det som er sagt før om Johannes: at han måtte komme for at Jesus kunne bli åpenbart for Israel. Den som ikke kommer inn under kravet fra Guds lov og blir sittende fast, kan aldri lære Kristus å kjenne som frelser, om han så har det klareste syn på evangeliet. Den som ikke lar seg føre til omvendelse, kommer aldri til Kristus.

Men selvsagt må vi innrømme at sorgen over synden og trangen til samfunn med Gud er skapt av Guds Ånd og ord. Menneskehjertet kan lignes med en maurtue full av maur. I vinterkulden ligger alt stille som i en grav, men når vårsolen sender strålene sine mot tuen, blir det uro.

Slik er det også med oss mennesker. Før Guds Ånd når hjertet med lyset fra Ordet, er alt stille der inne. Vi kan nok vite at vi er syndere, men synden er ikke blitt levende for oss. Den gjør oss ikke vondt, og sjelen føler seg ikke dratt mot Gud.

Men så hender det med en og annen av de mange, mange menneskene at de kjenner seg fredløse, syndige, syke og såre dypt inne i sjelen. Der inne er det så stygt, så sønderrevet, så ødelagt og forkommet. Synden begynner å bli levende, og trangen til å slippe fri fra synden våkner.

Men midt i all denne uroen, smerten og sorgen over synden og et forspilt liv er det også noe annet som holder på å vokse fram, noe en aldri har kjent før. Det er trangen til å bli frelst, til fred med Gud, til å få det onde bort fra sjel og samvittighet, til samfunn med Gud.

Denne stille, dype og sterke kraften som slik vokser fram, tar oss – tross alle innvendinger og all motvilje – og bærer oss til – Kristus.

Hva er dette for en kraft?

Er det synden, nøden og lengselen? Er det Guds Ånd og trangen til frelse som får oss til å gå? Er det der denne lokkende og dragende kraften ligger?

Ja, det er sikkert alt dette. Men så kommer spørsmålet: Er alt dette nok? Er det nok?

Det er sikkert godt at alle som prøver å finne fram til troen slik den er i sitt opphav, stanser litt her.

La oss ta et eksempel. Var det bare den dype eventyrtrangen og lysten på ære som fikk Roald Amundsen til å holde ut til han nådde polen? Var det ikke også noe annet med i spillet? Han har selv sagt at det var én ting til, og at det var nettopp den som gjorde at han dro ut.

Hva var det?

Det var troen. Hadde han ikke trodd at det skulle lykkes, ville han aldri ha dratt ut på ferden, om trangen var aldri så sterk. Da han mistet troen på flyet, ga han det opp og tok det store luftskipet i stedet. Han ga det opp da han mistet troen – merk deg det!

Når det i et fortapt synderhjerte vokser fram en kraft som drar oss og bærer oss til Kristus, over og forbi alle innvendinger og hindringer, da må denne

kraften være tro. Uten denne tilliten – «det er hjelp også for meg» – ville vi ikke gå til Kristus.

Ville vi?

Tenk etter!

Så vidt jeg kan skjønne, er det nettopp dette også Pontoppidan holder fast ved når han sier at troen oppstår «i en syndig jammers følelse». Det som på denne måten vokser fram i hjertet, er i sannhet en underlig kraft – sterkere enn noe annet i mennesket, sterkere enn stolthet, sterkere enn frykt for andre mennesker, sterkere enn synden, Satan og verden.

Det er «den seier som har seiret over verden». Det er vår tro.

Men er da ikke dette Guds Ånd?

Guds Ånd kan ikke føre et eneste menneske til Kristus uten tro. Er troen borte, synker mennesket ned i håpløshet når synden blir levende, om Guds Ånd arbeider aldri så mye.

Har dere ikke sett det?

Guds Ånd vekker, kaller og drar på synderen – og alt ser ut til å være forgjeves. Men når denne indre kraften springer fram i hjertet, da snur det. Da åpnes hjertedøren. Da legger mennesket hele sitt syndige liv fram for Gud. Da sier det alt til den store, evige Gud og ber om nåde.

Der er troen i sitt opphav.

Å nå fram til Kristus med sitt fortapte liv og legge det for hans føtter, det er den største seier et menneske kan vinne her i verden. Og etter hvert som årene blir flere også i mitt liv, blir det mer og mer klart for meg at det stadig er det største å nå fram til Kristus – ikke bare den første gangen, men også senere, dag for dag, hele livet.

Hvor underlig alt ordner seg i livets strid når vi bare når fram til Kristus!

Det er troen som vinner denne seieren, ved Guds ord og Ånd. Ingen andre krefter enn Guds ord og Guds Ånd og vår tro kunne ha fått oss til dette. Om en kvass øks hadde hengt i et hår over hodet på oss, ville vi ikke ha gått til Kristus uten denne underlige kraften.

Har du en slik tro?

Det kan hvem som helst svare ja eller nei på.

Her er det ikke spørsmål om du synes du er riktig vakt og omvendt, om du har hatt den rette syndenøden, eller om troen din er riktig. Her er det bare spørsmål om du er kommet til Kristus, om du er der og ikke vet noen annen utvei enn å være hos ham.

Den som kan svare ja på dette i det praktiske livet, han er vakt, han er omvendt, han tror.

Den kristne troen er ikke en religiøs-poetisk drøm, men en levende kraft som fører oss mot et mål, og den som eier denne kraften, går mot livets store mål: Kristus.

Vantro fører aldri et menneske til Kristus. Heller ikke den riktige, men døde troen.

Det kan nok være at troen ennå ikke har fått føre mennesket fram til lys dag og full visshet i forstand og følelse. Like sikkert som troen kan og skal gjøre også

dette, like sikkert hører det ikke med til det grunnleggende i troen. Den fulle vissheten er blomsten og kronen på troen – som vi senere skal se.

Når troen har slått rot i Kristus, er den levende i hjertet. «Med hjertet tror en til rettferdighet» (Rom 10,10).

Hovedsaken for den sjelen som eier en levende tro, er at synden er blitt en plage og Kristus en uunnværlig skatt.

Den tro som han har funnet,
den heter sjelens skatt;
er den enn skjult i grunnen
og synes ganske matt,
så sant den er kun der,
så har den kraft å kjempe,
å drive og å dempe
den hele Satans hær.

Dette er noe av det den levende troen legger inn i mennesket. Den kan ikke slippe Kristus, og den kan ikke slutte å stride.

Er det ikke slik? Er dette bare snakk?

Nei, det er ikke snakk. Det er like sikkert som at hjertet banker i brystet på et levende menneske.

Om den lamme og dem som førte ham til Jesus, blir det sagt: «Da Jesus så deres tro, sa han til den lamme: Vær frimodig, sønn! Dine synder er deg forlatt!»

Hva var det de gjorde? De kom til Jesus og la mannen ved føttene hans. Det kaller Jesus tro, en tro som gjorde at mannen gikk hjem igjen både frisk og frelst (Matt 9,1–8).

Kongsmannen kom, den kanaaneiske kvinnen kom, synderinnen kom, og alle andre som trodde, kom. Om noen sier Jesus at de hadde stor tro, om andre at de ikke ville tro uten at de så tegn, og andre klager selv: «Jeg tror! Hjelp min vantro!» (Mark 9,24). Men alle som eide tro, var like i det at de kom til Jesus og gikk hjulpet hjem igjen.

Det avgjørende med troen skjer i hjertet når troen møter Jesus.

Her kan det passe å nevne de gamle haugianerne. De var svært varsomme når det gjaldt spørsmålet om å være viss på at en var frelst. Mange av dem våget knapt å gå lenger enn til å si at de håpet å ha funnet Kristus. Likevel er det de som mer enn noen andre har båret levende kristendom inn i vårt folk. Det kan det ikke være tvil om.

Troen – del 2

En kan si at de hadde lite evangelisk lys og var lovbundne i sitt kristensyn, og det er sant. Men en kommer aldri bort fra at de var gjenfødte mennesker, født av Guds Ånd ved en levende tro. Og fordi det avgjørende i kristendommen ikke er hva vi sier, men hva vi er, var de mer enn de ga seg ut for, og derfor ga de oss mer enn de visste.

De kunne ikke slippe «sin stav, sin Jesus», og så stod de som fjell i det stormende hav.

Mye av kristendommen i vår tid er mer ord enn visshet, mer etterplapring enn opplevelse, mer mote enn kraft. Denne kristendommen ser flott ut for mange, men i virkeligheten er den et oppjaget kjas, sprunget ut av et tomt hjerte. Ordene er store, men livet svarer ikke til ordene. De har ikke sitt opphav i en fattig og myk ånd.

Og når dette siste mangler, er det farlig å ha klart lys over evangeliet. Det fører et stort ansvar med seg. Aldri blir gudslivet raskere uthult og tappet for marg enn gjennom fri evangelisk forkynnelse som ikke skaper en tilsvarende dyp erkjennelse av synden, fattigdom i ånden, hunger og tørst etter rettferdighet og små tanker om seg selv.

Når solen skinner klar og varm, må det være god og dyp jord i åkeren om kornet skal vokse og modnes. Ellers vil det visne. Tar tidsstrømmen oss med seg, så vi synder mot denne grunnloven, kan det ende med fall.

Er det mote å klage, skal alle klage. Er det i tidens ånd å bruke store ord om hvor herlig vi er frelst og hvor visse vi er i troen, skal alle være store i ordene, ellers er det ikke riktig. Blir det så også mote at ingen skal klage, ingen tvile eller komme i mørke, men alle bare skal rope lov og takk og halleluja – ja, så må det være slik.

Slik skapes etterplapring og hykleri. Dette uvesenet holder nå på å stjele kraften og den levende troen fra mange, mange kristne. Måtte ikke tilbakeslaget bli altfor dyrt for oss når det kommer – for komme må det.

*

Vi har nå prøvd å se litt på hvordan den levende troen blir til og slår rot, dypere og dypere, eller visner og dør. Ut fra denne livsloven, som også gjelder troen, kan en tale om stor eller liten tro, om sterk eller svak tro, om søkende og lengtende tro eller om tro som er viss og frimodig, om tro som er i vekst, eller om tro som avtar og går mot døden.

Den levende troen kan dø! En levende tro er ikke mekanikk, men organisk liv.

Skal jeg så prøve å samle det jeg har sagt om troens opphav, må jeg si det slik: Det mennesket som er kommet fram til Kristus med alt det er og har, og som ikke kan leve uten Kristus og aldri kan skjule noe for ham, men må rense sin sjel fra dag til dag ved den frelse han vant for oss – det mennesket er frelst og eier en levende tro, selv om mye av det som angår troen, ennå er uklart.

Hvorfor har vi rett til å si dette?

Først fordi troen av sin natur må være slik, som vi har sett. Dernest fordi Bibelen sier det samme. «Den som kommer til meg, vil jeg slett ikke støte ut», står det (Joh 6,37). «Dersom vi bekjenner våre synder, er han trofast og rettferdig, så han forlater oss syndene og renser oss fra all urettferdighet» (1 Joh 1,9).

Hvorfor står det ikke at den som kommer og tror, og den som bekjenner sine synder og tror, blir tatt imot og får tilgivelse? Gud kan da ikke tilgi oss synden uten at vi tror! Svaret må være at det å komme til ham og det å bekjenne sin synd, det er å tro. Det er troen i gjerning. Ingen kommer til ham og bekjenner sin synd uten tro.

Det er inne ved Frelserens hjerte at en synder får lagt denne faste grunnen i sitt hjerte: at han nå er et Guds barn. Gud gir ham sin Ånd, og ved Ånden setter han sitt stempel på oss. Han stempler oss som sin eiendom, tatt ut av verden.

Den samme Ånd gir han oss også som pant på at arven er vår. Med dette pantet kan vi alltid tre fram for Gud som vår Far, og med det samme pantet skal vi få møte Gud den dagen det blir spørsmål om barnerett og arverett.

Han ga oss Ånden som pant, så ingen skulle ta fra oss det han lovte, og det vi tok imot i troen. Med vitnesbyrdet fra Ånden skal hver frelst synder få gå gjennom livet og døden og dommen.

Det var dette pantet de fem uforstandige jomfruene hadde mistet, men som de kloke hadde tatt vare på. Selv om søvnen fikk makt også med dem i den tunge midnattstimen, slapp de likevel inn i bryllupssalen, fordi de ikke hadde mistet pantet de fikk. (*Om hvordan Guds segl og pant åpenbarer seg i sjelen hos den troende, må jeg vise til boken «Ånd og kraft».*)

Innvendinger

Jeg kan ikke godt forlate denne siden av troen uten å nevne at det finnes kristne, særlig blant lekfolket, som ikke kan være enige i det synet jeg nå har lagt fram. Noen mener rett og slett at det er en farlig lære, som fører folk inn i hykleri og religiøsitet uten liv i Gud.

De mener at et menneske ikke er frelst og ikke eier noen levende tro før det med full visshet kan si at det har funnet Jesus. Om du har ordnet din sak med Gud og ikke kan tenke deg å gå fra ham om det så gjaldt livet, om Guds ord og samfunnet med ham i bønnen er det beste du vet, og om Guds folk er ditt kjæreste selskap – så er du ikke frelst, sier de, før du eier den fulle vissheten om barneretten.

Som en ser, er dette det stikk motsatte av det synet som er lagt fram ovenfor. Den fulle vissheten, som jeg regner som toppen og kronen på troen, gjør disse til opphavet og grunnlaget for en levende tro.

Jeg kan tenke meg at en eller annen ville si noe slikt: «Disse som lever med Gud slik du nettopp har beskrevet, og som vil være hos Gud – er ikke de kommet til full visshet i troen?»

Nei, slett ikke alle. En trenger ikke stor menneskekunnskap for å finne ut det. Mange av disse våger ikke å tro at de er frelst, enda de vil være hos Gud og ofte er reddere for synden enn mange av dem som taler høyt om hvor visse de er i troen. Enda de ikke vet noe større på jorden enn å få krype til korset og gråte ut der, våger de likevel ikke å si for sikkert at de er frelst.

Hvorfor våger de ikke det?

Å, det er så mye som spiller inn i et menneskeliv her i verden. Mange har i vuggegave fått en mørk, tung og grublende natur. De har en påfallende sterk og seig evne til bare å bore og grave i sitt eget sjeledyp, og da er det ikke lett å bli viss på at en er frelst. Karakter og naturanlegg betyr mye. Lite kunnskap om frelsen i Kristus spiller også inn.

Men mer enn noe annet er vel nervøsitet den store bøygen her. Den har en fæl makt til å hindre at en når fram til visshet i sin tro. Et nervøst menneske bærer alltid, mer eller mindre, på en gnagende og tærende uro. Inne i brystet ligger noe som uroer natt og dag.

Det kjennes som en evig ufred, som om en skulle være helt utstøtt fra Guds åsyn, ja, som om en stod på kanten av helvete, og alt var grepet av onde ånder.

Mange av disse menneskene mener også fullt og fast at de er forherdet, at de har spottet Guds Ånd og er utenfor alt håp om redning. De lever med Gud i bønn og leser Guds ord, de kan ikke gå bort fra Kristus, men alt de leser i Bibelen, bare fordømmer dem. Slik går det så lenge nervene er i ulage. Men kommer nervesystemet i orden igjen, retter det seg også i det åndelige. Da kan de igjen eie gleden i Gud.

Det er mange slike mennesker i vår nerveslitte tid. Og disse skal ikke få være Guds barn, enda de lever med Gud som før de ble syke! Den som stenger disse ute fra Guds rike, har en stivbeint kristendom, mer preget av lovånd enn av Frelserens kjærlighet.

Etter min erfaring har det vist seg nytteløst å diskutere dette spørsmålet. Jeg vil likevel minne om noe som kanskje kunne bli til hjelp for en eller annen.

Det er dette: De som tar vissheten som kjennetegn på at en er frelst, kommer ut for den ulykken at de legger en annen grunn for frelsen enn den Bibelen har lagt. De bygger frelsen på vissheten i stedet for på rettferdiggjørelsen. Opplevelsen av frelsen blir gjort til grunnen for frelsen. En legger vekten på det en vet, og ikke på det en er blitt.

Guds store domshandling – at han erklærer den synderen rettferdig som ligger ved korset, og gjør ham rettferdig nettopp fordi han er der – den handlingen setter disse menneskene som nummer to, og den fulle vissheten som nummer én.

Tolleren i templet ble sendt hjem igjen rettferdiggjort av Jesus, men ikke fordi han var fullviss i sin tro. Det er lite trolig at han var kommet til full visshet i troen da han gikk hjem. Nei, han var rettferdiggjort fordi han var kommet på rett plass og ba om nåde som en fortapt synder.

Om vi kristne nå kunne komme mer tilbake til å forkynne at Gud rettferdiggjør den synderen som kommer til Kristus, så de som leter etter frelse, kunne få se grunnen for troen, ville vi hjelpe folk mer inn i den sanne evangeliske friheten. Vi kan også være visse på at blikket innover mot den faste grunnen for frelsen utenfor oss skulle føre til mer sann og dyp visshet i troen.

Det frøet som har falt i så god jord, vil ikke bare slå dyp rot, men også bryte gjennom jordskorpen og gi fullmodent korn i akset. Den som søker ly hos Kristus, skal aldri bli til skamme. Ingen kan gå fortapt hos Kristus.

Ta denne trøsten og gjem den i hjertet ditt, du tvilende og motløse sjel.

*

Det er mitt hjertes ønske at dette jeg har prøvd å legge fram om troen, måtte få være med og hjelpe de mange ærlige, engstelige og motløse menneskene som har så vanskelig for å gripe frelsen i frimodig tro. Hvor jeg ønsker at dere kunne få øynene opp for at det livet dere nå lever sammen med Frelseren, er et kristent liv!

At tvilen ofte kommer, er sant, men tvil er ikke det samme som vantro. Også Paulus var blant tvilerne, men ikke blant de vantro. Hvem skulle vel være mer plaget av tvil enn de som tror? Satan trenger ikke å friste dem til tvil som lever i vantro.

«Den som seirer, skal arve alle ting» (Åp 21,7).

*

Forresten, hvordan er det egentlig med oss som mener å være kommet til full visshet? Er vi alltid så visse? Hender det ikke at også du må si:

Mon jeg skal nå det glade land,
som snubler gang på gang?

Ser det ikke ofte ut også for deg som om du skal «bli liggende etter»?

I gode dager, når alt går som vi ønsker både i kristenlivet og ellers, når vi ikke vet stort om verken sykdom eller fattigdom, da er troen vår sterk og stor. Men så en dag blåser det opp til storm. Sykdom og død banker på døren, vennene svinner bort sammen med pengene, og nattetimene blir så lange. Døren inn til Guds ord er stengt, synes du, og den brennende bønnen du sender opp til Gud, får ikke svar.

Slik er livets lodd for mange av Herrens trofaste. Troen som var så viss og så sterk, svinner bort. Den vissheten du før bekjente så glad, er forvandlet til et sukk om nåde, nåde, nåde! Og mens stormen raser og motet svinner, prøver du å legge ditt arme liv inn til Jesu hjerte på nytt og på nytt. Du vet ikke noe annet sted å gå. Der har du havn og hvilested og festning og din hytte på den onde dag.

Gullet i smeltedigelen over ilden minker i omfang, men øker i verdi. Hjertet er kommet nærmere Frelseren.

Er ikke det tro?

Gud være takk, det er tro. Men motgangen har gjort at troen nå er sterkere i hjertet enn i munnen.

Da Peter mente å ha så sterk tro at han sa: «Om så alle tar anstøt av deg, skal jeg aldri ta anstøt!» (Matt 26,33), da lå han straks der. Men da han etterpå stod og gråt, sikkert med en skral trosvisshet, fikk Frelserens hånd tak i ham igjen.

Den kan vel også slukkes
i hjertet ganske ut,
når viljen den forrykkes
og viker fra sin Gud;
men vil den kun sin stav,
sin Jesus ikke slippe,
så står den som en klippe
i det opprørte hav.

Gjennombruddet

Kanskje noen spør: «Mener du at det er det normale at folk går tvilende og usikre og ikke kommer til et klart gjennombrudd, til full visshet i sin tro?»

Nei, på ingen måte. Jeg har sagt før (under «Kan vi vite det?») at vi kan nå fram til full visshet, og her vil jeg igjen understreke det.

Det livsfrøet som er lagt inn i hjertet ved Guds ord og Ånd, utvikler seg etter de samme lovene som frøet i moldjorden. Det må først slå rot innover og nedover før det bryter gjennom jordskorpen og skyter fram i dagen.

«Med hjertet tror en til rettferdighet, og med munnen bekjenner en til frelse» (Rom 10,10).

Frøet en sår i molden, spirer ikke like fort til alle tider og på alle steder. Det kommer an på hvordan jordbunnen er, hvordan frøet ligger i jorden, og hvordan været er. Slik er det også med livets frø som blir sådd i sjelene. Gjennombruddet kommer ikke like fort eller på samme måte hos alle. Det kommer så mye an på hvordan hjertejorden er.

La oss merke oss Jesu ord om dette. Han sier at gjennombruddet kommer raskest hos dem som har den grunneste hjertejorden. Der det er fjell og steingrunn med lite jord over, der skyter sæden raskest fram i dagen.

«Noe falt på steingrunn. Og da det vokste opp, visnet det, fordi det ikke hadde væte» (Luk 8,6).

«De på steingrunn er de som tar imot ordet med glede når de hører det. Men de har ingen rot. De tror til en tid, men i prøvelsens stund faller de fra» (Luk 8,13).

«Noe falt på steingrunn, hvor det ikke hadde mye jord. Det skjøt straks opp fordi det ikke hadde dyp jord. Men da solen steg opp, ble det avsvidd, og fordi det ikke hadde rot, visnet det» (Matt 13,5–6).

Det var liv. Det spirte fort, men det manglet rot og væte, og så visnet det.

Jesus sier at et gjennombrudd som kommer fort fordi frøet ligger grunt, er farlig. Livsspiren har ikke sterk nok rot til å tåle prøvelsestiden som kommer.

Tenk om alle som er så raske til å tvinge fram et gjennombrudd, ville legge seg disse ordene av Jesus på hjertet! Ja, da ville det nok bli mindre av det en kaller vekkelse, men kanskje mer av sann, livskraftig kristendom.

Vi har vel alle sett at der det skjøt så fort opp, der visnet det også så ofte. Den første tørketiden, med litt motgang og trykk, var nok til å svi alt bort. Det spirte fort, og det visnet. – – –

Men der hjertejorden var god og dyp, og livets ord fikk rom, der vokste det ikke bare opp til et gjennombrudd, men først og fremst dypere ned, og slo frisk

og god rot. Når gudslivet i hjertet vokser slik, tar det som regel lengre tid før gjennombruddet kommer. Men når det kommer, bærer det med seg et løfte om at livsspiren vil vokse og bære frukt.

Det er store ting å oppleve slike tider, både hos seg selv og hos andre. Da er det vår i Guds rike. Da dufter det fint av den sjeleblomsten som åpner seg. Da synger en, mer enn noen annen gang i livet, om «frelsen full og fri». Det er som om alt vondt er borte både fra tanker og sinn.

Uten at en kan si hvordan det gikk til, vet en med seg selv så underlig sikkert at en er frelst. Ingenting kan rokke ved den indre vissheten om at en nå er et Guds barn. Det strevet en før hadde med seg selv, fordi en så mer av sin onde natur enn av Jesus, er borte.

Dette med å være riktig vakt, riktig omvendt, angre riktig, tro riktig og føle riktig, det forsvant som dugg for solen. Nå ser sjelen én eneste ting, en usigelig stor ting: Den ser at Jesus Kristus og det han har gjort, er fullt nok til frelse, og at alt dette er mitt.

I slike tider kan en synge, glad og viss:

Usynlige og høye ting
kan troen se og høre
og midt i sukke frydespring
mot nådens solskinn gjøre;
Gud er min Gud,
og ved hans Ånd
jeg himlen alt har i min hånd,
for Jesus i meg lever.

Men det er ikke jeg som er blitt bedre. Det er Kristus som er blitt stor for hjertet og blikket.

«Med Guds rike er det som når en mann kaster såkornet i jorden. Han sover og står opp, natt og dag, og kornet spirer og vokser seg høyt – hvordan det går til, vet han ikke. Av seg selv bærer jorden grøde: først strå, så aks, så fullmodent korn i akset» (Mark 4,26–28).

Slik er det med Guds rike, ikke bare i videste forstand og når det blir fullendt, men også i hvert kristenliv. Det slår rot, det bryter igjennom, det vokser og bærer frukt.

Der Guds ord blir båret fram mest sunt, sant og allsidig i Guds kraft, der kommer gjennombruddet alltid på en sann kristen og naturlig måte og med mest livskraft. Hos noen kommer det brått og sterkt, så de kan nevne dag og time da lyset gikk opp. Hos andre er overgangen ikke så skarpt markert, men de vet likevel om en tid da de kom så langt at de kunne si: «Jeg vet at jeg er frelst.»

Noen ganger sender Gud særlig sterke og åndsmettede tider, da folk synker sammen i syndenød og trang til frelse, og da mange bryter igjennom nesten samtidig. Men ofte går det slik at en her og en der bryter igjennom til full visshet og frimodig tro.

Men denne sterke opplevelsen når troen bryter igjennom til full visshet, må ingen kristen bygge på. For selv den sterkeste og mest soleklare vissheten er ikke

vår frelsesgrunn. Legger vi for mye inn i det vi har opplevd, og bygger mer på det enn på Kristus, kommer vi inn på en avvei.

Det legger seg noe selvgodt og selvsikkert over vårt indre liv, og det tar fra oss det ydmyke, fattige og gudfryktige sinnet. Vi har ikke lenger bruk for nåden som før, og vår indre kraft tørker ut, ofte uten at vi vet det selv.

Så må Gud føre oss inn i motgang, kamp og mørke, så blikket og trangen igjen kan vendes bort fra oss selv og til ham, og vi kan vokse i troen.

Hvordan troen vokser

Vi har sett litt på hvordan troen kommer opp og bryter igjennom. Nå er det naturlig å gå over til spørsmålet om hvordan troen vokser. Jeg vet ikke noe som kaster mer lys over dette enn det Bibelen forteller om Abraham, han som er far til alle dem som tror.

I 1 Mos 12 hører vi om da Gud møtte Abraham og kalte ham ut fra folk og fedreland. Slik står det i vers 1: «Dra bort fra ditt land og fra din slekt og fra din fars hus til det landet som jeg vil vise deg!» (1 Mos 12,1).

Dette var det samme som å skille lag med alt han hadde kjært her i verden, og dra til et ukjent og fremmed land. Gud lovte å vise ham landet, og så gikk han på Guds ord. Om det var Guds mening at han skulle ta med seg Lot, godset de hadde vunnet, og folkene de hadde fått i Karan, tør jeg ikke si stort om. Men var det ikke Guds mening, er det bare et vitnesbyrd om at troen hans var svak, enda den var rett.

Det rette ved Abrahams tro var at han lød Guds ord og gikk. Å gå, det var Abrahams sak. Å vise ham landet, velsigne ham og gjøre ætten hans tallrik, det var Guds sak. Jeg tror det er godt at vi merker oss dette. Det er nettopp denne siden av troen – å gå – som vi den dag i dag bærer ansvaret for.

Å gå dit Gud ber oss, det er vår sak. Her kan ikke Gud gå i stedet for oss, og han kan heller ikke tvinge oss. Han kan bare be oss om å gå. Men går vi, er det hans sak å vise oss landet og velsigne oss.

Abraham gikk, og Gud lot ham finne landet: «Da åpenbarte Herren seg for Abram og sa: Din ætt vil jeg gi dette landet. Og han bygde der et alter for Herren som hadde åpenbart seg for ham» (1 Mos 12,7). I Hebr 11,8 får vi vite at dette at Abraham gikk, det var tro: «Ved tro var Abraham lydig da han ble kalt, så han dro ut til det stedet han skulle få til arv.»

Det er verdt å streke under en gang til at Guds ord sier klart at dette at Abraham gikk, det var tro. Når Gud også ber oss om å gå, og vi går, da tror også vi.

Gud har bedt oss om å gå bort fra synden og verden til Kristus. Den som gjør det, han tror. Å gå til Kristus og være hos ham, det er tro. Den som nekter det, nekter Guds ord slik det står i Hebr 11,8.

Som dere nok har sett, er det nettopp dette som er holdt fram i det vi før har sagt om troen: Å gå dit Gud vil ha oss, det er tro. Når et menneske går til Kristus og slår seg ned hos ham, har det sin grunn i at dette mennesket tror.

* * *

Etter at Abraham var kommet inn i landet, tok krefter til å arbeide i ham og omkring ham, krefter som skulle føre ham lenger og lenger fram i tillit til Guds ord, til mer erfaring, til større visshet og dypere kjennskap til Gud.

Det er en underlig vei Gud da staker ut for ham. En tung og prøvende vei, som går i motsatt retning av det menneskelig fornuft hadde grunn til å vente. En vei som ikke bare Abraham må gå, men også alle hans ekte barn den dag i dag. Gud hadde lovt å velsigne ham, både timelig og åndelig. Og så blir det uår og hungersnød.

Slik er veien som troen må gå.

For å berge livet drar Abraham til Egypt. Men det viste seg snart at den veien ble både trang og tung, og det som verre var: Troen hans var for svak. Han bestod ikke prøven. For å berge livet – slik han tenkte – får han Sara til å tale usant:

«Og det skjedde da han nærmet seg Egypt, at han sa til Sarai, sin kone: Se nå, jeg vet at du er en vakker kvinne. Når nå egypterne får se deg, vil de si: Dette er hans kone! Og så vil de slå meg i hjel, men de vil la deg leve. Jeg ber deg, si at du er min søster, så det kan gå meg vel på grunn av deg, og livet mitt kan bli spart for din skyld» (1 Mos 12,11–13).

Men også nå, når troen hans svikter, også nå er Herren nær. Han gikk ikke bort fra Abraham den dagen troen ble for svak og prøven for tung.

Slik var Gud da. Slik er Gud nå.

Skulle ikke så stor nåde få et Guds barn i dag til å takke, tilbe og synge lovsanger til ham som handler så miskunnsomt med sine troløse? Hvem av oss tør nekte for at også vår tro så ofte svikter i prøven? Men heller ikke fra oss gikk han, han som har sagt: «Er vi troløse, så forblir han trofast. For han kan ikke fornekte seg selv» (2 Tim 2,13).

* * *

Da Abraham var kommet hjem igjen fra Egypt, fikk han en ny prøve, denne gangen med Lot. Først må de skilles, og etterpå må Abraham våge både liv og eiendom for å berge brorsønnen sin.

Prøver vi å tenke oss inn i dette, vil vi snart forstå at det ikke var noen småting for Abraham å la Lot ta det han ville av landet. Det skulle tro til. Men gjennom en slik prøve måtte Abrahams tro gå.

Hadde det enda vært slik at også Lot hadde fått løfte fra Gud om å være medeier i landet! Men det var ikke sagt et ord om det. Abraham ofret alle jordiske fordeler for å ha fred.

Han kunne ha sagt omtrent slik til Lot: «Gå din vei, din vrange fant! Er du ikke fornøyd med det slik du har det, kan du gå samme veien som du kom. Landet er ikke ditt, landet er mitt. Du har ingenting å kreve, bare å lyde.» Slik kunne Abraham med full rett ha sagt.

Men likevel lot han Lot velge den delen av landet han ville. Troen vant seier over lysten til jordisk vinning. Og da kom Gud igjen til ham og lovte at han skulle bli velsignet:

«Og Herren sa til Abram etter at Lot hadde skilt lag med ham: Løft nå dine øyne og se ut fra stedet der du står – mot nord, mot syd, mot øst og mot vest! For hele det landet som du ser, til deg vil jeg gi det, og til din ætt for alle tider. Jeg vil la din ætt bli som støvet på jorden. Hvis et menneske er i stand til å telle jordens

støv, så skal også din ætt kunne telles. Stå opp og dra gjennom landet så langt og så bredt som det er! For deg vil jeg gi det» (1 Mos 13,14–17).

Det kunne virke rimelig om denne prøven og dette offeret som Lot hadde ført Abraham ut i, i det minste hadde gjort ham kald og likegyldig overfor en slik tverrdriver som brorsønnen var. Men nei, Abraham fortsetter å hjelpe ham, ja, han setter liv og eiendom inn for Lot. Slik gjør han som er far til alle dem som tror.

Det er stor forskjell på Abrahams tro den gangen han dro til Egypt, og da han satte alt inn for brorsønnen sin. Her ser vi en tro som vokser gjennom prøver, offer, nederlag og seier.

* * *

En tid etter hendelsene med Lot kom Herrens ord igjen til Abraham, og det lød så: «Frykt ikke, Abram! Jeg er ditt skjold. Din lønn skal være meget stor» (1 Mos 15,1).

En tid etter! La oss merke oss det. Hva var det som hadde hendt før? Jo, det var alt dette med reisen til Egypt, striden med Lot og for Lot, møtet med Melkisedek og med kongen i Sodoma. Den tiden hadde vært rik på erfaringer, i fristelse, nederlag og seier. Når det ble tungt, hadde Abraham fått lære å kjenne noe av sin egen vanmakt, men også Guds trofasthet og hjelp i alt som møtte ham.

Etter denne stormtiden synes det å ha vært en tid med mer ro i Abrahams liv. Det hendte ikke noe spesielt. Den ene dagen var lik den andre, en hviletid både for troen og livet.

Kanskje er det i denne tiden at det vokser fram en dyp trang i ham, en lengsel etter noe han ikke hadde håp om å få: lengselen etter å få barn. Da han ser at det ikke lenger er noe håp, blir han tungsindig og full av tvil. Men så kommer Gud igjen og ber ham ikke miste motet. På de trøstefulle ordene fra Herren som vi nettopp hørte, svarer Abraham:

«Å Herre Herre, hva vil du gi meg? Jeg går jo barnløs bort. Den som skal overta mitt hus, er Elieser fra Damaskus. … Meg har du ikke gitt barn, og se, en som er født i mitt hus, skal arve meg» (1 Mos 15,2–3).

Disse ordene viser oss en mann midt i den svarte natten. Sjelen er full av motløshet, klage og tvil. Og denne mannen er far til alle som tror!

Men Gud går ikke bort fra Abraham, selv om tvilen og håpløsheten har gravd seg dypt inn i hjertet: «Da kom Herrens ord til ham, og det lød så: Denne mann skal ikke arve deg, men den som skal utgå av ditt eget liv, han skal arve deg. Han førte ham utenfor og sa: Se nå opp mot himmelen og tell stjernene, hvis du er i stand til å telle dem! Og han sa til ham: Slik skal din ætt bli» (1 Mos 15,4–5).

Da våknet troen på nytt hos Abraham. Vi leser disse store ordene: «Og Abram trodde på Herren, og han regnet ham det til rettferdighet» (1 Mos 15,6).

Slik vokser troen mer og mer fram hos Abraham, og slik vokser den også fram hos alle Abrahams sanne barn: gjennom lengsel, kamp og tvil og ved Guds løfter.

* * *

Mange og lange år var gått siden Abraham dro ut fra Ur i Kaldea, og siden Gud tok ham ved hånden og viste ham stjernene på himmelen. Men Abraham

hadde ennå ikke fått barn. Gud syntes å ha glemt det han hadde lovt. Så sviktet troen enda en gang. Sara var 90 år, og det siste fornuftige håpet var slukket. I denne tunge håpløsheten sier Sara til Abraham at han skal ta seg en hustru til, og Abraham gjør det.

Enda en gang blir prøven større enn troen, og Abraham tar en hustru nummer to – ikke for å synde, men for at Guds løfte skulle bli oppfylt. Heller ikke nå snur Herren ryggen til ham, men fører ham også gjennom dette nederlaget nærmere det målet troen hans skulle nå.

Hvilket mål var det? Å ha nok i Guds ord når alt annet sviktet.

Da Abraham er 99 år, åpenbarer Herren seg igjen for ham og gir ham paktstegnet og et nytt navn. Når det er gjort, tar Herren opp igjen løftet om at han skal få barn, og denne gangen med det tillegget at det er Sara som skal gi ham en sønn.

Troen – del 3

Men dette om Sara synes Abraham er så helt urimelig at han ikke vet annet å gjøre enn å le. Han ler av Guds løfte! Han ler av Gud! Ikke i glad tillit – nei, nei, han ler i kald vantro. Han synes det Herren taler om, bare er en stor meningsløshet. Det var et sårt minne, noe han en gang hadde hatt håp om, men som nå bare gjorde vondt når han tenkte på det. For å komme forbi det fører han samtalen over på noe annet:

«Da falt Abraham på sitt ansikt og lo, og han sa i sitt hjerte: Skulle en som er hundre år gammel, få barn? Og Sara, som er nitti år gammel, skulle hun føde? Og Abraham sa til Gud: Måtte bare Ismael få leve for ditt åsyn!» (1 Mos 17,17–18).

Kjære Herre, tal ikke flere ganger med meg om dette! Riv ikke opp igjen såret som nå så smått holder på å gro. La dette om Sara og meg fare – det er forbi, forbi! Men Herre, la meg få minne deg om en annen sak: Tenk miskunnsomt på meg og den sønnen jeg har. Om du ikke ville glemme Ismael, om du ville la ham få leve og vokse opp til en bra gutt!

Hva er dette? Det er en mann som ikke tror Guds ord – og denne mannen er far til alle som tror. Han ligner så mye på de mange av Guds folk som også i dag har så vanskelig for å tro når det blir tungt.

Så slutter fortellingen om dette møtet mellom Gud og Abraham med disse ordene: «Så sluttet han å tale med ham, og Gud for opp fra Abraham» (1 Mos 17,22).

Å nei, det var nok ikke mulig for Herren å komme lenger med Abraham denne gangen. Troen hans orket ikke å gripe et så stort løfte. Nå får dagene tale på en annen måte, og nye krefter arbeide på å knekke tvilen og styrke troen. Så vil dagen en gang komme da den tvilende ser mer på Guds løfte enn på vanskene.

Der Gud finner et ærlig og bedende sinn som leter etter sannheten, gir han aldri opp, om tvilen og vantroen er aldri så stor. Det som skal vokse, kan ikke bare stå i dagslys og solskinn. Det må også inn i natt og storm og fare. Og slik hjelper Gud den svake troen hos Abraham, hos Tomas, hos deg og hos meg.

Gud gjør de svake sterke
i aller største strid.
Jo verre det går til,
jo sikrere du vinner,
jo større kraft du finner,
når tro du stride vil.

Det var gått omkring 14 år siden Abraham tok Hagar til hustru (1 Mos 17,25). Da åpenbarer Gud seg på nytt for ham, i Mamre-lunden midt på den heteste tiden av dagen. Abraham ber de tre mennene inn og steller godt for dem. Da spør Herren etter Sara og får vite at hun er i nærheten. Så bærer han fram ærendet sitt med enkle ord som ingen kan misforstå: «Jeg vil komme tilbake til deg på denne tiden neste år, og se, da skal Sara, din kone, ha en sønn» (1 Mos 18,10).

Da Sara hørte dette, brast hun i latter. Hun lo av samme grunn som Abraham da Herren talte til ham forrige gang. Også hun syntes det var meningsløst, så meningsløst at det ikke var verdt annet enn å le av.

Men denne gangen ler ikke Abraham. Denne gangen har han ingen innvendinger å komme med. Han tier. Med årene har sinnet hans modnet for Guds ord, og troen har slått dypere rot i hjertet og tatt fastere tak i Herrens løfte enn noen gang før.

Før denne store dagen kom, hadde mangt og mye hendt mellom Abraham og Gud. Nederlagene hadde lært ham å stole mindre på seg selv, og hjelpen fra Herren hadde gitt troen anledning til å vokse. Nå så han bort fra alt hos seg selv og hos Sara og lot Guds ord til ham være nok. Da skjedde det som ikke kunne skje før: Løftets sønn ble født – Isak.

Av det vi nå har sett, går det klart fram at Abrahams tro ikke står fullvoksen på én dag. Den er heller ikke en uovervinnelig skapning som aldri kommer i fare eller lider nederlag. Gjennom feiltrinn, harde kamper og nederlag og ved Herrens løfter kommer han lenger og lenger bort fra seg selv og inn i Guds ord.

Den siste seieren han vinner ved sin tro, er så stor at det nesten svimler for oss vanlige mennesker når vi tenker på den.

* * *

Det stod enda en hard tørn igjen før Abraham kunne nå det målet for sin tro som Gud hadde tenkt han skulle nå. Den tyngste prøven, den smaleste veien og den bratteste bakken lå ennå foran ham.

Prøvene og vanskene for Guds folk blir ikke færre med årene. Den som tror det, må som regel lære om igjen. Det er heller ikke noe særlig godt tegn på kristendom at en slipper fristelser, prøver og strid. Veien som fører inn til livet, er smal til siste tomme.

Abraham har igjen fått lagt mange år til de mange han hadde fra før, og enda en gang må han ut i striden. Enda en gang skal smeltediglen henges over ilden, en ild som er hetere enn noen gang før.

For en prøve! Bare det å tro at dette noen gang har hendt, er en stor prøve for vår tro. Gud krever av Abraham at han skal ofre det kjæreste og dyreste han har, det han på underfullt vis hadde fått av Gud. Og han gjør det. Han er villig til å ofre Isak. «Ved tro bar Abraham fram Isak som offer da han ble satt på prøve. Ja, han som hadde fått løftene, bar fram sin enbårne sønn» (Hebr 11,17).

Les 1 Mos 22.

Rolig som en bonde i de norske dalene legger Abraham sal og bør på ryggen til kløvdyret sitt. Hjertet var sikkert tungt og ordene få. Han stod tidlig opp, står det. Det var vel fordi veien var lang, men kanskje ville han også komme av sted før Sara var oppe. Troen tålte ikke mange støt og spørsmål og innvendinger nå.

Tre lange dager siger denne karavanen mot sitt tunge mål. Hvem kan tolke det som kjempet i brystet på den gamle mannen disse tre dagene, og hvem kan forstå hvor kraften kom fra til å gå mot målet med en slik bør på hjertet? Men han går helt fram. Han bygger alteret og binder gutten. «Og Abraham rakte ut hånden og tok kniven for å ofre sin sønn» (1 Mos 22,10).

Ut fra ordene i Bibelen har vi grunn til å tro at kniven var på vei mot hjertet. I fullt alvor og i lydighet mot Guds ord hadde han ofret Isak i sitt eget hjerte før knivspissen nådde guttens hjerte. Derfor kan forfatteren av Hebreerbrevet skrive at Abraham hadde ofret Isak.

Det var bare den ytre handlingen som ennå ikke var fullført. Og da tommene mellom knivspissen og Isaks hjerte svant bort, stanset Gud ham. «Abraham, Abraham!» roper Herren. «Ja, her er jeg!» lyder svaret. Han synes å være like rolig som oppgaven er tung.

«Legg ikke hånd på gutten, og gjør ham ikke noe! For nå vet jeg at du frykter Gud, siden du ikke har spart din sønn, din eneste, for meg» (1 Mos 22,12).

Med Guds egne ord kunne Abraham ha møtt Gud: Er ikke dette gutten du gav meg? Var det ikke om ham du sa at gjennom ham og hans ætt skulle alle andre slekter på jorden bli velsignet? Og nå skal jeg ofre ham? Hvilken mening er det i dette?

Men slik har ikke Abraham tenkt denne gangen. Gjennom lang livserfaring hadde han mer og mer lært at Herrens tanker og veier lå høyt over hans forstand, og at alt det Gud hadde gjort med ham, var vel gjort. Også dette som Herren nå la på ham, ville nok vende seg til det beste. Og så gav han Gud tilbake det han hadde fått.

Lenger enn dette har sikkert ikke noe menneske nådd når det gjelder å frykte Gud og tro på ham.

Etter denne store seieren får han et løfte for seg og sin ætt som er større enn alle de han før har fått av Gud. Og det bemerkelsesverdige er at Gud stadfester dette løftet på en uvanlig måte. Han sverger ved seg selv:

«Jeg sverger ved meg selv, sier Herren: Fordi du gjorde dette, og ikke sparte din sønn, din eneste sønn, så vil jeg storlig velsigne deg og gjøre din ætt så tallrik som stjernene på himmelen og som sanden på havets strand. Din ætt skal ta sine fienders porter i eie» (1 Mos 22,16–17).

Om denne store handlingen av Gud sier Hebreerbrevet: «For da Gud gav Abraham løftet, sverget han ved seg selv – han hadde jo ingen større å sverge ved – og sa: Sannelig, jeg vil rikt velsigne deg og gjøre din ætt tallrik!» (Hebr 6,13–14).

Også før, når Abraham hadde vunnet en seier ved sin tro, lovte Gud å velsigne ham. Men denne gangen legger han til: «Jeg vil storlig velsigne deg.» Den dag i dag velsigner Gud et menneske etter hvor stor prøven er som det blir satt på, og hvor stor seieren er som det vinner.

Dette løftet til Abraham, som Gud stadfester ved å sverge ved seg selv, bærer sikkert i seg noe mer enn vanlig for ham og for ætten hans. Jødefolket har den dag i dag en særstilling blant menneskeslektene. Når vi ser dette og undrer oss, så la oss minnes det Gud lovte da han sverget ved seg selv. La oss også minnes: «Når det gjelder evangeliet, er de blitt fiender for deres skyld. Men når det

gjelder utvelgelsen, er de elsket for fedrenes skyld. For Gud angrer ikke sine nådegaver og sitt kall» (Rom 11,28–29).

Å Jesus, troens dyre skatt,
begynnelse og ende,
å Herre Jesus, lær meg at
jeg troen rett kan kjenne,
den tro som har deg selv i favn,
fra den som har vel troens navn,
men er dog død og intet.

Tro til frelse for andre?

Om den troen kan jeg ikke si mange ord fordi veien en kristen her må gå, ligger så skjult. Det har heller ikke lykkes meg å høre eller lære av andre hvordan en kristen kan nå fram til den troen som bærer andre til Jesus, slik at en er viss på at de blir frelst. Jeg kan bare si at Guds ord og livet selv gir oss rett til å holde fast ved at en kristen kan nå fram til en slik tro.

I Matt 9,2 står det skrevet at da Jesus så troen hos dem som bar den syke mannen til ham, sa han til den lamme: «Vær frimodig, sønn! Dine synder er deg forlatt!»

Når det her står at Jesus så deres tro, må vi vel regne med at også den lamme trodde. Men det er minst like sikkert at troen hos dem som bar mannen til Jesus, også var med på at han ble både frelst og frisk. Ordet her gir oss rett til å holde fast ved at vi ved vår tro kan bære andre til Jesus, så de blir frelst. Av og til kan vi den dag i dag møte kristne som har funnet denne veien.

Jeg kjente en mor som slet tungt med barna sine. Det som gnog sent og tidlig og ofte tok nattesøvnen, var dette med barna, at de måtte bli vunnet for Gud. Det er ingen tvil om at hun mange ganger var så engstelig at det tæret på kreftene hennes.

Men omkring et år før hun døde, vant hun en forunderlig seier. «Nå,» sa hun, «er jeg rolig. Nå har jeg fått legge barna mine over på Frelseren, nå vet jeg at de skal bli frelst.» Midt i døden var denne vissheten like sterk.

En mor i en vestlandsbygd hadde en eneste gutt. En dag kom doktoren og fortalte at gutten hadde galopperende tæring. Da doktoren var gått, satte mor stolen for døren i stua si, bøyde kne og sa til Gud omtrent slik:

«Hva mener du med dette, min Gud? Mens gutten lå under hjertet mitt, gav du meg visshet om at han skulle bli ditt barn. Og her ligger han nå og skal dø ufrelst! Du kan ikke svike meg i dette, og du får ikke lov til å ta ham før du har frelst ham og vist meg at du holder det du lover.» Før dagen var omme, var gutten frelst.

En gang spurte de Per Nordsletten: «Er barna dine frelst?» «De er frelst i troen,» svarte han. Senere har det vist seg at troen hans var rett. Den frelse for barna som troen hans hadde funnet, nådde med tiden fram til dem.

Med dette vil jeg ikke legge en byrde på svake skuldrer. Jeg ville bare minne om at det i Guds nåderike på jorden ligger en underfull vei inn til Guds frelserhjerte. Der kan han hviske sine barn i øret: Vær frimodig, mor, vær rolig, far – barnet ditt skal bli frelst. Ha tillit til meg, så skal det lykkes å finne og vinne dem.

Ingen som har nådd fram til denne troen, kan snu seg og gi en annen det han selv fant, eller si til andre: Der ligger det ferdig for deg også, bare ta det. Det er dypt inne i det skjulte rommet i Guds telt at Guds barn kan finne dette på den onde dag. På et underfullt vis kan Gud da trøste den trette stridsmannen, så troen griper trøsten og Ånden gjør oss visse på at bønnen vår har fått svar i himmelen.

Guds trøst synger sitt livgivende gjensvar i sjelen: Nå vet jeg at barnet mitt, min mor, min far, min søster, min bror, min slekt skal bli frelst. Byrden som før tynget, blir tatt bort.

La oss minnes at her er en slik vei for troen inn til Gud. Og la oss prøve å finne den. Da forstår du bedre hva som ligger i disse Guds ord: «Vær ikke bekymret for noe, men la i alle ting bønneemnene deres komme fram for Gud i påkallelse og bønn med takk» (Fil 4,6). «Og kast all deres bekymring på ham, for han har omsorg for dere» (1 Pet 5,7).

Å Jesus, gi meg denne tro
som ei fra deg kan vike,
som bygger over døden bro
og aldri vil meg svike.

Troen som nådegave

Om denne troen leser vi i 1 Kor 12: «For til én blir det gitt visdoms tale ved Ånden, til en annen kunnskaps tale ved den samme Ånd, en annen får tro ved den samme Ånd … Og Gud satte i menigheten først noen til apostler, for det andre profeter, for det tredje lærere, dernest kraftige gjerninger, så nådegaver til å helbrede, til å hjelpe, til å styre, og ulike slags tunger» (1 Kor 12,8–9.28).

Dette ordet har et viktig ærend til oss kristne i dag. Først fordi vi bruker nådegavene ensidig, og dernest fordi vi så lett glemmer at ikke alle kristne har den samme nådegaven. Gud deler ut nådegavene som han vil.

I de kristnes forsamling satte han apostler, profeter og lærere, ja, nådegaver til kraftige gjerninger, til å helbrede, til å hjelpe, til å tale i tunger og til å tro. De kristne som gjør større kraftige gjerninger enn andre, og de som har fått evnen til å styre og hjelpe, har fått det som nådegave. Også dette å tale i tunger er en nådegave.

Noen mener at tungetale er tegn på et særlig stort mål av Guds Ånd. Men det står ikke slik her. Det er en nådegave som noen kristne får, på samme måte som andre får gaven til å hjelpe og styre. Alle får en nådegave ved den samme Ånd.

Når det også står: «en annen får tro ved den samme Ånd», kan ikke dette være den frelsende troen. Hele Guds folk har den troen som fører oss inn i samfunn med Gud. Men den troen det her er tale om, hører til nådegavene som Gud deler ut i den kristne menighet. Det må altså være en særskilt tro som Gud gir noen, ved siden av den frelsende troen.

Derfor finnes det kristne som er foregangsmenn, som har mer mot til å ta fatt og gå på enn andre. Ikke fordi de er bedre kristne, men fordi de har fått dette som nådegave, så de skal gjøre et særskilt arbeid i Guds rike.

Det er en nokså vanlig mening at den som kan gjøre store ting, samle mange om Guds ord og vinne mange for Gud, må være en bedre kristen enn den som

ikke kan dette. Men denne meningen er gal. Nådegaven gjør oss ikke mer gudfryktige. Den gir oss bare en større eller mindre arbeidsmark og et større eller mindre ansvar. «Hver den som mye er gitt, av ham skal mye kreves» (Luk 12,48).

De nådegavene vi særlig lett tror springer ut av stor gudsfrykt, er gaven til å forkynne og gaven til å helbrede syke ved bønn og tro. Og så går mange gode kristne rundt og føler seg dømte, nedtrykte og såre fordi de ikke kan tale, ikke helbrede, ikke gjøre kraftige gjerninger, ikke styre og ikke tale i tunger. Denne byrden skal du legge bort, og i stedet be Gud om nåde til å tjene i troskap der døren står åpen for deg, og der du kan hjelpe til.

Her kan det også passe å si litt om tro til å helbrede sykdom. Det er vanskelig å finne ut hvor langt en kan bruke denne troens evne. Noen mener at en kristen aldri skal være syk, og at det kommer av mangel på tro når en ikke kan reise seg frisk fra sengen og hjelpe andre til det samme.

Disse menneskene drar troen ned. De gjør den til en mekanisme, en slags elektrisk bryter som en bare kan skru på og få det som en vil. Denne misforståelsen har gjort mye skade og ført stor vanære over Guds navn.

Nei, også her har troen å gjøre med mennesker, som ikke kan stilles inn som en maskin. Kunne troen til å helbrede brukes uten grense, ville den være farlig. Da kunne mennesket etter sin egen vilje vinne over både sykdom og død.

Paulus hadde gaven til å helbrede. Men likevel etterlot han Trofimus syk i Milet (2 Tim 4,20), og sin beste venn på jorden gav han det rådet å bruke vin for magen og for andre sykdommer (1 Tim 5,23). Hvorfor kunne ikke han som hadde gjort så mange friske, også hjelpe reisefølget sitt og sin beste venn i verden?

Det er ikke min sak å svare på dette. Men det er min sak her å minne om at Guds ord viser oss en grense for denne troen. La oss bøye oss for denne grensen og takke Gud for alle ting i Jesu navn. Det er hans vilje med oss.

Kan han føre noen av sine barn tryggere gjennom verden ved sykdom enn ved helse, gjør han det første uten å spørre noen om lov. Den troen som bryter seg ut av den veien Guds visdom har lagt, er ikke av Gud. Den største troen og det mest gudfryktige mennesket sier: «Ikke som jeg vil, bare som du vil» (Matt 26,39).

Er troen en Guds gave?

Om det spørsmålet har det vært mye strid. I mine unge dager var det mange skarpe ordskifter om dette, og ennå blusser det opp her og der.

Noen mener at troen helt og fullt er en Guds gave, slik at vi må få den som noe helt nytt. Får vi ikke troen av Gud, kan vi ikke tro, og heller ikke bli frelst.

Andre mener at Gud ikke trenger å gi oss en ny tro. Vi kan tro oss frelst med den troen vi har som mennesker. Den troen vi bruker til hverdags, som mennesker blant mennesker, kan vi også tro oss frelst med. Evnen til å tvile eller tro når det gjelder jordiske ting, fikk vi i vuggegave. Slik er det også når det gjelder tro eller tvil på Kristus.

Selve evnen til å tro har Gud lagt ned i oss – i så måte er troen en Guds gave. Men vi trenger ingen ny evne, utenom den vi har av naturen, for å tro oss frelst. Troen kommer «av forkynnelsen som en hører» (Rom 10,17), også når det gjelder

ordet om Kristus. Etter dette synet er det altså ikke selve troen det ligger vekt på, men det vi tror.

Dette kan ikke være rett, sier de første. Dersom troen på Kristus ikke helt og fullt er en Guds gave, må en si at mennesket er med og virker i frelsen, og det fører til egenrettferdighet og fariseisme. Bare når Gud får gi oss alt, også troen, blir frelsen helt av nåde for Jesu skyld.

* * *

Hvem har så rett? La oss ta fram noen av de Guds ord som disse ulike synene holder seg til. Først de ordene som synes å tale for dem som mener at troen helt og fullt er Guds gave.

Da Jesus talte til disiplene sine om å tilgi dem som synder mot oss, sa apostlene: «Øk vår tro!» (Luk 17,5).

I Rom 12,3 står det: «For ved den nåde som er meg gitt, sier jeg til hver og en blant dere, at en ikke skal gjøre seg høyere tanker enn en bør. Men en skal tenke sindig, i forhold til det mål av tro som Gud har tilmålt hver enkelt.»

«For av nåde er dere frelst, ved tro. Og dette er ikke av dere selv, det er Guds gave» (Ef 2,8).

«Fred være med brødrene, og kjærlighet med tro fra Gud Fader og Herren Jesus Kristus!» (Ef 6,23).

«… idet dere har fått den nåde, ikke bare å tro på Kristus, men også å lide for ham» (Fil 1,29).

Det vi særlig skal merke oss i disse ordene, er dette: «Øk vår tro!» – «Dere har fått den nåde … å tro.» – «Tro fra Gud Fader og Herren Jesus Kristus.»

Når det gjelder ordet i Ef 2,8, kan en vel diskutere om det er tale om nåden eller troen. Men ser vi rolig på de andre ordene som er nevnt her, må vi vel si at de gir fotfeste for den tanken at det er noe særskilt guddommelig ved den frelsende troen.

Men en må legge til at dette guddommelige aldri kan ta ansvaret fra oss når det gjelder å tro. Har ikke mennesket ansvar for sin omvendelse og sin tro, er læren om det «absolutte nådevalg» rett. Da frelser Gud dem han vil, og lar de andre gå under. De som han gir troen, blir frelst. De han ikke gir troen, er dømt. Men det stemmer ikke med Guds ord, slik vi nå skal se:

«Tidens mål er fullt, og Guds rike er kommet nær. Omvend dere og tro på evangeliet!» (Mark 1,15).

«Men Jesus hørte det som ble sagt, og sa til synagogeforstanderen: Frykt ikke, bare tro!» (Mark 5,36).

«Men om du kan gjøre noe, ha medynk med oss og hjelp oss. Jesus sa til ham: Om du kan tro, alt er mulig for den som tror. Straks ropte guttens far: Jeg tror! Hjelp min vantro!» (Mark 9,22–24).

«Til sist åpenbarte han seg for de elleve selv, mens de holdt måltid. Han refset dem for deres vantro og for deres harde hjerter, fordi de ikke hadde trodd dem som hadde sett ham etter at han var blitt reist opp» (Mark 16,14).

«Se, du skal bli stum og ikke kunne tale før den dagen når dette skjer, fordi du ikke trodde mine ord» (Luk 1,20).

«Salig er hun som trodde!» (Luk 1,45).

«Jesus sa da til ham: Dersom dere ikke ser tegn og under, vil dere ikke tro» (Joh 4,48).

«Se, her er vann, hva er til hinder for at jeg blir døpt? Filip sa: Tror du av hele ditt hjerte, så kan det skje. Men han svarte og sa: Jeg tror at Jesus Kristus er Guds Sønn!» (Apg 8,36–37).

«Herrer! Hva skal jeg gjøre for å bli frelst? De sa da: Tro på Herren Jesus, så skal du bli frelst, du og ditt hus!» (Apg 16,30–31).

En må vel ha rett til å si at alle disse ordene – både de som refser, de som formaner, og de som trøster – legger ansvaret for troen over på oss.

Jeg ser det slik at det er her som alle andre steder der Gud har med mennesket å gjøre: Han kan ikke ta oss som et trestykke og gjøre med oss som han vil, og tvinge oss til å tro enten vi vil eller ikke. Var det slik, ville vi ikke være mennesker. Da kunne Gud like godt gjøre en stein til et Guds barn. Men nettopp fordi vi er mennesker, kan vi innenfor visse grenser si ja eller nei til Gud.

Han står utenfor og banker på, og skal han komme inn, må døren åpnes for ham. Nøkkelen som døren er låst med, sitter ikke på utsiden, men på innsiden. Derfor sier også Bibelen: «Om noen … åpner døren, da vil jeg gå inn til ham …» (Åp 3,20).

Han kaller, lokker og drar, men tar ingen med makt. Og så sitter han på eselfolen og gråter over Jerusalem fordi byen ikke ville ta imot ham. «Hvor ofte jeg ville … Men dere ville ikke» (Matt 23,37).

Når det gjelder å tro, er det på samme måte. Det er en side ved troen som hører oss til, og som vi bærer ansvaret for, og det er en side som hører Gud til, og som han har ansvaret for.

Ansvaret som ligger på oss, kan samles i disse ordene: Kom! Vend om! Bekjenn din synd for Gud! Gjør vi ikke dette, men står imot, blir vi aldri frelst. Men kommer vi, vender om og bekjenner vår synd, da lyder vi Guds ord og Guds kall. Da tror vi.

Dette er vår side av troen. Denne siden bærer vi ansvaret for. Husk ordet i Hebr 11,8: «Ved tro var Abraham lydig da han ble kalt, så han dro ut.» Han gikk da han ble kalt!

Når vi så er kommet dit Gud ber oss om å komme, velsigner han oss. Da forklarer Ånden Kristus for hjertet vårt. Vi kan ikke velsigne oss selv. Vi kan ikke forklare Kristus for vårt eget hjerte, for «ingen kan si: Jesus er Herre! – uten i Den Hellige Ånd» (1 Kor 12,3). Er det dette de mener når de sier at troen er en Guds gave, er det sikkert rett.

Livet i Gud, eller rettere: livsgnisten i troen, må vi få av Gud. Når synderen skal gå over fra døden til livet, må Guds livsskapende Ånd gripe inn. Skjer ikke dette underet, griper ikke Ånden inn, kommer vi aldri lenger enn til en forstandstro, og blir ikke født av Gud. Vi blir som mannen som sa: «Jeg tror alt etter barnelærdommen, men denne troen har ikke forvandlet livet mitt.»

Men likevel: Selv om vi etter Guds ord og vår egen erfaring må bøye oss for at vi ikke kan tro på Kristus uten ved Guds Ånd, bærer vi likevel ansvaret for om vi tror eller ikke. Derfor står det ikke bare: «Dere har fått den nåde … å tro», men også: «Omvend dere og tro på evangeliet!»

* * *

Det finnes en naturkraft som vi i våre dager er nokså godt kjent med, og som jeg vil bruke som bilde på det i troen som hører oss til, og det som hører Gud til. Det er den elektriske kraften.

Helt fra begynnelsen har denne kraften vært til, men først i vår tid har mennesket lært å ta den i bruk. Mer eller mindre har de anet og også visst at en slik kraft fantes, men de har ikke fått tak i den. Ubundet har den fart gjennom verdensrommet og i fossene våre slekt etter slekt.

Men nå har det lykkes å ta kraften i bruk. Vi kan – om jeg så må si – binde den og føre den inn i en kraftstasjon. Gjennom ledninger fra stasjonen blir så kraften ført ut i verden, gjennom daler, over hav og fjell og fjord.

Men før denne kraften kan bli til nytte for oss, må noe mer skje. Det må installeres et elektrisk anlegg i fabrikken eller huset der kraften skal brukes. Derfra må det legges ledning til hovedledningen. Først når det er gjort, springer kraften over og fyller hus og hjem med lys, varme og kraft.

Vi leser i Guds ord: «For det var Guds vilje å la hele sin fylde ta bolig i ham» (Kol 1,19). «For i ham bor hele guddommens fylde legemlig» (Kol 2,9). «Alt la han under hans føtter, og gav ham som hode over alle ting til menigheten, som er hans legeme, fylt av ham som fyller alt i alle» (Ef 1,22–23).

Underlige ord! I Kristus er Gud. Hele guddommens fylde bor i et menneske, mennesket Jesus Kristus. Kristus er kraftstasjonen. Der er han som fyller alle ting, bundet – om en kan si det slik om Gud. Der kan vi finne ham. Kraften, livet, Gud er i Kristus.

Gjennom hovedledningen, som er Guds ord, blir kraften fra Kristus ført ut i verden. Den kunnskapen vi får i Guds ord, vil jeg sammenligne med de elektriske apparatene i hus og hjem. Troen er ledningen som går ut fra våre sjeler til Guds ord, der Kristi kraft er.

Men der ledningen fra sjelen skal kobles sammen med hovedledningen, der kan bare Guds Ånd arbeide. Når Ånden har lagt vår tro inn i ordet, inn i Kristus, da springer gnisten over, og vi blir født på nytt av ord og Ånd gjennom troen.

Og så lyder det igjen: «Det skal skje deg som du har trodd» (Matt 8,13) – og: «tro fra Gud Fader og Herren Jesus Kristus.»

Slik er det vår sak å tro, og slik er troen også en Guds gave. Derfor skal også vi komme og tro, og så legge til: «Herre, øk vår tro!»

* * *

Troen kan også sammenlignes med en mann med to hender. Den ene hånden griper om korset og Kristus og holder seg fast der. Den andre tar sverdet for å stride den gode strid. Så lenge den ene hånden ikke slipper korset og Kristus, så lenge makter også den andre å holde sverdet og føre striden. Den loven kan ingen bryte.

Og til trøst for hver Kristi stridsmann vil vi minne om at også selve striden hjelper oss til å ta fastere tak både om korset og sverdet. Den trøsten roper til oss fra alle som stred den gode strid i tro.

Vår tro i trengsel herdet
som stål i ild og vann.

Måtte ingen av oss slippe verken korset eller sverdet! «Den som seirer, skal arve alle ting!» (Åp 21,7).

Å Jesus, du som troens gnist
i sjelen lot meg kjenne,
å, la den aldri slukne, Krist,
men hjelp den til å brenne;
det du så nådig først meg gav,
hold hånden om det til min grav,
så salig jeg da skal blunde.

Helliggjørelsen – del 1

Å si fra seg synden

I det 11. kapitlet i Hebreerbrevet får vi se en stor skare av de gamle seiersheltene som gikk i kampen i tro og vant fram til målet for sin tro. Selv om de måtte gjennom de hardeste pinsler og lide den mest grufulle død, ga de ikke opp. Som lysende stjerner skal de med sitt forbilde være merkesmenn for oss og mane oss til kamp og seier.

Kapittel 11 viser oss denne «sky av vitner». Kapittel 12 maner oss til å følge etter dem: «Så la oss derfor, da vi har en så stor sky av vitner omkring oss, legge av alt som tynger, og synden som henger så fast ved oss» (Hebr 12,1). Vi blir også mant til å se på Jesus, troens opphavsmann, han som led korset tålmodig uten å akte vanæren, og som nå sitter på høyre side av Guds trone.

Skal vi ha håp om å løpe slik på banen at vi vinner prisen, må vi legge av alt som tynger, og synden som henger så fast ved oss – ja, synden som henger så fast ved oss. Det er nesten en trøst for oss at dette ordet står her: at synden henger så fast ved oss. Også Guds folk i gamle dager sukket under dette sterke båndet som gjorde det så vanskelig å bli fri fra synden. Det faste taket synden har i oss, er den dag i dag det store spørsmålet for Guds folk.

Synden! Hvor den har vokst sammen med alt som heter menneske! Hvor fast den henger ved oss! Hvor ofte det ser håpløst ut, også for en kristen, å komme løs fra synden! Det er synden som plager, sårer og lokker Guds hellige. Synden er opphavet til livets tyngste sukk, den dypeste sjeleangst og den mest brennende bønn. Hvem kan telle de tårene jorden har drukket fordi synden henger så fast ved oss!

Å bli fri fra synden, det er det store spørsmålet for Guds folk til alle tider. Den som er mest fri fra synden, løper lettest på banen og vinner seiersprisen sikrest. Blir vi liggende etter, har det sin grunn i synden og alt som tynger oss på grunn av synden. Det er livets høyeste kunst å gjøre seg fri fra synden. Men dessverre lykkes mange kristne så lite med det.

Ned gjennom tidene har de prøvd mangt og mye for å få bort synden og det som tynger. Kloster, selvpining, fattigdom og forakt for denne verden var veien mange søkte. Vi evangeliske kristne går ikke lenger de veiene. Men også for oss er spørsmålet stort og levende, og de veiene vi går, er heller ikke alltid de rette.

I Hebr 12,12 blir det talt om slappe hender og svake knær. Av sammenhengen ser vi at disse ordene er sagt til kristne, og vi kan også være visse på at de har et

stort ærend til oss kristne i dag. Når knærne blir kraftløse, orker vi ikke å gå. Og når hendene henger fordi de har mistet sin kraft, kan vi ikke arbeide.

Svake knær kommer av at kroppen får for lite mat, eller mat med for lite næring i. Det er ikke nok av de næringsstoffene som skal bygge brusk og bein. Det kan altså på en måte være mat nok, men maten mangler noen av de stoffene som trengs for å bygge kroppen opp og gjøre den sterk.

Fører vi dette bildet over på vårt gudsliv, taler det sterke og alvorlige ord til oss, særlig til oss forkynnere, som er satt til å gi Guds folk mat i rette tid. Jeg er dypt redd for at grunnen til at så mye kristenliv blant oss svekkes og dør, i stor grad er at forkynnerne ikke makter å lage nærende mat for Guds folk.

Mye av det som blir forkynt til hjelp for de kristne, er lett kost. Jeg mener ikke bare det religiøse rotet som rasjonalister og døde ortodokse forkynnere lager. Også vi som i kraft av vår erfaring og vårt kall burde forstå oss på «fast føde», holder oss mest til «melk» og til de første grunnsannhetene i kristendommen. Og så må han som ser alt, klage nå som før:

«For skjønt dere etter tiden burde være lærere, trenger dere igjen at noen lærer dere de første grunnleggende ting i Guds ord. Dere er blitt slike som trenger til melk, ikke fast føde. For den som ennå får melk, er ukyndig i rettferds ord, han er jo et barn. Men fast føde er for de voksne, for dem som ved bruk har øvd sine sanser opp til å skille mellom godt og ondt» (Hebr 5,12–14).

Den kristne forkynneren som bare tar sikte på å tale til vekkelse, vil utarme kristenfolket hvis det ikke står en annen med lærenådegave ved siden av ham. Og den som bare har lærenådegaven, vil med tiden føre Guds folk inn i søvn hvis han står alene. Det gjelder å forkynne hele Guds råd til frelse, for hele Guds ord har et ærend til oss.

Det Guds folk trenger mer enn noe annet i dag, er kraft. Kraft til å leve som kristne. Fra sjeledypet hos de kristne i vår tid stiger ropet om kraft, sterkt og gripende – ofte uten at de vet det selv.

Det ser ut som de kristnes knær blir svakere år for år. Det faller oss ikke tungt å snakke kristelig. Nei, det er noe av det første de fleste tar til med. Vi må fram og fortelle at vi er frelst, ofte før vi er det. Det er tyngre for oss å gå gjennom verden som kristne. Men det er nettopp det det gjelder: hva vi er, og ikke hva vi sier. Å gå gjennom livet som kristne, det er kunsten.

Mange strømninger i tiden arbeider nå for å gjøre kristendommen høyrøstet, flat, tom og kraftløs. Det synes å være grunn til å frykte at det verste kan skje hvis det ikke snart kommer en tid med fornyelse, med dypere erkjennelse av synd og sterkere trang til frelse.

Dere Guds folk som leser dette: La det igjen bli en stor sak å få mer kraft til å leve som kristne. Da kunne vår jordbundne og forvridde slekt få se mennesker som i sannhet har et høyere mål å gå mot, og da kunne det igjen høres blant oss:

Der går en kristen.
Se – mot hjemlandet!

Hvordan skal vi da få mer kraft?

I det ordet vi har nevnt, står det: «Rett derfor opp de slappe hender og de svake knær!» (Hebr 12,12). Dette gir oss håp om at det er mulig å få både sterke

hender og sterke knær. I dette «rett derfor opp …» ligger det noen lærdommer som har ført tankene mine til det jeg nå vil trekke fram.

I Hebr 12,1 blir vi mant til å følge etter seiersheltene i den gamle pakt, som var så sterke i kampen. Vi har god grunn til å granske hva det var som ga dem et så ukuelig mot:

«… andre ble pint til døde uten å ta imot utløsning, for at de kunne få del i en bedre oppstandelse. Andre igjen måtte tåle hån og hudstrykning, ja, lenker og fengsel. De ble steinet, gjennomsaget, fristet. De døde for sverd. De flakket omkring i saueskinn og geiteskinn, de led nød, hadde trengsel og fikk hard medfart. Verden var dem ikke verd. De streifet omkring i ødemarker og fjelltrakter, og holdt til i grotter og jordhuler» (Hebr 11,35–38).

Når vi hører om alt det grufulle som det gamle Guds folk måtte igjennom, og som de kom igjennom med seier, har vi grunn til å spørre: Hvor fikk de kraften fra til å holde ut alt dette og vinne? Hadde de hørt til den nye pakt, kunne vi ha forstått det bedre. Men at de som levde i lovens tid og kjente lite til evangeliet og dets kraft, vant så godt fram, det er forunderlig.

I det samme kapitlet står det noen vers som sikkert gir oss noe av svaret. Litt sammendratt lyder de slik: De så sitt himmelske fedreland langt borte. Det lengtet de etter, og de hilste det og bekjente at de var fremmede og utlendinger på jorden. Og: Gud hadde gjort en by ferdig til dem (Hebr 11,13–16).

La oss merke oss dette:

De så sitt himmelske fedreland.
De lengtet etter det.
De hilste det.
Gud hadde gjort en by ferdig til dem.

Jeg tror vi kan si nokså sikkert at her lå mye av hemmeligheten til at ingen lidelse fikk dem til å gi opp. De tålte alt fordi de lengtet mot sitt himmelske fedreland. Det levde så sterkt i sinnet deres at de hilste det og sa: Velkommen skal du være, du mitt hjemland, du min himmelske by! Fordi de visste så sikkert at en herlig framtid ventet dem, tålte de alt.

Hva kan du og jeg si til dette?

Søker vi et himmelsk fedreland?
Lengter vi etter det?
Hilser vi det velkommen?
Er vi fremmede og gjester på jorden?

Disse spørsmålene må vi ta på alvor. Det er lett å forstå at hvis landet her blir kjærere for oss enn landet der, har vi egentlig ikke noe å gå etter. Når vi trives best her i stedet for å være fremmede og utlendinger, når vi ikke lengter og stunder etter et himmelsk fedreland, hvordan går det da? Da blir knærne våre kraftløse. Da har vi egentlig ikke noe å gå etter.

Tenk om vi kunne synge dette verset i full sannhet:

Jeg lengter så hjem, til hjemmet mitt,
til sangen i livets lunder.
Å, var jeg nå vel kommet dit!

Mitt hjerte så sårt det stunder.
For hjemmet jeg ser så fagert der
når lengselen i drøm den blunder.

Den som synger slik i sannhet, han har sterke knær.

Vi kristne i dag har så lett for å være jordiske. Vår himmel er grå. Vår kristendom er lovbundet og utvortes. Vi vil så gjerne være her, og så blir knærne våre svake.

Se på Kristus

Det neste dette «rett derfor opp …» har vist meg, er det som står i Hebr 12,2: «… med blikket festet på Jesus, han som er troens opphavsmann og fullender. For å oppnå den gleden som ventet ham, led han tålmodig korset, uten å akte vanæren, og har nå satt seg på høyre side av Guds trone.»

Dette er egentlig et forunderlig ord. Jesus fikk hjelp til å bære korset ved å huske på den gleden som ventet ham. Det hjalp ham til å bære korset tålmodig og ikke bry seg om hån og spott. Slik Jesus så mot målet og husket den gleden som ventet ham, slik skal vi se på ham for å få hjelp i kampen. Der ligger egentlig den største hemmeligheten.

Det som i virkeligheten er hovedsaken for en kristen, og det som også gir all hjelp til helliggjørelse, er dette: å se på Jesus Kristus. Får en kristen til enhver tid se Kristus på nytt, løsner hjertet fra synden, og kjærligheten til verden faller av ham slik det tørre løvet faller for knoppen som grønnes.

Livets store befrielse ligger i å se Jesus. Alle våre kamper, vår såre lengsel og vårt store ønske om å få synden bort og nå lenger fram og høyere opp, ender i trelldom og avmakt hvis vi ikke ser ham på nytt og på nytt. Men et blikk på ham, hvor lite det enn er, forvandler oss etter hans bilde. Ja, selv når vi bruker Guds ord, ber til Gud og gjør de beste gjerninger en kan nevne, blir vi ikke løst ut og helliget uten at vi får se Jesus, igjen og igjen.

Da jeg var ung kristen, sang vi så ofte dette verset:

Her mange sukker med engst'lig hjerte
og undres om de skal målet nå.
Se mer på Jesus, se mer på Jesus!
Det gir oss mot til å skynde på.

Apostelen Johannes skriver: «Mine kjære, nå er vi Guds barn, og det er ennå ikke åpenbart hva vi skal bli! Vi vet at når han åpenbares, da skal vi bli ham like, for vi skal se ham som han er» (1 Joh 3,2).

Først når vi ser ham som han er, skal vi bli ham like. Det viser oss at hver gang vi ser ham også her nede, blir vi litt mer lik ham. Når vi ser ham helt og fullt, er vi også helt lik ham.

Herrens tukt

Det neste vi får lagt på hjertet i Hebr 12,6, er dette: «For den Herren elsker, den tukter han, og han hudstryker hver sønn som han tar seg av.» I vers 5 i samme kapittel står det at de jødekristne hadde glemt dette.

Den dag i dag er dette noe av det tyngste for en kristen å huske. Herrens tukt synes nesten alltid å være uforståelig og bakvendt for oss. Fordi den så ofte

kommer helt motsatt av det vi tenker, misforstår vi både tukten og ham som sender den. I stedet for å holde fast ved at den Herren elsker, den tukter han, får vi det til at den Herren er sint på, den slår han.

Slik blir Herrens tukt i våre øyne et tegn på at vi har gjort noe særlig galt, eller at vi er verre og ringere enn andre kristne. Den som får lite motgang og tukt, er en god kristen. Men den som må gjennom tunge trengsler og får harde slag, er det smått stell med. Slik ser vi på tukten.

Men dette er galt, sier Herren. Han snur det om: Den han elsker, den tukter han. Han sier til og med at når han tukter, har han med oss å gjøre som en far med sønnen sin. Men å forstå Gud rett her synes å være mer enn mange av oss makter.

Når tukten kommer, siger denne tanken innover oss: Hva ondt har jeg nå gjort, siden jeg også skal få dette? Så spør vi Gud, og så spør vi andre. Og de andre tenker ofte med seg selv, og sier det iblant også: Det måtte nok komme. Jeg har ventet på det. Han trenger det nok, han. Det har ikke vært så bra med ham i det siste.

Slik dømmer vi selv, og slik dømmer andre det hjertet som Gud tukter fordi han elsker. I stedet for å se et farshjerte ser vi den strenge og rettferdige dommeren. Den Gud vi da særlig trengte å komme nær, synes å stå kald og hard langt borte, og vi synes det er rimelig – vi har fortjent det. Denne misforståelsen gjør at Gud ikke får gi oss det han så gjerne ville gi oss gjennom tukten.

Hvis dette skulle nå fram til noen som sitter motløse, dømte og redde fordi de er under Guds tuktende nåde, ville jeg gjerne hviske disse gode ordene inn i sjelen deres: «Den Herren elsker, den tukter han, og han hudstryker hver sønn som han tar seg av.» Dette gjør Herren med den han elsker. Hvis han ikke elsket, ville han la det være.

Selvsagt tukter Herren oss også for slurv, latskap og synd. Likevel er det sant at han ofte bruker mest tukt på sine beste og mest trofaste barn. Ingen har kjent Herrens slag skarpere og tyngre enn hans mest trofaste folk. Tukten har ikke bare til mål å refse, men framfor alt å oppdra og danne oss til det Herren har tenkt oss til. Derfor er det ofte de beste og mest trofaste som får mest tukt.

Det finnes sikkert mange kristne som Herren ikke kan bruke mye tukt på, fordi de er for svake til å tåle den, og fordi det ikke er nok seighet i dem til å få noe stort ut av tukten.

«Men han tukter oss til vårt gagn, for at vi skal få del i hans hellighet. All tukt synes vel, mens den står på, ikke å være til glede, men til sorg. Men siden gir den dem som ved dette er blitt oppøvd, rettferdighets salige frukt» (Hebr 12,10–11).

Tenk om vi så dette i den tukten Herren gir oss! Da ville vi forstå ham rett og se i ham en kjærlig far som så gjerne vil gi oss del i sin guddommelige natur. Da ville vi eie det evangeliske synet og sinnet, så vi sa «kjære Far» under de hardeste slag. Da ville tukten lære oss å tåle lidelse og adle vår ånd.

Tukten er adelsmerket for Guds folk. Den gir oss visshet om at vi er Guds ekte sønner. Prøv om du kan huske og tro dette, du kristne som Herren tukter. Da vil du lære den hellige kunsten å gå rolig og glad gjennom livet. Da vil du smile gjennom tårer og ikke miste motet når du blir tuktet.

«Rett derfor opp de slappe hender og de svake knær!» (Hebr 12,12).

For noen år siden satt jeg ved sengen til en kjent, hellig kvinne. Hun hadde ligget der i mange år. Hun var mor i et av de beste kristne hjemmene jeg kjenner. Tjue års lidelse hadde krøket henne sammen som et nøste, og ellers hadde det også vært mye motgang i familien.

Mange av oss undret oss ofte over hvorfor Gud skulle slå den beste familien i bygda hardere enn alle andre. Ingen av oss forsto det. Men da jeg satt der ved sengen, sa denne hellige kvinnen: «Kan du si meg hva godt vi har gjort i familien vår, siden Gud lar oss gå i en så dyr skole?»

Hva skulle jeg svare? Det svaret jeg kunne gi da, var å gå stille bort og la en tåre få tale til meg selv.

Hun hadde ikke glemt at den Herren elsker, den tukter han. Derfor viste hun også i livet sitt at trengselen virker tålmodighet, et prøvet sinn og håp. Og derfor lå hun på gravens rand med et ansikt som vitnet om at hun hadde en himmel i vente.

Gjennom ørken skal vi gå,
da er Kanaan å få.

Det er tukten som gjør at sjelen svinger seg oppover. Det er tukten som skaper større trang til å komme nærmere Frelseren. Det er tukten som vekker trang til nåden.

Vår trengsel gjør oss trette
av verdens slaveri,
men derimot så lette
å gå på livets sti.

Trengselen gjør oss «trette» og «lette»: trette av verden og lette til å gå mot himmelen.

Hvem vil da ikke lide
og gjerne takke til!

Jeg lurer på om det i lengden er mulig for en kristen å være fremmed og utlending her i verden, lengte mot himmelen, se Jesus mer og mer og leve i nåden – uten tukt? Tukten verner om oss og helliggjør oss.

Helliggjørelse og rettferdiggjørelse

Etter disse innledende ordene vil vi prøve å komme litt nærmere inn på spørsmålet om helliggjørelsen. Først vil jeg trekke fram det som jeg synes er avveier. Kanskje kan vi best finne den rette veien på den måten. Men la meg først si litt om forskjellen på rettferdiggjørelse og helliggjørelse.

I Det nye testamente ser vi at vår frelse er i Jesus Kristus, og at vi ved troen på ham er frelst og rettferdige for Gud. Ved troen på Guds Sønn, ved Ordet og Ånden, blir et menneske født av Gud og gjort til arving til himmelen som et nådebarn.

Rettferdiggjørelse er å bli satt inn i himmelriket som et Guds barn. Helliggjørelse er at dette Guds barnet vokser. Rettferdiggjørelsen skjer i et øyeblikk. Helliggjørelsen varer et helt liv.

Rettferdiggjørelse er å stå for Gud, gjennom tro på Jesus, frelst og fri på en annens regning. Helliggjørelse er å vokse i gudsfrykt og gode gjerninger. Rettferdiggjørelse er befrielse og frikjennelse fra synden som skyld og som årsak til dom og straff. Helliggjørelse er i sin fullendelse befrielse fra selve synden i oss. Rettferdiggjørelse er liv i Gud. Helliggjørelse er vekst i Gud.

Den gamle Adam

Skal en vokse i Gud, må det gamle mennesket, den gamle Adam i oss, gå under. Pontoppidan sier at den gamle Adam skal druknes, drepes og dø. Det er sterke ord om helliggjørelse. Men den gamle Adam, hva er det for noe?

Er det vårt legeme?
Er det vår sjel?
Er det viljen, følelsene eller karakteren?
Er det «jeg»?

Det er sikkert grunn til å stille disse spørsmålene, for saken er uklar for mange. Mer eller mindre ubevisst har mange den oppfatningen at den gamle Adam er vår person. På den måten blir ikke bare det onde ondt, men selve mennesket blir gjort til ett med synden.

Et slikt skjevt syn fører kristne mennesker inn i store villfarelser i spørsmålet om helliggjørelsen. De havner i en bakevje der de driver rundt og rundt og rundt og aldri kommer videre, fordi de ikke kan skille mellom person og synd.

Det er en fare å unnskylde det syndige i oss med at vi nå engang er slik. Men det er også en fare å tro at vår person er selve synden. Her tok mange av de gamle pietistene feil. Frukten ble at nesten alt i menneskelivet ble synd, eller et nødvendig onde. Det menneskelige måtte drukne i det åndelige, i stedet for å bli løst ut og helliget av det åndelige.

Nei, den gamle Adam er ikke «jeg» slik jeg er skapt av Gud, men det onde som har tatt bolig i meg – i legeme, sjel og ånd, i vilje, forstand og følelse, i «jeg». Og ikke bare tatt bolig slik at jeg er bundet av synden, men slik at «jeg» har mistet mitt gudsliv og er død i overtredelser og synder.

«Jeg» kan altså ikke bli fornyet ut fra seg selv, ut fra vår egen natur, slik rasjonalistene sier. Det kan ikke bli noen fornyelse før vi blir født på ny av Gud. Det må komme liv fra Gud inn i vår person. Uten en slik nyskapelse av Gud kan vi aldri bli fri fra synden og renset fra det onde.

Men når Gud har lagt livets frø i menneskets hjerte, skal dette livsfrøet vokse ut i hele vår person – i sjel og ånd, i vilje og forstand, i følelse og karakter. Denne veksten av gudslivet i oss er det vi kaller helliggjørelse.

Om våren siger saften så stille og sterkt opp i treet. Slik skal gudslivet trenge seg fram i oss. Det tørre løvet på eik og bøk kan ikke rives av i den hardeste vinterstorm, men det faller i stillhet når vårsolen varmer og knoppene springer ut. Slik skal også Guds nåde fullende vår helliggjørelse i gudsfrykt. Det er helliggjørelse.

«For dette er Guds vilje, deres helliggjørelse» (1 Tess 4,3).

«For Gud kalte oss ikke til urenhet, men til helliggjørelse» (1 Tess 4,7).

«Hele Skriften er innåndet av Gud og nyttig til lærdom, til overbevisning, til rettledning, til opptuktelse i rettferdighet, for at Guds menneske kan være fullkomment, satt i stand til all god gjerning» (2 Tim 3,16–17).

«Når vi så har disse løftene, mine kjære, så la oss rense oss fra all urenhet på kjød og ånd, og fullende vår helliggjørelse i gudsfrykt!» (2 Kor 7,1).

«Og skikk dere ikke lik denne verden, men bli forvandlet ved at deres sinn fornyes, så dere kan dømme om hva som er Guds vilje: det gode, det som han har behag i, det fullkomne» (Rom 12,2).

«Men vi som med utildekket ansikt ser Herrens herlighet som i et speil, vi blir alle forvandlet til det samme bildet, fra herlighet til herlighet, som av Herrens Ånd» (2 Kor 3,18).

«Så død da deres jordiske lemmer» (Kol 3,5).

«Som skrevet står: For din skyld drepes vi hele dagen, vi blir regnet som slaktefår» (Rom 8,36).

«Jeg dør hver dag» (1 Kor 15,31).

Målet for all vår helliggjørelse har Jesus selv gitt oss i disse ordene: «Vær da fullkomne, likesom deres himmelske Far er fullkommen» (Matt 5,48).

Ved disse Guds ord får vi lys nok til å kjenne vårt ansvar og til å se målet som Gud har satt, og veien vi må gå for å nå dette målet. Så langt skulle alt være i orden.

Det viser seg likevel at det ikke er så enkelt å finne veien til sann helliggjørelse. Det vi møter i hverdagslivet, vår onde natur og Satans svikråd fletter sammen så mange mørke gåter at vi går oss fast og ikke finner veien. I stedet for å gå den rette veien som Gud har staket opp, finner vi på mange ting som nesten alltid fører oss mer eller mindre på avveier. Dette gjør så ofte veien brattere og smalere enn den egentlig er.

De som blir trette

La meg så nevne det som jeg synes er avveier.

Det er noen, og ikke så få heller, som synes å ha funnet Kristus, men som stanset og snudde på et visst punkt i sin kristne utvikling. Som regel skjedde det da de etter livets lov måtte gå over til å leve på tro i stedet for på følelser. Denne overgangen klarte de ikke, og så gikk det galt.

Spør vi dem om grunnen til at de gikk bort, svarer de oftest: Jeg fikk det ikke til lenger. Jeg orket ikke å være det jeg skulle være. Kristendommen krevde mer av meg enn jeg maktet, og så sluttet jeg – for hykler vil jeg ikke være.

Her kan en selvsagt spørre om disse noen gang i sannhet har gått over fra døden til livet. I mange tilfeller kan det være rom for tvil om det. Men for dem som tror at alt liv er i fare, og at livet kan ødelegges, er det ingenting i veien for å holde fast ved at også disse kan ha eid liv i Gud.

Sikkert er det i alle fall at mange var med et langt stykke på veien, men så kom de bort. Bakken ble for bratt, veien for smal og toppen de skulle nå, for høy. Og så snudde de.

Jeg har møtt så mange av disse. Ofte var det vår beste ungdom, de som hadde de største kravene til seg selv og det høyeste livsmålet for øye. Å si at ingen av disse hadde opplevd samfunnet med Gud, er å si for mye. Vi kommer sikkert

nærmere sannheten når vi sier at de ikke hadde lært å skille mellom liv og vekst, mellom å være frelst av nåde og å gripe Kristus slik en er grepet av ham.

Mang en gang har det gjort vondt i meg når svaret har kommet så tungt og sårt: Tro meg, jeg har prøvd å være en kristen, og jeg har prøvd for alvor, men jeg maktet det ikke. De kravene Bibelen stilte til meg, kunne jeg ikke oppfylle, og så har jeg lagt alt fra meg. Slik gikk det med mange.

Skulle du som leser dette, kjenne slike mennesker, vil jeg be deg om ikke å dømme dem for hardt. Vis dem heller at du fant veien, og at du går veien med noe av Kristi sinnelag i hjertet ditt. Kanskje kunne du på den måten hjelpe dem inn på veien igjen.

De «syndfrie»

Andre forviller seg bort til den motsatte siden av veien og faller ned i den grøfta som en kan kalle læren om syndfrihet. De tenker omtrent slik: Når en er frelst, så er en frelst. Når jeg er død, så er jeg død. Når den som er født av Gud, ikke synder, så synder han ikke. Når en er hellig, så er en hellig.

Skulle det likevel være noe i tanke, vilje eller følelse som ikke er helt rent, men urent og syndig, finner de en lettvint utvei: Det har de ikke noe med. Det er en fristelse fra Satan, og en fristelse kan ikke være synd. Jesus ble også fristet. Vi kan ikke hindre fuglen i å fly over hodet på oss, men vi kan hindre den i å bygge reir i håret vårt.

Slik kvitter de seg med ansvaret for alt i livet som er urent og syndig. Og en tid kan de synes å være svært frigjorte, hellige og åndelige mennesker. Men før eller senere kommer det for dagen at de levde på en usannhet. Gudslivet hos dem stanser i veksten, og så faller de kanskje brått fra den høye, overåndelige plassen og ned i verdslighet, avmakt og åndelig død. Midt i alt skrytet av frihet og åndsmakt hadde de vært fanget i trelldom.

Også av disse har vi mange i vårt land.

Under loven

Så kommer vi til en helt motsatt avvei. På gammelt norsk kristenspråk kalles det å komme «under loven». Den generasjonen som gikk foran oss, var svært redd for å komme under loven. I vår tid synes de kristne helst å tro at de har vokst fra denne faren. De ser ut til å mene at vi er kommet forbi dette fæle fjellet som så mange kristne i eldre tider kjempet så hardt for å slippe over. Men framtiden vil nok vise at dette er en misforståelse. Den dag i dag ligger mange kristne avmektige og utkjørte under Sinai, og forstår det ikke selv.

Strømningene i tiden har ført den kristne forkynnelsen inn i et lettere og mer utvortes spor. Under de vakreste ord om evangelisk frihet blir det forkynt ren lovtrelldom. I gamle dager kunne en ofte kjenne lovtrellene på at de klaget og jamret mer enn andre, men det kan en ikke nå. Det er ikke lenger mote å klage, og så går mange sin livsvei tause og trellbundne.

Tvilen og den dømte samvittigheten legger en tung byrde på sinnet, så de har vanskelig for å tro at de er frelst, og det er helt umulig for dem å være glade. Det onde hjertet, de urene tankene, de syndige lystene, det jordbundne sinnet, uviljen mot Gud, mot Guds ord og bønn og mot å tjene i Guds rike – alt legger vantro og avmakt over dem.

Prøver de aldri så alvorlig å komme ut av denne bunnløse bakevja, synes det like umulig som å redde seg fra å drukne ved å dra seg opp etter håret. Og i hjertet synger denne såre klagen:

Det går ikke for meg.
Jeg kommer visst ikke fram.
Jeg er visst kommet bort fra Gud.

Like lite som de kan gå bort fra sin eneste Frelser, like lite kan de være glade eller kjenne seg frie og forløste.

Hos Gud er idel glede,
men før man kommer der,
jeg sukke må og grede
og gå nedbøyet her;
her trykker mange plager,
her strider Jesu brud,
her blandes fryd med klager –
kun glede er hos Gud.

De kan nok synge om gleden «hos» Gud, men vanskelig om gleden «i» Gud. Slik sliter mange seg gjennom livet, tunge om hjertet fordi de kom nærmere Sinai enn Golgata, og fordi de så mer på seg selv enn på Kristus.

For disse menneskene ligger det så nær å komme inn på en ny avvei. Og faren er så mye større fordi de som er i denne lovbundne tilstanden, har så vanskelig for å se at det er en avvei. Det er det fariseiske sinnelaget som lurer på dem.

Så forunderlig dyp, alvorlig, gudfryktig og ydmyk kommer fariseeren og hvisker inn i sjelen:

Er vi ikke syndere alle?
Må vi ikke alle ha nåde?
Hvem er vel fullkommen?
Er Gud så streng som mange vil gjøre ham til, hvem kan da bli frelst?

Det forførende ved denne talen er at det er så mye sant i den. Feilen er først og fremst at dette som er så sant, blir brukt som unnskyldning for synden. Frukten er at det tar fra oss smerten over synden og kraften i nåden. Får denne falske og fariseiske ånden makt over oss, slår syndebylden innover, samvittigheten sovner, og veien til helliggjørelse og vekst i nåden er stengt.

Vi kristne ser for øvrig så ofte ikke at denne fienden lurer på oss alle. Å bli fri fra det fariseiske sinnelaget er et av de største Guds under som skjer med oss. Det er ikke for ingenting at Jesus sa til disiplene sine at de framfor alt måtte ta seg i vare for fariseernes surdeig, som er hykleri (Luk 12,1).

«Vær ikke overmodig, men frykt!» (Rom 11,20).

Den «høyere» helliggjørelse

Så har vi en annen flokk som så visst ikke har mye strid, verken med seg selv eller for seg selv. Det er de som sier at de er kommet fram til en «høyere» helliggjørelse. Denne helliggjørelsen har sin grunn i at de er døpt og fylt av Den Hellige Ånd. De sier ikke at de er syndfrie, men de er kommet inn i noe ekstra

nytt, som har gjort at de med ett er vippet opp i et høyere åndelig luftlag. Og der oppe går all helliggjørelse av seg selv.

Dette å våke, kjempe og arbeide på sin sjels frelse med frykt og beven, å døde de jordiske lemmer og rense seg selv – alt dette er ukjent for disse menneskene. Slikt, sier de, kommer fra folk som nok kan være kristne, men som ikke er frigjorte og ikke er døpt og fylt av Guds Ånd. Det er noe bare lovtrellene strever med.

Fra dem i de høyere luftlag må det aldri komme en klage, aldri et ord om strid, om avmakt og synd. Alt må være lovsangstoner, en sang om seier alltid og overalt, sunget i en durtone av halleluja som dessverre etter hvert kommer til å ligne ubehagelig på lyden av en grammofon.

Skulle det skje i en samling der disse menneskene rår, at en kristen kom til å si i bønn eller vitnesbyrd: «Jeg elendige menneske» eller «Gud, vær meg synder nådig», ville det virke som om en granat eksploderte midt i salen. Orket de ikke å få renset ut den ånden som fulgte med et slikt vitnesbyrd, ville møtet være helt ødelagt for dem.

At helliggjørelsen må føre med seg harde kamper, som kan ende både i seier og nederlag, at veien til helliggjørelse alltid går oppover så lenge vi er her på jorden, og at den ofte er smal, bratt og tung – det synes disse menneskene ikke å forstå. Mens de store ordene om «full frelse» og «fullkommen seier i Jesus» bruser gjennom salen, vet de ikke selv at de etter en indre livslov går jevnt og sikkert nedover mot et uåndelig og verdslig liv.

Helliggjørelse etter en metode

Så har vi dem som går fram etter visse metoder når det gjelder helliggjørelsen. Jeg kan ikke gå nærmere inn på dette her. Jeg vil bare si at jeg selv har prøvd den veien, etter amerikanske og engelske oppskrifter. Men uansett hva jeg prøvde, kom jeg aldri lenger enn til å få metoden på plass. Når jeg skulle begynne å bruke den, sto jeg fast.

Jeg hadde brukt opp den lille kraften min bare på å gjøre meg klar, og så kom jeg ikke lenger. Som en maktesløs stakkar måtte jeg igjen krype til korset og rope: Nåde! Nåde! Nåde for en stakkar som ikke maktet å gjennomføre metoden.

Slik skulle en lese Bibelen, slik skulle en be, slik skulle en ofre, tjene, lyde og lide. Og så ble alle disse «slik» også her til strev og nederlag, for meg og for mange andre. At denne «metode-helliggjørelsen» ikke har noen rett til å leve, viste seg best ved at den så snart var oppbrukt.

Helliggjørelsen – del 2

Er helliggjørelsen en frukt av rettferdiggjørelsen?
Den siste avveien jeg vil prøve å kaste lys over, er det tyngst å skrive om, særlig fordi den ligger så nær den rette veien. Men jeg vil likevel prøve.

Det er læren at helliggjørelsen på alle måter er en naturlig frukt av rettferdiggjørelsen. Derfor trenger en ikke bry seg med spørsmålet om helliggjørelse. Er en kommet i samfunn med Gud, så vokser gudslivet som alt annet liv. En trenger ikke formane livet til å vokse. Gresset vokser, dyret vokser, og mennesket vokser ut fra livets egen natur, uten at noen ber det om å vokse.

Slik er det også med gudslivet i en frelst synder, blir det sagt. Og så bruker de ofte et bilde som virker svært overbevisende. Det er bildet av ovnen, veden og ilden. Når en har lagt veden i ovnen og tent på, og veden brenner, da trenger en ikke stå og formane ovnen til å varme. Ovnen varmer uten at noen ber den om det. På samme måte skal vår helliggjørelse være en naturlig frukt av rettferdiggjørelsen.

Det kan godt være at det i dette bildet ligger en sannhet som er verdt å huske. Likevel er det noe ved dette med ovnen som en ikke kan overføre på et menneske. Gjør vi det, kommer vi på avveier.

Dersom bildet av ovnen, veden og ilden fullt ut kunne overføres på kristne mennesker, var alle formaningsordene til de kristne i Bibelen meningsløse. La oss ta fram noen få av de mange ordene som legger ansvaret for helliggjørelsen over på oss:

«Dere er Guds utvalgte, hellige og elskede! Ikle dere da inderlig barmhjertighet, godhet, ydmykhet, beskjedenhet og tålmodighet» (Kol 3,12).

«Men over alt dette, ikle dere kjærligheten, som er fullkommenhetens sambånd» (Kol 3,14).

«Ikle dere det nye menneske» (Ef 4,24).

«La oss rense oss fra all urenhet på kjød og ånd, og fullende vår helliggjørelse i gudsfrykt!» (2 Kor 7,1).

«Rens da deres sjeler i lydighet mot sannheten til oppriktig broderkjærlighet. Elsk hverandre inderlig av hjertet!» (1 Pet 1,22).

Vi kunne fortsette med mange flere Guds ord som klart og tydelig formaner oss kristne nettopp når det gjelder helliggjørelsen. Hvilken mening blir det i disse bibelordene dersom helliggjørelsen går av seg selv?

Nei, saken er at et menneske ikke er en ovn, aller minst et kristent menneske. Det er en skapning med vilje og rett til å velge sin vei gjennom livet. Uten det ville vi ikke være mennesker.

La oss bare stille dette spørsmålet: Hvorfor faller kristne bort fra Gud igjen dersom veksten i helliggjørelse går av seg selv?

Et tilbakeblikk

La oss så i et kort tilbakeblikk samle det som er sagt om avveiene.

1. De som gir opp fordi de ser at kravene og idealet er større enn det de med en gang kan nå fram til. Når de ikke straks makter alt, tror de at alt er galt, og gir opp.

2. De som innbiller seg at de er syndfrie, og ikke vil vite av noe ansvar for det som er syndig og vanhellig hos dem. Ansvaret for det gale de gjør, velter de over på Satan og hans fristelse.

3. De som under trykket av ansvaret og syndefølelsen igjen kommer «under loven», motløse, strevende, tvilende og kraftløse. I denne stillingen kan de lett bli fanget av fariseerlæren, så de unnskylder synden.

4. De som mener at de har nådd fram til et høyere kristenliv, kjennetegnet av en særskilt åndsdåp, som gjør at helliggjørelsen stort sett går av seg selv.

5. De som tror at de ved visse metoder og regler kan vinne fram til sann helliggjørelse.

6. De som mener at helliggjørelsen på alle måter er en naturlig frukt av rettferdiggjørelsen, omtrent som at ovnen varmer når veden i den brenner.

Den rette veien

Hvor skal vi da gå, og hva skal vi gjøre, så vi kan leve i frihet i Kristus og eie det rette evangeliske synet og sinnet, samtidig som vi arbeider på vår helliggjørelse? Det er det store spørsmålet, som det synes så vanskelig å svare på i det praktiske livet.

Før jeg prøver å svare på dette, vil jeg minne om det som er nevnt litt tidligere: Helliggjørelsen er ikke noe som må skje med oss for at vi skal bli kristne, men fordi vi er det. Det er barnet som skal vokse og formes, ikke bli født. Selv om det for mange går så sørgelig smått med å bli bedre kristne, er vi likevel Guds barn ved troen på Kristus. Det er dette vi synes å ha så vanskelig for å skille mellom, og så kjører vi oss fast.

Når mor tar med seg den lille datteren sin på kjøkkenet for å vaske opp, hender det ofte at barnet knuser koppene i stedet for å vaske dem. Men en klok mor tenker med seg selv at barnet nok en gang vil komme til å vaske opp uten å slå noe i stykker.

Da jeg var gutt, sendte far meg på et kurs der jeg skulle lære å lage tresko. Men du store verden for noen tresko! Stygge ble de, og mange vonde knuter fikk de stakkars føttene mine før disse første treskoene var utslitt. Men det siste treskoparet jeg laget, kom en av de beste treskomakerne i nabobygda og kjøpte. Han ville bruke dem som mønster.

En gang leste jeg i et blad om tusen menn som nådde langt her i verden. Det sto at 200 av dem begynte som visergutter, 300 var bondesønner, 100 arbeidet

i trykkerier, 100 var fabrikkarbeidere, 200 var avisgutter, 50 var jernbanearbeidere, og 50 var barn av foreldre som en kunne kalle rike.

Den som er tro i det små, blir satt over det som er større. Det gjelder både det verdslige og det kristelige.

Den kristne som er tro mot de lovene som gjelder i gudslivet, han vil vokse. For disse lovene må han bøye seg, der ligger ansvaret hans. Men midt i alt ansvaret har han rett til alltid å holde fast ved at det i Kristus er kraft nok til et fullkomment kristenliv.

Spørsmålet er altså ikke om det er kraft nok i Kristus, men om det er rom hos oss for det Kristus har å gi. Dersom ansvaret for dette rommet bare lå på Gud, ville nok rommet bli stort nok. Vi må derfor holde fast ved at Gud i Jesus Kristus har lagt midlene ferdige for oss alle, uten grense. Hvor mye eller hvor lite Gud kan få gi oss av sin usigelige rikdom, det er vår sak og vårt ansvar.

Veien til vekst

Hvordan går så veien til helliggjørelse for oss kristne? Hvordan skal vi få de kreftene som er i Kristus, overført til oss? Svaret er egentlig enkelt.

Kjernen i all kristen vekst er for det første å leve med Gud: å bruke hans ord i ånd og sannhet og ha alt åpent for Gud gjennom syndsbekjennelse, bønn, takk og tilbedelse. Når vi lever med Gud på denne åpne, barnlige måten, overfører han sin kraft til oss gjennom Ordet og Ånden.

Når barnet spiser og drikker, vokser det. Når vi bruker den maten og drikken gudslivet i oss trenger, blir vi helliggjort, og gudslivet i oss vokser. Guds ord er mat og drikke for sjelen. I Ordet ligger livets kraft fra Gud, og når vi åpner døren for ham, går han inn og holder nattverd med oss og vi med ham.

Å være kristen er i grunnen hele tiden å lukke opp for Frelseren. Det er mange underlige skjulesteder i sjelene våre, og inn i alle disse vil han komme med frelse. I alle livets skiftninger, i mørke og lys, i motgang og medgang banker han på. Lukker vi så opp når han banker, går han inn, inn i vilje, tanker, følelser og hele vårt sinnelag. Da blir vi i ham, da bærer vi frukt, da blir vi helliggjort.

Samfunnet

Det neste vi må ta med når det gjelder vårt ansvar, er samfunnet med Guds folk om Ordet, bønnen, vitnesbyrdet og nattverdbordet. Det skader vårt gudsliv om vi holder oss borte fra den kristne forsamlingen. På avstand fra Guds folk gror så ofte mistanke, kritikk, maktesløshet og et surt sinn. Men sammen med Herrens kjempende små visnet mang en bitter rot, og den nedbøyde ånden ble reist opp på ny.

De kristne som holder seg borte fra andre kristne fordi de synes at de andre ikke er som de skal være, bringer over seg selv den største dårskap og dom. De går glipp av den store nåden som Gud har lagt i samværet med de beste i slekten. Når Ordet blir forkynt, og når nattverdbordet blir dekket og vi løfter kalken og bryter brødet, da faller det himmelsk dugg over Herrens små. For han har sagt at der skal velsignelsen være, liv til evig tid.

Når gloen holder på å slokne fordi den ligger alene, tar den fyr igjen når den blir raket sammen med andre glør. Samfunnet med Guds folk i bønn og sang, om Guds ord, i vitnesbyrd og nattverd, det helliggjør oss. Det slår aldri feil.

Arbeidet

Ved siden av det vi nå har nevnt, har Gud også gitt oss et eller annet arbeid å gjøre i sitt rike. Tar vi da fatt på arbeidet der Herren kaller oss, våkner trangen etter Guds kraft. Det er oppgaven som vekker trangen etter kraft i sjelen, slik det er faren som vekker trangen til hjelp.

Når trangen møter hjelpen, sulten maten, tørsten drikken, kraften maktesløsheten – da lykkes det. Da kan vi nok si at den kristne vokser på samme måte som treet når saften finner veien mellom bark og ved, og som ovnen varmer når det er ved og ild i den.

Men hvor ligger da forskjellen?

Den ligger i at det å holde seg nær Gud, være våken, bruke Guds ord, rense seg selv og holde seg borte fra det onde, det koster selvfornektelse og kamp. Det er å ta sitt kors opp hver dag, det er å døde sine jordiske lemmer, det er å gå en smal og bratt vei.

Men dette slipper ovnen og treet. Der er det ikke noe kjød som reiser seg mot ånden. Det er ikke en person med sjel og ånd og vilje, det er bare en ovn og et tre. Det er ikke et menneske.

Den største evangelisten og den mest frigjorte kristne som jorden har båret, Paulus, kjente dette ansvaret. Derfor sa han om seg selv: «Derfor legger jeg selv vinn på alltid å ha en uskadd samvittighet for Gud og mennesker» (Apg 24,16).

Derfor ber han også sine medkristne om å arbeide på sin frelse med frykt og beven. Og det har de så mye større grunn til, siden det er Gud som virker i dem både å ville og å virke til hans gode behag (Fil 2,12–13).

Arbeid på vår frelse

Men vi er ennå ikke ferdige med spørsmålet om helliggjørelsen. Det står noe igjen som rører sterkere ved vårt ansvar enn det vi har nevnt før, og som kanskje mer enn noe annet er avgjørende i denne saken.

Skal vi komme nærmere inn på dette, er det praktisk å spørre: Hvordan kan en kristen arbeide på sin frelse og samtidig eie et evangelisk frigjort sinn gjennom eget ansvar og kamp?

Det første jeg vil svare, er dette: Krev av deg selv det Guds ord og Ånd krever av deg, og vær aldri redd for å la kravet gå helt inn til hjertet.

Vi må nok innrømme at dette kravet lyder voldsomt, og det er nok også slik at mange ikke tør slippe det inn på seg, for ikke å risikere å miste sin kristendom. De spør seg selv: Hvordan kan jeg ha mot og rett til å tro meg frelst når jeg skal stille det samme kravet til meg selv som Guds ord gjør? I Ordet står det at vi skal være fullkomne slik vår Far i himmelen er fullkommen, og hvor skal vi da gjøre av oss?

De kristne som stoler mer på det de opplever og eier av Kristus i hjertet, enn på det han i seg selv er for oss, de tør ikke la dette kravet komme inn på seg. Den som ser mer på Kristus i seg enn på Kristus for seg – slik han sitter i himmelen for vår skyld – han må alltid være redd for dette kravet og frykte for å miste sin kristendom. Men den som har bygd sin frelsesvisshet på noe som ligger utenfor ham selv, og har ankeret festet innenfor forhenget, han har ingen grunn til å frykte dette kravet.

Her står vi ved en stor hovedsak i vårt troesliv og ved en av hemmelighetene i vår helliggjørelse. Det er her det lutherske synet på frelsen har sin sterkeste og herligste side. Og her ligger vel den svakeste siden ved det reformerte kristendomssynet.

Den lutherske læren legger vekten på det som er gjort av Gud i Kristus, utenfor oss, på det objektive: at det er nok til frelse å gripe det i tro. Den reformerte læren legger mer vekt på Kristus i oss, på det subjektive, på det en opplever, føler og er som kristen.

Nå vil jeg ikke beskylde alle reformerte for å være lovtreller, og jeg vil heller ikke si at de lutherske har fått patent på frigjørelse i Kristus. Men det står likevel fast at det er nettopp her, i dette spørsmålet, at den dype forskjellen kommer fram mellom trellkvinnens sønn og den frie kvinnens sønn, mellom trelldomsånden og barneånden (Gal 4,21–31).

Den som ikke vinner fram til å gripe friheten i Kristus gjennom rettferdiggjørelsen ved tro, og slik tilegne seg alt det Kristus har gjort og er, han må enten legge sitt indre liv mer eller mindre i mørke eller se bort fra det syndige og gale han har gjort.

Men den som har bygd sin frelse på noe som ligger utenfor ham selv, og er viss på at dette er nok, han kan se Gud i øynene frigjort og glad midt i sin fattigdom. Han trenger ikke skjule noe verken for Gud eller seg selv. For han vet at han gjennom Kristus blir holdt helt ren for Gud. Han ser seg rett og slett som en frelst synder, ikke bare i den meningen at han en gang var det, men slik at han fremdeles er det. Han kjenner seg i pakt med dette bibelordet:

«Det er et troverdig ord, fullt verdt å motta: Kristus Jesus kom til verden for å frelse syndere, og blant dem er jeg den største» (1 Tim 1,15).

Så godt det er at dette ordet er sant! Ikke bare at han frelser den som var den største synderen, men den som er den største også etter at han har funnet frelse. Da trenger jeg ikke gjemme meg selv og min synd for Gud for ikke å miste min kristendom. Det er ikke kristendommen min som er grunnen under min frelse, det er Kristus. Den som kommer inn i denne friheten, finner veien til frigjøring og vekst.

Ikke trekke seg unna nåden

Vi skal derfor også merke oss at når forfatteren av Hebreerbrevet taler om at vi skal jage etter helliggjørelse, legger han straks til:

«Se til at ingen trekker seg unna Guds nåde. La ingen bitter rot få vokse opp og volde skade, så mange blir smittet av den» (Hebr 12,15).[1]

Den som jager etter helliggjørelse, må ikke trekke seg unna Guds nåde. Gjør vi det, kan ikke Gud virke i oss, og en ond rot vokser opp. Det er nåden som holder den onde roten i tukt. Er nåden borte, setter den onde roten nye skudd, og vi er igjen det vi var før.

Dette med den bitre roten gir oss grunn til å ta opp spørsmålet om hva helliggjørelse egentlig er. Blir det onde tatt bort fra vår natur ved helliggjørelsen, eller blir det bare kapslet inn?

[1] NB: «Se til at ikke noen forspiller Guds nåde».

Mange Guds ord gir oss rett til å mene at helliggjørelse på visse måter er det samme som at det onde i oss blir holdt i tukt. Roten til det onde er da fremdeles i oss, og nåden er den kraften som gjør at roten ikke vokser opp. Om nåden da mister taket på oss, får synden i oss igjen sin gamle kraft.

Helliggjørelse er ikke at kraft blir lagret, eller at synden blir renset helt ut med en gang. Men helliggjørelsen skaper større rom for nåden i oss, så synden ikke får herske. Derfor kan vi aldri i dette livet føle oss trygge på hvor langt vi er kommet. Tvert imot: Etter hvert som vi vokser i nåden, må vi våke strengere over at vi ikke mister det vi har fått. Sann helliggjørelse gjør oss aldri selvsikre, men åpner øynene for at vi trenger mer og mer nåde.

Det var denne hemmeligheten Paulus fant fram til da Gud ikke ville ta fra ham tornen i kjødet og Satans engel som slo ham i ansiktet. Før tagg han om å bli kvitt «tornen» og «Satans engel». Men nå ser han at det er større å seire over det onde enn at det onde blir tatt bort. Ved nåden skulle han seire over det som stakk og slo.

Da han får øye på denne livsloven i Guds rike, kommer han dit at han helst vil rose seg av sin skrøpelighet. Ikke fordi det i skrøpeligheten er kraft til å seire, men fordi den gir rom for Guds kraft. Slik blir en kristen sterk ved nåden.

Også i livets mørkeste stund
gjelder der oppe nådens forbund,
hvordan det føles og hvordan det går,
barn skal du alltid få være.

Når hjertet holder fast ved den trøsten, kan ikke den bitre roten vokse opp.

Han med nåden, jeg med skammen,
å, hvor vi to passer sammen.

«Bli sterk ved nåden i Kristus» (2 Tim 2,1).

«Ikke av gjerninger, for at ikke noen skal rose seg» (Ef 2,9).

Kan vi holde fast ved denne trøsten samtidig som vi streber oppover og kjenner ansvaret for vår helliggjørelse, da har vi ikke bare funnet Kristus til rettferdiggjørelse, men også til helliggjørelse. Da kan vi med en frigjort ånd gå forbi alle avveiene og synge:

Og bliver synden mektig i meg enn,
så flyr jeg straks til nådestolen hen,
for har jeg daglig synd og lønnlig brøst,
så gjelder blodet enn, det er min trøst.

Her på denne nådens frie grunn ligger også kraften til helliggjørelse.

«For Guds nåde er åpenbart til frelse for alle mennesker. Den opptukter oss til å fornekte ugudelighet og de verdslige lystene, til å leve sedelig og rettferdig og gudfryktig i den verden som nå er» (Tit 2,11–12).

«Men der synden ble stor, ble nåden enda større!» (Rom 5,20).

Det ser ut til at mange av de svake sidene i karakteren vår kommer fram igjen med større styrke når vi blir eldre. Det kan være synder som hersket over oss før vi ble omvendt, synder som vi trodde var renset ut av oss. Men så kom de igjen med ungdommelig styrke i alderdommens år. Som en sovende løve hadde

synden ligget i oss, og vi visste det ikke. Vi trenger ikke kjenne menneskene så svært godt før vi vet at dette er sant.

Hvordan kan dette ha seg?

Mon ikke noe av svaret ligger i at kreftene i kropp og sjel avtar?

Det er nok på en måte sant, som det heter, at «vår egen makt er intet verd». Likevel er det en fordel for oss i vår kristne strid å være unge, sterke i sjelen og ha en frisk kropp. Vår onde natur blir ikke svakere med årene, men både kropp og sjel blir svakere når vi blir eldre. Får ikke nåden da være vår kraft der vi før hadde hjelp av en sunn sjel i en frisk kropp, taper vi der vi vant i de unge årene.

Noen var grådige før de ble omvendt, andre var vrange, æresyke og bitre. Da de fant Frelseren, seiret de over det onde og ble gode og milde mennesker. Men mange av disse møtte en igjen i eldre år, og det var rent fælt hvor like de var seg selv fra tiden før de fant Kristus. Dette er så ofte livets tunge tale.

For flere år siden satt jeg ved sengen til en kvinne som var oppimot hundre år og hadde vært kristen fra hun var ung. Mens vi satt og talte om den kristnes strid, sa hun: «Det onde i meg har aldri vært mer levende og friskt enn nå.»

Disse ordene fikk meg til å våkne, tenke og minnes de mange kristne jeg har møtt som lider store nederlag på sine gamle dager.

Hvorfor gikk det slik?

De ble ikke i nåden. De ble ikke fornyet ved Den Hellige Ånd.

Når årene øker, må vi vokse tilsvarende i nåden om vi skal seire og bli helliggjort. Det må bli større rom i oss for nåden.

Et innestengt Guds folk

Det siste vi vil prøve å kaste lys over, er hvordan vi skal arbeide på vår frelse, og hvordan Gud virker i oss når nåden får plass i livet vårt. For å gjøre dette klart vil jeg ta fram noen hendelser med Guds folk i den gamle pakt. Den måten de seiret over sine ytre fiender på, viser oss den veien også vi i den nye pakt må gå, om vi skal seire over Satan, verden og vår onde natur.

I 2 Kongebok kapittel 18 og 19 leser vi at Jerusalem var omringet av en stor hær fra Assyria. Disse hedningene hadde stengt Guds folk inne, og folket hadde ikke kraft til å bryte gjennom fiendemuren. Utenfor murene står Rabsjake, anføreren for den assyriske hæren. Han gjør narr av de innestengte, han sender spottebrev til kongen og håner Israels Gud.

Et innestengt Guds folk. Et Guds folk uten kraft til å seire over sine fiender. Det har dessverre hendt så ofte, og det hender den dag i dag. Og så håner de verdslige menneskene både Gud og Guds folk.

Men Guds ord forteller at disse som var omringet av hedningene, seiret. De ble frie, til frelse for seg selv og til ære for Gud.

Hvordan gikk det til?

Da kongen hørte om den assyriske hæren, om spottebrevet og alt det andre som hadde hendt, flerret han klærne sine, kledde seg i sorgdrakt og gikk inn i Herrens hus (2 Kong 19,1). Han sendte også Israels ledende menn til profeten Jesaja med disse ordene:

«Så sier Hiskia: Dette er en dag med trengsel og straff og vanære. For barnet er kommet til modermunnen, men det er ingen kraft til å føde» (2 Kong 19,3).

Også de som gikk til profeten, flerret klærne sine og kledde seg i sorgdrakt. Og kongen tar brevet som var sendt over muren fra den assyriske hæren, og brer det ut for Herrens åsyn med disse ordene:

«Herre, bøy ditt øre til og hør! Herre, lukk opp dine øyne og se! Hør de ordene som Sankerib har sendt for å håne den levende Gud!» (2 Kong 19,16).

Med sønderrevne klær og kledd i sekk går kongen inn i Herrens hus. Han brer brevet ut for Guds åsyn og forteller alt, som om Vår Herre ikke skulle ha visst noe om disse hendelsene. Han ber Gud høre ham og se det som står i brevet, mens Israels førere går til profeten for å få vite Herrens ord.

Og dem som gjorde dette, gav Gud seier! Kongen og folket flerret klærne sine, kledde seg i sekk, hørte Guds ord, trådte fram for Herrens åsyn, fortalte alt som det var og ba om hjelp. Gud slo fienden og fridde folket ut. Slik arbeidet de på sin frelse, og slik virket Gud og gav dem frelse.

Dette samspillet mellom Gud og det innestengte folket skal vi merke oss. Ikke bare fordi det var noe som hendte i fjerne dager, men fordi det til alle tider må være et slikt samspill mellom Gud og oss, om han skal få gi oss seier.

Skal vi kle denne sannheten i ord som passer for den nye pakt, må en si omtrent slik: Den som i sannhet bøyer seg for Gud, legger hele livet sitt fram for ham, nevner syndene sine med rette navn og ber om hjelp, han finner veien til seier. Her er vi sikkert ved det mest avgjørende punktet i vår helliggjørelse. Gåten blir løst ved at vi utleverer selve synden til Gud.

Men det er også dette som viser seg å være så vanskelig for oss i det praktiske livet. Hvorfor er det så mange innestengte Guds folk også blant oss? Hvorfor går fienden omkring og spotter oss fordi vi lider nederlag?

Jeg tror vi har rett til å si at grunnen i de fleste tilfeller ligger i dette: Vi vil ikke nevne våre fiender ved navn, eller rettere sagt, vi vil ikke ut med selve synden.

Å komme fram for Gud og si: Jeg er en synder, du må tilgi og hjelpe og la meg få nåde – det går temmelig lett for en kristen. For i en slik allmenn syndsbekjennelse kan vi så lett skjule selve synden, det vil si den synden som har makt over oss, eller som er farligst for oss. På den måten kan vi nok ha mye synd og mange fiender å fortelle Gud om, uten at vi vet eller vil vite hvilken synd det er vi ikke makter å seire over.

Den som bekjenner selve synden for Gud, må være ydmyk. Har vi ikke dette ydmyke sinnelaget, blir det for tungt for oss å nevne syndene ved navn for Gud, og så står vi fast. Synden holder oss bundet.

Tungen vår er og blir sladderlysten og tøylesløs om vi ikke nevner nettopp denne synden for Gud. Vi vil aldri seire over vårt misunnelige, æresyke, mistenksomme og selvkjære hjerte om vi ikke i fullt alvor vil bli kvitt disse syndene. Skal Gud få gi oss seier over synden, må vi bli så små at vi brer «brevet» ut for hans åsyn og sier:

Herre, det er denne synden som holder meg fast. Her er det jeg taper. Det er den onde tungen min, det skarpe sinnet mitt og mine bitre ord som holder meg fast. Jeg rafser til meg selv og misunner andre. Kjærligheten til ære, penger og denne verden er større i meg enn kjærligheten til deg. Jeg blir fort sår og furten når andre ikke gjør stas på meg, jeg er stolt og mistenksom.

Min kristne venn, tror du ikke at Gud også kunne gi deg seier om du slik utleverte selve synden?

La oss prøve å gjøre det klart både for hode og hjerte at Gud ikke kan gi oss seier over en synd som vi ikke vil innrømme for oss selv og for ham, og heller ikke vil utlevere. Å be om seier over en synd som vi i virkeligheten ikke vil bli kvitt, det går ikke. Fordi vi ikke vil bli kvitt den, har vi heller ikke mot til å nevne den ved navn.

Her er det tampen brenner. Her er det vi kjører oss fast. Her er det helliggjørelsen stanser.

Men der selve synden blir utlevert til Gud, der er veien åpen for ham, nettopp inn til den delen av livet vårt der synden rådde. Døren er åpnet, og han går inn.

Slik helliggjør Gud sitt folk og gir det seier.

Et like talende eksempel på dette er det som står i 2 Krønikebok 20 om kong Josafat og den seieren Gud gav ham. Som kong Hiskia trer han fram for Gud og nevner fiendene ved navn. Han innrømmer at han ikke har noen kraft til å seire, men han minner Gud om det han hadde lovet, og om hvordan han i fjerne tider hadde vært et vern for sitt folk. Da kongen har gjort dette, får han Guds løfte om seier, på dette vilkåret:

«Dra ned mot dem i morgen! Da drar de oppover Hassis-bakken, og dere kommer til å møte dem ved enden av dalen midt imot Jeruel-ørkenen» (2 Krøn 20,16).

Og Josafat og mennene hans gjorde som Gud hadde sagt. De gikk ut mot fienden som om det skulle være deres sak å stride, men det ble bare til at de fikk se hvordan Herren frelste dem.

Å dra ut mot fienden, det var det de skulle gjøre. «Jeg skal stride for dere», det var det Gud skulle gjøre.

Striden mot Amalek

Enda et eksempel vil jeg nevne som kan kaste lys over denne siden ved helliggjørelsen. Det er fortellingen om da Israel stred mot Amalek. Vi leser i 2 Mosebok:

«Da gikk det slik at så lenge Moses holdt sin hånd løftet, hadde Israel overtaket, men når han lot hånden synke, da fikk Amalek overtaket. Men da Moses' hender ble tunge, tok de en stein og la under ham, og han satte seg på den. Og Aron og Hur støttet hans hender, en på hver side. Så holdt hans hender seg støe helt til solen gikk ned. Og Josva slo Amalek og folkene hans med sverdets egg» (2 Mos 17,11–13).

Amalek synes å være inkarnasjonen, legemliggjørelsen, av det onde. Mot ham og hans ætt skulle det aldri vises barmhjertighet. Den som sparte ham, ble slått av Gud. Og likesom Amalek er et bilde på det onde til alle tider, er også denne striden et eksempel på hvordan Guds folk alltid må føre striden, om de skal seire over det onde.

Josva og de våpenføre mennene måtte ut i strid mot Amalek. Men de kunne ikke seire uten at Moses, med Guds stav i hånden, rakte hendene mot himmelen.

Hva hjelp kunne det være i dette?

Det blir så ofte sagt at Moses sto på haugen og ba. Ja, det kan godt være at han ba, men det står ingenting om det i Guds ord. Det står bare at hendene hans var løftet mot himmelen, og så lenge de var det, seiret Josva, men når hendene sank, seiret Amalek.

Hva var det så spesielt ved disse hendene?

Den som er i strid og rekker hendene i været, erklærer seg ute av stand til å seire. Han overgir seg uten motstand. Han innrømmer at fienden er sterkere enn han.

Det var dette Moses, som talsmann for hele Israel, bekjente for Gud da han rakte hendene mot himmelen. Og så lenge han bekjente det på denne måten, lot Herren Israel seire.

Trenger vi en bedre tolkning av ordet: «Arbeid på deres frelse med frykt og beven … For Gud er den som virker» (Fil 2,12–13)?

Ordet om Moses, Josva og Amalek sier oss at hvert Guds menneske skal gå i striden mot det onde. Samtidig som vi selv er ansvarlige for seier eller nederlag, vil Gud gi seier til den som innrømmer at han er for svak til å seire. Den som ikke gjør det, vil bli overvunnet av det onde.

Israel skal stride mot Amalek, men Gud skal sørge for at de seirer – bare de bekjenner for ham at de ikke makter det uten at han er med.

De kristne i Filippi skal arbeide på sin frelse, for Gud er den som virker.

Paulus skal møte fienden. Gud vil ikke ta fienden bort, men han vil gi Paulus nåde nok til å seire.

Slik er veien som Gud har stukket ut for sitt folk her i verden. Slik skal vi lære å kjenne vår synd, vår maktesløshet og vår Frelser. Slik får han prisen, æren og makten, og vi velsignelsen og seieren.

«Å dyp av rikdom og visdom og kunnskap hos Gud! Hvor uransakelige hans dommer er, og hvor usporlige hans veier» (Rom 11,33).

«Den som seirer, skal arve alle ting. Jeg vil være hans Gud, og han skal være min sønn» (Åp 21,7).

Syndfrie allerede her?

Kanskje vil noen her innvende at denne læren i virkeligheten må føre til full frihet fra synden allerede her på jorden. Som svar på dette vil jeg trekke fram et par eksempler fra hverdagslivet.

Oldefedrene våre fortalte oss at det i deres tid ble regnet som rent nok i huset når de til hver jul spadde bort det meste av jorden og rusket som hadde samlet seg på gulvet hele året. Skulle det være ekstra fint, ble gulvet strødd med sand eller einerbar. Da var det rent – etter deres mening. I min barndom var det vanlig regel å vaske gulvet i dagligstuen hver lørdag. Da var det rent nok – etter vår mening.

Nå er det mange som vasker gulvet hver dag, og dessuten går de fra rom til rom og tørker støv av bord og krus og kar, dag ut og dag inn, så det rene kan holdes rent. Blir ikke dette gjort, er det urent for dem.

Det er stor forskjell på å bruke spaden hver julekveld og å vaske og tørke støv hver dag. Spørsmålet er da om vi er av det slaget kristne som synes det er nok å

bruke spaden nå og da når det blir altfor galt, eller om vi er blant dem som har lært å tørke støv.

De som ikke regner noe annet for synd i livet sitt enn det som er så galt at hvem som helst kan ta og føle på det, de kan nok klare seg en tid uten å bruke verken spade eller støvklut. Men de som ser inn i sitt indre liv og krever at alt skal være rent i tanke, vilje, følelse og sinnelag, de vil lære at det må tørkes og renses hver dag, skal det være rent.

Er vi kommet så langt i helliggjørelse og kristen modning at vi har lært å «tørke støv»? Da forstår vi meningen med Guds ord: «Dersom vi sier at vi ikke har synd, da bedrar vi oss selv, og sannheten er ikke i oss» (1 Joh 1,8).

Men da vet vi også at dersom vi «vandrer i lyset, likesom han er i lyset, da har vi samfunn med hverandre, og Jesu, hans Sønns blod renser oss fra all synd» (1 Joh 1,7). Når vi vandrer i lyset, da renser blodet.

Den som i Guds lys legger vinn på å holde seg selv ren, vil aldri innbille seg å være fri fra det onde, men alltid se seg selv som en stakkar som har sin eneste trøst i Kristus og hans nåde. Der går veien til helliggjørelse.

Måtte vi lære å «tørke støv».

Mer hellighet gi meg, mer mildhet, o Gud,
mer sorg over synden, mer frykt for ditt bud,
mer makt til å tjene, mer styrke i bønn,
mer tålmod i smerte, mer tro på Guds Sønn.
Gi tørst etter Ånden, gi trang til ditt ord,
gi du meg å vandre mer helt i ditt spor,
mer ydmyk og lydig, mer avdød fra meg,
mer lysende hellig, mer, Jesus, lik deg.

Når en kristen så går over grensen inn til det evige liv, da er målet for all helliggjørelse nådd. Den onde naturen er ved døden helt borte, og i Guds himmel er det ingenting som gjør foten uren. Da er vi lik Gud uten å være Gud.

«Se, jeg gjør alle ting nye!» (Åp 21,5).

For Kristi domstol

«For vi må alle åpenbares for Kristi domstol, for at enhver kan få igjen det som er skjedd ved legemet, etter det han gjorde, enten godt eller ondt» (2 Kor 5,10).

Ordet om at vi skal fram for Kristi domstol og dømmes etter våre gjerninger, er ikke så lett å tolke. Det ser ut til å motsi andre Guds ord som like klart sier at en kristen er fri og ikke skal komme for dommen.

Alle som leser Bibelen, vet at det så ofte blir sagt at den som tror på Jesus, skal stå for Gud frelst og fri, uten gjerninger. La oss høre noen av disse ordene:

«Den som har gjerninger, får ikke lønnen av nåde, men som noe han har fortjent» (Rom 4,4).

«For vi er overbevist om at mennesket blir rettferdiggjort ved tro, uten lovgjerninger» (Rom 3,28).

«Men da vi innså at et menneske ikke blir rettferdiggjort av lovgjerninger, men ved tro på Kristus Jesus, da trodde også vi på Kristus Jesus, for å bli rettferdiggjort ved tro på Kristus og ikke av lovgjerninger. For ikke noe menneske blir rettferdiggjort av lovgjerninger» (Gal 2,16).

«For av nåde er dere frelst, ved tro. Og dette er ikke av dere selv, det er Guds gave. Det er ikke av gjerninger, for at ikke noen skal rose seg» (Ef 2,8–9).

«Jeg forkaster ikke Guds nåde. For er rettferdighet å få ved loven, da er altså Kristus død uten grunn» (Gal 2,21).

«Sannelig, sannelig sier jeg dere: Den som hører mitt ord og tror ham som har sendt meg, han har evig liv. Han kommer ikke til dom, men er gått over fra døden til livet» (Joh 5,24).

«Den som tror på ham, blir ikke dømt» (Joh 3,18).

Slik kan vi lese fra bok til bok i Det nye testamente og finne ord som sier at den synderen som tar imot Kristus, er fri på hans regning.

Men hvordan kan dette stemme med at vi likevel skal fram for Kristi domstol og få igjen det som er skjedd ved legemet, etter det vi har gjort, enten godt eller ondt?

Det kan ikke være tvil om at det er Guds folk som skal fram for Kristi domstol, for det står at «vi skal åpenbares». Paulus tar seg selv og de andre kristne med i dette «vi». Det er dessuten mange andre Guds ord som sier akkurat det samme:

«Se, jeg kommer snart, og min lønn er med meg, for å gi enhver igjen etter som hans gjerning er» (Åp 22,12).

«Og jeg så de døde, små og store, stå for Gud, og bøker ble åpnet. Og en annen bok ble åpnet, som er livets bok. De døde ble dømt etter det som var skrevet i bøkene, etter sine gjerninger» (Åp 20,12).

Disse alvorlige ordene står i den samme boken som sier at vi skal få livets vann for intet, og at vi er frelst av nåde, ved tro, og ikke av oss selv – det er Guds gave.

Hvordan kan begge disse tingene være sanne?

* * *

Det første vi har rett til å si her, er at når det gjelder frelsen, kan ikke en kristen dømmes etter sine gjerninger. Han har fått all sin synd sonet i Kristus. Denne frelsen har han tatt imot på Guds klare ord, som umulig kan misforstås. Frelsen blir tilregnet av nåde, ikke av gjerninger.

Har vi tatt imot Kristus, er alt det han gjorde og er, vårt, og noe annet til frelse vil Gud ikke vite av. Ville han det, var Kristi frelsergjerning ufullkommen og verdiløs.

Dette må være klart. Tar vi bort denne grunnsannheten i Bibelen, kan vi like gjerne ta bort alt det andre med det samme.

En kristen har fått sin frelsessak ordnet ved nådestolen og har derfor ikke noe å gjøre ved domstolen i denne saken. Skulle Gud ta opp igjen de kravene han alt har kvittert ut ved nådestolen med Kristi blod, og legge dem på mennesket på nytt? Da var vi ikke frelst for Kristi skyld. Da ville de få rett som mener at Kristus bare kom for å vise oss veien til himmelen. Men hvor ble det da av sangen om ham som kjøpte oss til Gud med sitt blod?

Når frelsen helt og fullt er av nåde, hvordan kan vi da bli stilt fram for domstolen og få etter våre gjerninger?

Noe av svaret ligger kanskje i dette bibelordet: «Dette er Guds gjerning at dere skal tro på ham som han har sendt» (Joh 6,29). Og: «Dette er hans bud, at vi skal tro på hans Sønns, Jesu Kristi navn» (1 Joh 3,23).

Å tro på Guds Sønns navn, det er Guds gjerning, og det er hans bud at vi skal gjøre dette.

Disse ordene peker sikkert også fram mot domstolen og møtet med Gud der. De sier oss at det som ble ordnet mellom synderen og Gud ved nådestolen, det står fast også i dommen. På den store dommens dag vil Gud selv la alt og alle i himmelen og på jorden – ja, kanskje også i helvete – få vite at pakten som ble underskrevet med Kristi blod, den står seg i dommen. Ved domstolen vil han stadfeste nådepakten på nytt og rope ut til alle sine nådebarn: «Gå inn til din herres glede!» (Matt 25,21).

Men om vi finner grunn i Guds ord til å tro at også dette skal skje ved domstolen, er det ikke svar nok på det spørsmålet vi har reist. En kristen har ikke lov til å slå seg til ro med bare dette svaret, for vi har også fått høre at vi skal få igjen det som er skjedd ved legemet, både godt og ondt.

Det fulle svaret finner vi sikkert best i 1 Kor 3. Der står det:

«For ingen kan legge en annen grunnvoll enn den som er lagt, det er Jesus Kristus. Men om noen på denne grunnvollen bygger med gull, sølv, kostbare steiner, eller med tre, høy, strå, da skal det verk enhver har utført, bli åpenbart. Dagen skal vise det, for den åpenbares med ild. Hvordan det verket er som hver

enkelt har utført, det skal ilden prøve. Om det byggverket som en har reist, blir stående, da skal han få lønn. Brenner hans verk opp, da skal han miste lønnen. Men selv skal han bli frelst, men da som gjennom ild» (1 Kor 3,11–15).

Det første dette ordet lærer oss, er at Kristus er grunnvollen for vår frelse. Dette må vi holde fast ved. Gjør vi ikke det, glir vi ut i løs sand der vi framfor alt burde stå på fjell, og da kommer hele kristenlivet på skjeve.

Kristus alene er grunnvollen for frelsen!

Men så lever vi her i verden. Her skal vi være og virke i hverdagslivet, og med dette livsverket skal vi til slutt tre fram for Guds domstol. Alt det vi har gjort, skal inn i Guds hellige ild og prøves, om det er ekte eller uekte.

Er det uekte, brenner det opp. Men er det ekte, står det seg i prøven, og da går det med oss over grensen og blir lønnet av Gud.

Dette har ikke noe med selve frelsen å gjøre. Det ser vi av at også de blir frelst som får brent opp alt det de har gjort ved legemet.

Noen vil kanskje spørre: Hvordan kan en bli frelst når alt en har gjort som kristen her i verden, brenner opp?

Fordi det Kristus har gjort, brenner ikke opp. Det har alt gått gjennom Guds og helvetes ild og bestått prøven. Det er grunnvollen for vår frelse. Om så alt vi gjorde her i verden, brenner opp, blir hver den frelst som tror på Kristus.

Det er stort!

Men slik må det også være. Var det ikke slik, ville en ikke bli frelst ved troen alene. Da ville heller ikke den bli berget som griper Kristus i livets siste stund, for han har ikke fått anledning til å gjøre noe godt før han dør.

Hver kristen burde takke Gud for at han har gitt oss dette ordet. Mer enn noe annet ord i Bibelen gjør det klart hvorfor også en kristen må fram for domstolen. Det viser oss også at våre gjerninger ikke har noe med selve frelsen å gjøre. Det er sikkert også den samme sannheten som ligger i disse ordene:

«Den som planter og den som vanner, er ett. Men enhver skal få sin egen lønn etter sitt eget arbeid» (1 Kor 3,8).

«For Menneskesønnen skal komme i sin Fars herlighet med sine engler, og da skal han gi enhver igjen etter hans gjerning» (Matt 16,27).

«Gled og fryd dere, for stor er den lønn dere har i himmelen» (Matt 5,12).

«Ta dere i vare så dere ikke gir deres almisse for øynene på folk, for å bli sett av dem. Da har dere ingen lønn hos deres Far i himmelen» (Matt 6,1).

«Og den som gir én av disse små om så bare et beger kaldt vann fordi han er en disippel, sannelig sier jeg dere: Han skal ikke miste sin lønn!» (Matt 10,42).

Om kvelden sa eieren av vingården til forvalteren: «Kall arbeiderne fram og gi dem lønnen» (Matt 20,8).

Så kan vi også ta med Matt 25, om mannen som reiste utenlands og overlot formuen sin til tjenerne sine. Han kom tilbake og krevde regnskap av dem og gav lønn etter den troskapen de hadde vist. Alle disse ordene sier oss klart at vi skal avlegge regnskap for Gud for det vi har vært og det vi har gjort her i tiden.

Men hvordan kan det ha seg at det er så stor forskjell på oss kristne i denne saken?

Noen kommer inn i himmelen så å si med fanget fullt av gode gjerninger og får lønn for dem. Andre går inn gjennom porten med tomme hender og får ingen lønn for arbeidet sitt i Guds rike, fordi alt brant opp i ilden som prøvde det.

Det er et spørsmål som kan fylle hver kristen med dyp engstelse og redsel.

Hvilke gjerninger er det da som brenner opp, og hvilke gjerninger står seg i ilden?

La oss her huske at også de som ikke er personlige kristne, kan gjøre mye godt – noen ganger like mye godt som en kristen. Men vi har ingen rett til å tro at noe av det de gjør, kan stå seg for Gud.

Hvorfor ikke?

Fordi det ikke er gjort i det rette sinnelaget.

Alle de gode gjerningene en vantro eller en navnekristen gjør, springer ut av hans menneskenatur, og alt som har sin grunn i vår natur, kan ikke stå for Gud.

Ordet i Matt 25,37–46 må gi oss rett til å tro at det er slik. Der leser vi at noen av dem som står for domstolen, får beskjed om å gå bort, fordi de ikke har gjort noe for ham. De protesterer og spør rett ut:

«Herre, når så vi deg sulten eller tørst eller fremmed eller naken eller syk eller i fengsel, og tjente deg ikke?» (Matt 25,44).

Til dette svarer Jesus:

«Sannelig sier jeg dere: Det dere ikke gjorde mot én av disse minste, det har dere heller ikke gjort mot meg» (Matt 25,45).

Vi ser at Jesus ikke nekter for at de har gjort det de sier de har gjort. Men han sier at de ikke har gjort det slik det skulle gjøres.

Det er verdt å merke seg at de husker så godt det gode de har gjort. Det viser oss at sinnelaget ikke var det rette. De hadde ikke gjort det for ham.

Men de første, de som kongen viser inn til gleden, visste ikke det minste om at de hadde gjort noe godt for ham.

De hadde glemt det.

Å nei, en ærlig kristen har viktigere ting å minnes enn det han prøvde å gjøre for Gud. Når han prøver gjerningene sine i lyset av Guds ord, ser han at de alle er tilsølt av synden, og så må han be om nåde også for det gode han gjorde. Når så sjelen blir renset, ser han bare Guds usigelige nåde. Det er det eneste en kristen har å minnes og glede seg over i liv og død.

Det er det rette sinnelaget.

Et verdslig menneske kan ikke gjøre sine gode gjerninger for Jesu skyld, men det kan en kristen. Alt det han gjør for sin Frelsers skyld, går uskadd gjennom ilden og står seg i dommen. Men også det en kristen gjør av andre grunner, brenner opp, for ham som for andre. Det brenner som halm i ild og forsvinner som røyk i tørr luft og som sporet etter et skip i havet.

Det vi her må ta med, er den mørke sannheten at en kristen ikke bare har Kristi sinn. Han har også sitt eget, og derfor står han i fare for å gjøre det gode ut fra det samme livsprinsippet som et verdslig menneske.

Det er det uekte som skal skilles ut for Kristi domstol. Alle våre gjerninger følger oss fram for Gud i dommen, men ikke alle slipper med oss inn i himmelen.

* * *

Er det mulig for en kristen å finne forskjellen mellom de ekte og de uekte gode gjerningene i sitt eget liv?

Jeg vet knapt hva jeg skal svare. Jeg vet bare at de gjerningene som ikke brenner opp, har sitt opphav i dette: «Kristi kjærlighet tvinger oss» (2 Kor 5,14).

Alt som springer ut av gudslivet i oss, alt som Jesus Kristus har lagt inn i vårt sinn, og som ut fra hans sinnelag bærer frukt i gjerning for ham, det er av Gud. Og alt som er av Gud, tåler ilden og står seg for Gud. Det kan like lite gå til grunne som Gud selv.

Her ligger hemmeligheten.

Når Guds Ånd får gi oss av sitt og får gjøre oss til en kanal for det levende vannet, til en lysestake for sitt lys, til et redskap han bruker, da blir alt det han får gjøre gjennom oss, tilregnet oss. Det blir ført over på vår konto, enda det helt og holdent er Guds – ja, nettopp fordi det er hans.

«For vi er hans verk, skapt i Kristus Jesus til gode gjerninger, som Gud forut har lagt ferdige for at vi skulle vandre i dem» (Ef 2,10).

Gud har gjort gjerningene ferdige, men de skal gå ut fra ham til verden gjennom hans folk.

Slik må en fullkommen Frelser være.

Han har ikke bare tatt bort det som var imot oss. Han har også vunnet tilbake for oss det vi hadde mistet. Det er godt å være skyldfri, men vi kan ikke leve av det. Måtte øynene våre bli åpnet, så vi ser at vi eier mer i Kristus enn soning for syndene våre, og at han også har ført liv og uforgjengelighet fram i lyset (2 Tim 1,10). Ved det livet han eier og gir oss, skal vi vokse opp til ham, av ham. Og når vi skal ut og tjene ham, gir han styrke til den som ingen krefter har.

«Men fredens Gud, han som i kraft av en evig pakts blod førte fårenes store hyrde, vår Herre Jesus, opp fra de døde, må han gjøre dere dyktige til alt godt, så dere kan gjøre hans vilje, ved at han virker i oss ved Jesus Kristus det som er godt i hans øyne. Ham tilhører æren i all evighet!» (Hebr 13,20–21).

Han! Ja, det er han som gjør det.

Dette er den løsningen jeg har funnet på ordene om de gjerningene som står seg for Gud, og de som brenner opp.

Først på den store dommens dag får vi altså se hvem vi tjente her nede.

Da skal hver gaveliste med navnet vårt på fram for ham. Da skal hver avisartikkel og hvert brev jeg skrev om mitt arbeid i Guds rike, prøves i ild. Da skal all ros vi gav oss selv, og all ros vi fikk av andre, settes på prøve.

For en dag!

Jeg leste en gang et dikt, tror jeg det var, om en stor mann som bygde en vakker kirke. Som takk for det satte de opp en byste av ham inne i kirken. Dagen etter at bysten var satt opp og folk kom inn, lå den med nesen i gulvet, og i stedet stod en byste av en gammel, fattig kvinne som bodde like ved.

De tok den nye bysten bort og satte den andre på plass igjen, men morgenen etter lå den store mannen igjen på gulvet, og kvinnen stod på hans plass.

Noen menn gikk så til kvinnen og spurte om hun hadde gjort noe for kirken. Nei, ingenting, svarte hun. Jo, noe måtte hun ha gjort, mente de. Men kvinnen holdt fast på sitt: Hun hadde ikke gjort noe. Hva skulle vel hun kunne gjøre, hun som ikke hadde noe å gi? At hun en gang mens de arbeidet med kirken, hadde sprunget bort i bakken med et fang høy til en trett og sulten hest, var ikke noe å snakke om, mente hun.

Nei, hun hadde ikke gjort noe. Men han som ser i det skjulte, lønner i det åpenbare (Matt 6,4). Slik flytter Gud den dag i dag den store mannen som brisker seg av sine gode gjerninger, og setter i stedet en som ingen visste om, og som heller ikke visste om seg selv.

Det går kaldt gjennom meg når jeg tenker på den dagen da våre gjerninger skal prøves i Guds ild.

Kristne venner, vi må prøve å huske at vi er kalt til å være Jesu Kristi tjenere. Måtte vi lære kunsten å tjene i Den Hellige Ånd og gi nåden rom i vårt hjerte.

Folk gir ikke lenger så mye for det vi sier som kristne, men for det vi er i livet vårt, bøyer de seg. Måtte da Guds kjærlighet og Jesu Kristi sinnelag få makt over oss. Da skal ingen av oss leve forgjeves, og da kan det også ved Guds nåde være noe som går uskadd gjennom ilden.

Hvor godt det ville være om også vi fikk høre fra Guds munn: «Du har vært tro over lite, jeg vil sette deg over meget. Gå inn til din herres glede!» (Matt 25,21).

Omvendelse etter døden? – del 1

På den andre siden?
Tanken vår har vanskelig for å holde seg innenfor den grensen Gud gjennom livets lover har satt for menneskelig viten. Vår lengtende ånd og vår dype trang til å se over grensen og inn i en annen verden lokker og frister oss til å prøve å stige høyere enn vi har lys og evner til. Vi ville så gjerne vite allerede nå, mens vi lever her, hva som venter oss «når teppet skal falle for stykket», som en av våre diktere har sagt.

Det som drar mange ut på denne dristige ferden, der de prøver å banke på porten til dødsriket, er trangen til å få vite om det virkelig er et liv etter dette. Gjennom åndemaning og spørsmål til de døde prøver de å legge øret inntil den porten som til denne dag har nektet å åpne seg for oss her nede.

For andre er det ikke dette som lokker. De tviler ikke på at det er et liv etter døden. Men de vil vite hvordan de har det, de som gikk over grensen: om det er forskjell på menneskene på den andre siden, om det finnes frelste og fortapte sjeler, og om de fortapte skal være skilt fra Gud i all evighet, eller om det er håp også for dem.

Kan man tenke seg, sier de, at den kjærlige Gud, som har satt oss inn i livet, vil ta sin egen dyrebare skapning og kaste den ut i «mørket utenfor», uten håp? Dette spørsmålet brenner ikke bare hos vanlige verdslige mennesker, men også hos mange kristne.

Man skulle tro at for troende mennesker var bibelordet så klart at det ikke kunne være mer enn én mening om det. Men her som i så mange andre sammenhenger viser det seg at Bibelen blir tolket svært ulikt. Og så drar også kristne mennesker ut for å lete etter svar på spørsmålet om det er håp for dem som dør ufrelst.

Det som gjør det så tungt også for mange kristne, er det Bibelen sier om at få blir frelst, mens mange går den brede veien til fortapelsen. De grubler og graver: Kan de ha misforstått Bibelen her? Finnes det ikke noe som tyder på at det er frelse også etter døden, om så bare for noen få?

Tyngst er det at det skal være så mange. Underlig nok synes vi at det ville være mindre vondt om det bare var noen få. Det ville være lettere å forsone seg med at bare en liten del av slekten gikk fortapt. Slik er vi.

Men det er enda mer som frister de kristne til å prøve å åpne himmeldøren for dem som døde ufrelst. Det er den harmen så mange verdslige mennesker viser mot en Gud som først har skapt mennesket og så sender det inn i evig ulykke.

Da er det noen kristne som vil prøve å berge Vårherre unna denne tunge dommen og forsvare ham for menneskers tanke. Og så lar de seg lokke til å si det de ikke har rett til: at det finnes omvendelse etter døden.

Man skulle tro at ingen kristen ville våge å påta seg den oppgaven å forsvare Gud på dette punktet. Bare den minste tanke på at vi kunne makte det, måtte være nok til å si oss at da var det ikke lenger så stor forskjell på Gud og oss. Da måtte enten Gud være menneske eller mennesket være Gud.

Men skal man først si noe om dette, så langt menneskelig viten rekker, synes jeg de skulle være litt mindre høyrøstede når de taler om urettferdighet hos Gud. For det første: Er det ikke like urettferdig at én eneste går fortapt, som at mange millioner gjør det? Må ikke den ene lide i all evighet like så vel som de mange?

For det andre: Ville det være så kjærlig og rettferdig om Gud lot seg kommandere av ugudelige mennesker? Først vil de ha rett til å leve som de lyster, stikk imot Guds kunngjorte vilje. Og når de så dør, skal han være så god å åpne himmelporten for dem – ellers skal han få med dem å gjøre, for da er han urettferdig.

Slik tenker den store mengden, fordi de har gjort seg selv til Gud. Men med en slik Gud kan man aldri tenke seg noen forskjell på godt og ondt. En himmel der en slik Gud hadde styret, ville være et evig helvete.

Ulike syn

Men ikke alle tenker så lavt og overmodig. Når kristne leter etter en utvei til frelse for folk etter døden, skyldes det særlig den såre tanken at så mange skal få et forfeilet liv. Og så begynner tanken å arbeide med dette veldige spørsmålet: Skulle det ikke finnes håp om frelse etter døden?

Her er det verdt å merke seg de mange ulike svarene man får hos de kristne lærde. Noen er helt sikre på at det ikke finnes grunnlag i Bibelen for et slikt håp. Andre sier at det går en liten lysning gjennom Bibelen som kan gi oss litt håp. Andre igjen mener at alle som ikke har hørt ordet om frelsen her i tiden, må få anledning til omvendelse, mens noen «slår fast» at evangelieforkynnelsen har en bred plass i dødsriket.

Så er det noen som mener at alle som ikke har spottet Guds Ånd her i tiden, får kall til omvendelse etter døden. Og til sist kommer de som tror at alle til slutt blir frelst, også de onde ånder. At kristne med stor kunnskap i Guds ord kommer til så ulike syn, viser oss best hvor lite grunnlag det er i Bibelen for læren om frelse etter døden.

I Norge

Også her i Norge har det vært, og er fortsatt, kristne menn som mer eller mindre dristig hevder denne læren. Man kan nevne W. A. Wexels, Lars Dahle og nå sist O. Hallesby.

Den striden som sto om Wexels for snart tre mannsaldrer siden, vil jeg ikke gå nærmere inn på her. Jeg vil bare minne om at Wexels' syn ikke slo igjennom,

verken hos prestene eller hos lekfolket. Men det ga anledning til en lang og bitter strid.

De av oss som husker da Lars Dahle sendte ut boken «Livet efter døden», der han legger fram et håp om frelse på den andre siden av grensen, vil huske at den ikke vakte slikt oppstyr som da professor Hallesby nylig tok opp den samme tanken i sin «Troslære». Jeg tror det var to grunner til dette.

Den første var at Hallesby på en særlig måte har stått det kristne lekfolket nær, så de helt og fullt har holdt ham for sin mann. Riktignok hadde også Dahle stor tillit blant lekfolket, men han var mer «kontormann» og kom ikke lekfolket så nær som Hallesby. Når en man har særlig tillit til, kommer med meninger man finner skadelige, gjør det mer vondt enn når de kommer fra noen som står en fjernere.

Den andre grunnen – og det er vel den største – er at Dahle ikke på langt nær er så dristig og bestemt som Hallesby i dette spørsmålet. Det Dahle bare holder for «en mulighet, men aldeles ikke som noe sikkert», det slår Hallesby fast som noe helt sikkert.

Bibelgrunnlaget

Det ordet i Bibelen som de holder seg til, de som lærer omvendelse etter døden, er 1 Pet 3,18–20. Der står det: «For også Kristus led én gang for synder, en rettferdig for urettferdige, for å føre oss fram til Gud, han som led døden i kjødet, men ble levendegjort i Ånden. I denne gikk han også bort og prekte for åndene som var i varetekt, de som tidligere var ulydige, den gang da Guds langmodighet ventet i Noahs dager, mens arken ble bygd. I den ble noen få, det er åtte sjeler, frelst ved vann.»

Ut fra dette ordet kommer Hallesby til den bestemte oppfatningen at «Kristi forløsning også omfatter de dødes rike», og at det også viser oss «hvor omfattende Kristi evangelieforkynnelse i dødsriket var» («Den kristelige Troslære» II, side 375–376). Det er sagt så greit og klart at ingen kan misforstå det.

Lars Dahle er ikke så fullt overbevist. Etter at han har tolket dette ordet, sier han: «Vi må ikke glemme at det meste av hva vi ovenfor har sagt om en hinsidig evangelieforkynnelse for hedningene, kun dreier seg om et håp, en mulighet, men aldeles ikke er fremstilt som noe sikkert» («Livet efter døden», side 216). Dette er noe annet enn å slå fast at det er anledning til omvendelse etter døden.

Den lærde utleggelsen

Når de lærde forsvarer sitt syn på omstridte ord i Bibelen, sier de ofte at den eller den meningen er «eksegetisk nødvendig». Det gjelder også ordet i 1 Pet 3,18–20. Men nå har vi nettopp sett at disse to lærde mennene kommer til nokså ulike meninger om dette ordet. Så «nødvendigheten» kan ikke være så stor som noen mener. Å nei, det er spunnet mange motstridende tanketråder på den rokken gjennom tidene.

Ikke slik å forstå at jeg ringeakter den vitenskapelige, språklige eksegesen (bibeltolkningen). Den er ofte en stor hjelp til å få lys over mange bibelord. Men når de mener å ha eksegetisk rett til å slå fast at ordet i 1 Pet 3,18–20 sier oss at Jesus forkynte evangeliet i dødsriket, da er det grunn til å tvile på en slik

eksegese. Ikke minst når man vet at dette ordet er et av de mest omstridte i hele Bibelen.

Livets utleggelse

Men ved siden av denne lærde eksegesen finnes det noe jeg vil kalle «livets eksegese». Den har vi sikkert grunn til å høre på også. Hva er så det?

Det er det hellige livsinstinktet som er lagt inn i alt sant og friskt kristenliv. Det er som et fint og følsomt følehorn som varsler når det er fare på ferde. Ofte kan dette livsinstinktet være sikrere og mer utviklet hos en ulærd, gammel kvinne enn hos den lærdeste professor i teologi. Derfor har det også hendt mang en gang at den ulærde kristne måtte ta den lærde under armen og lede ham hjem igjen fra villmarken.

Læren om omvendelse etter døden, som noen troende teologer har satt fram, er noe av den «lærde eksegesen» som «livets eksegese» ikke kan gå med på. Der gudslivet blir levd mest enfoldig og åndelig, der vil denne læren aldri slå rot. La meg med eksempler fra det praktiske liv prøve å vise at dette er et faktum.

De som mest bestemt hevder læren om omvendelse etter døden, har sagt at den ikke må forkynnes for verdslige mennesker, og heller ikke tas fram i den offentlige forkynnelsen. Hvorfor skal man ikke forkynne dette for de verdslige? Og hvorfor skal man ikke ta denne læren med i den offentlige forkynnelsen? Mon tro om de selv har tenkt over dette?

Det er da underlig: Det man slår fast som bibelsk lære, kan og skal man ikke forkynne for alle? Ikke læren om omvendelse etter døden, blir det sagt. Hvorfor ikke? Skulle det ikke være «livets eksegese» som er på ferde her? Det tror jeg helt sikkert.

Noen tror i kraft av den «lærde eksegesen» å vite at det finnes omvendelse etter døden. Men deres eget gudsliv har også sin «eksegese», og den nekter dem å forkynne denne læren for verdslige mennesker. Ville de lytte til den, tror jeg de ville begynne å skjelve for sine egne læresetninger.

Det ville også være godt for dem å tenke over hvor lite logisk og konsekvent de er. Man skal ikke forkynne denne læren for de verdslige, sier de. Men samtidig blir den samme læren spredt utover landet i bøker som man kan få hos hver eneste bokhandler, og forelest på presteskolen, der omvendte og uomvendte unge menn blir utdannet til forkynnere i folket. Og likevel blir det sagt at denne læren skal man ikke forkynne for uomvendte!

Et tankeeksperiment

La oss prøve å tenke oss at jeg reiste ut i landet og forkynte denne læren. I by etter by kunngjorde avisene at Ludvig Hope skulle tale over emnet: «Er det anledning til omvendelse etter døden?»

Ut fra ordet i 1 Pet 3,18–20 slår jeg fast at da Jesus talte til åndene som var i varetekt, de som var gjenstridige i Noahs dager, da talte han ordet til omvendelse. Da ropte han ut over dødsriket at hans frelsesverk også gjelder de døde.

Når jeg så skal forklare nærmere hvorfor han nettopp talte til de gjenstridige, legger jeg til med like stor visshet at det forteller oss «hvor omfattende» evangelieforkynnelsen er i dødsriket.

Til slutt spør jeg: Får alle mennesker kall til omvendelse etter døden? Jeg svarer like dristig som jeg spør: «For denne mulighet taler ordlyden i 1. Pet. 3, 19–20. Her nevnes jo de gjenstridige. Men denne oppfatning er ikke eksegetisk nødvendig.» Og så legger jeg til «at det vilde komme i strid med den almindelige tankegang i Skriften på dette punkt» («Den kristelige Troslære» II, side 376).

Alt i alt: Ordet i 1 Pet 3 synes å tyde på at det er et håp om at alle mennesker får kall til omvendelse etter døden. Slik slutter jeg talen min. At jeg legger til noen ord om at denne meningen kommer i strid med den alminnelige tankegangen i Skriften, høres ikke så godt ut, og i grunnen er jeg også selv mest interessert i å legge vekt på det andre.

Hva tror dere de som hørte på meg, ville tenke, føle og snakke om etter talen min? Jeg tror vi her kan slå fast at det ville være to motsatte meninger.

De som i sin livsførsel ikke bryr seg det minste om kristendommen, men vil leve som de finner for godt, de som harmes over at Gud skulle ville ha en annen mening enn dem, og som selvsagt krever av Gud å få det godt etter døden – de ville si med én munn: «Nå begynner Hope å bli en grei kar.»

Jeg tror også vi kan gå ut fra at de avisene som pleier å være mest hatske mot «leserne», en tid ville være omtrent like snille mot meg som mot Kr. Schjelderup. Jeg ville få ros for å være en vidsynt kristen som hevdet åndsfriheten.

Men du som er kristen, hva tror du om en slik ros? Tyder den på at min forkynnelse om dette spørsmålet er i pakt med Gud? Hva sier du om denne livets eksegese?

Men blant dem som hørte meg, satt det også en flokk sanne kristne. Hva tror du de ville tenke, føle og snakke med hverandre om? Jo dristigere jeg la fram min lære om frelse etter døden, jo mer urolige og bedrøvet ble de. Hvorfor det?

Er det ikke nettopp de kristne som ber, lider, ofrer, arbeider og ofte sliter seg ut for at så mange som mulig kan bli frelst? Hvem gleder seg mer i sjelen enn en kristen når han får høre at folk vinner fram til liv i Gud? Hvorfor skulle han ikke da føle den samme gleden når det blir forkynt frelse etter døden?

Hvorfor ser de kristne da på hverandre og sukker? Hvorfor kan de ikke glede seg over dette store og «langsiktige» evangeliet jeg forkynner? Fordi det er noe inne i dem, det beste de eier, som nekter dem å glede seg over dette.

Hva er så dette? – – Du, si meg, hva er det? Prøv å finne svaret, alle dere kristne som lærer omvendelse etter døden!

Jeg svarer med livets indre visshet: Det er livsinstinktet som Sannhetens Ånd har lagt inn i vår ånd. Det er dette som nekter oss å være glade.

Og når de samme mennene som slår fast at det finnes omvendelse etter døden, ikke vil at man skal forkynne dette offentlig eller for de verdslige, da vitner det om at også de eier det samme instinktet. Det slår dem selv på munnen og gjør dem urolige ved tanken på at uomvendte folk skal få høre denne læren forkynt.

En innvending

Jeg vet at de kan møte meg her med den innvendingen at Hallesby ikke lærer omvendelse etter døden for alle mennesker som dør ufrelst. Nei, det er sant, som jeg også har vist før.

Men det er da likevel sagt at når Jesus nettopp taler til de gjenstridige fra Noahs dager, så viser det «hvor omfattende Kristi evangelie-forkynnelse i dødsriket var». Og det blir sagt at ordlyden i 1 Pet 3,18–20 kan tyde på at alle ufrelste får kall til omvendelse etter døden. Da står døren nokså vidt åpen, samme hvor mye det blir sagt etterpå at andre Guds ord stiller seg i veien for en slik tanke. Eller la oss høre hva som følger etter det som allerede er sitert:

«Av Jesu ord i Matt. 12 fremgår at ikke enhver gjenstridighet er en uopprettelig synd. Således er gjenstridighet som grunner seg på Sønnens ringe skikkelse, av en annen art enn gjenstridighet mot Ånden, når den forklarer Frelseren og stiller mennesket overfor sin eneste redningsmann. Herav fremgår nå at en gjenstridighet på et så tidlig trinn i frelses-historien som på Noas tid, ikke kan bli til en sådan synd som Jesus kaller bespottelse mot Ånden. Den synd er mulig først da når mennesket ved Ånden stilles ansikt til ansikt med den fullbrakte frelse» («Den kristelige Troslære» II, side 376).

Alt i alt: Fordi de gjenstridige i Noahs dager ikke hadde spottet Ånden, derfor fikk de kall til omvendelse i dødsriket. Den logiske slutningen man kan trekke av dette, er at til syvende og sist er det bare de som har spottet Ånden, som ikke kan få kall til frelse etter døden.

De som setter fram en slik lære, bekrefter klart nok selv at den virker skadelig på verdslige mennesker her i tiden, når de sier at den ikke må forkynnes offentlig eller for de ufrelste. Men med det har de også selv dømt læren. Man kan vanskelig tro at Gud vil vedkjenne seg en lære som hindrer verdslige mennesker i å vende om.

Er det ikke nettopp dette knekte halmstrået de strekker seg etter, alle de som gjerne vil leve trygt i synden her og omvende seg etter døden? Og dette halmstrået blir rakt fram til dem av kristne mennesker også, uten at ett eneste Guds ord har sagt oss at vi har rett til å gjøre det. Om de kristne som lar denne læren se dagens lys, tenkte grundig over dette, skulle man tro at de ville få mest lyst til å la det være.

Til trøst for kristne?

Men, blir det sagt, «dette ledd i troen» skal – etter apostolisk praksis – «kun meddeles de troende til trøst og veiledning» («Den kristelige Troslære» II, side 377). (*Jeg tror for øvrig ikke at apostlene hadde «dette ledd i troen».*)

Hvor ligger trøsten for de kristne i dette? Jeg finner den ikke. Om man med Guds ord kunne slå fast at alle fikk tilbud om frelse etter døden, ville det være en trøst for troende mennesker. Men når man først åpner døren så det er en «mulighet for» at alle får anledning til omvendelse, og så etterpå begrenser det til bare dem som ikke har fått et evangelisk kall her i tiden, da minker trøsten. La oss se nærmere på dette.

Ingen som har fått et evangelisk kall til omvendelse her i verden, kan få det igjen etter døden, blir det sagt. Da er alt håp slokket først og fremst for dem som møtte evangeliet i samværet med kristne mennesker – og sa nei til kallet. Jeg tenker her særlig på barn som hadde troende foreldre, og foreldre som hadde troende barn, søsken, naboer og venner. Det er mange, mange som på denne måten fikk ett eller flere evangeliske kall, men ikke tok imot og døde ufrelst.

Omvendelse etter døden? – del 2

De kristne som hadde slike slektninger eller venner, har ikke noe håp for sine kjære ufrelste – etter denne læren. For har noen fått et evangelisk kall, så er det de som har vært sammen med sanne kristne. Men for dem er alt håp slokket.

Ingen har mindre håp for sine ufrelste etter døden enn de beste kristne. Hadde de bare aldri møtt en kristen og aldri fått et evangelisk kall her i tiden, så kunne det ennå ha vært et håp! Da må de kristne tenke: Dette er altså trøsten vi får for våre kjære etter døden. Mens evangeliets ord søker og finner hedninger i dødsriket, går det alltid forbi mine. Er det en trøst for de troende?

Om vi kunne gjøre oss så helt fri fra oss selv at det var oss like kjært at en hedning i et fjernt land ble frelst som våre egne barn, da ville det være en trøst at så mange som mulig kom med, om ikke våre egne nådde fram. Men slik blir det aldri her på jorden. At vi først og fremst spør etter lys og håp for framtiden for dem som står oss særlig nær, er ikke bare ekte menneskelig, det er også kristent. Den som ikke sørger for sine egne, er verre enn en hedning (1 Tim 5,8).

Hvor går grensen?

Noe av det vanskeligste for dem som mener det finnes omvendelse etter døden, er å si hvor grensen går for evangelieforkynnelsen i dødsriket. Derfor blir svarene så mange og så ulike, som vi har sett. Også det vitner om hvor ustøtt et grunnlag denne læren har. Men la oss prøve å la tanken arbeide litt med denne siden av saken, hvor grensen går.

Vi tenker oss at de har rett som tror at en hedning går inn i dødsriket med evne til å høre ordet til omvendelse og frelse. Han kan høre, våkne, angre, innrømme sin synd og ta imot og tro evangeliet om Kristus Jesus. Han er altså lik et menneske her på jorden som har hørt evangeliet og ikke spottet Ånden. Slik, tenker vi oss, går en hedning inn i dødsriket.

Han dør som han levde. Døden har ikke skapt ham om, bare flyttet ham inn i en annen tilværelse. Men så kommer spørsmålet om også andre enn hedningen dør på samme måte – om de dør som de levde, og om døden heller ikke skaper om sinnelaget deres.

Det virker rimelig at det må være slik. Man kan vel vanskelig tenke seg det første uten det siste. Går en hedning inn i evigheten slik han levde, må også de som bor i kristne land, gjøre det. Som treet faller, slik blir det liggende!

Den som før døden hadde en forherdet sjel, går inn i dødsriket forherdet; den vantro og verdslige er fortsatt vantro og verdslig; de uklare, lengtende og søkende likeså.

Vi må også tro at mange av dem som døde ufrelst, ikke var langt fra Guds rike. Vi kan spørre hvorfor de ikke kom lenger, og vi kan også legge til at de ikke kan unnskylde seg for Gud. Vi vet bare at de ikke var langt borte fra Guds rike.

Noen var ført vill av en eller annen slags falsk lære. De hadde ikke hørt annet og trodde det var rett. Andre visste nok bedre, og de ville også vende om og ta imot Kristus. Men så var det så mye som skulle gjøres først: forretninger, kamerater, synd og mange, mange ting som bandt dem – og så kom døden så uventet og fort. På et øyeblikk var det gjort. Det ble for sent.

Men før de døde, bar de på overbevisning og lengsel, og de døde lengtende og søkende, uten at de fant fram. Gjelder nå den samme loven for disse som for hedningen, så rommer dødsriket millioner som hørte evangeliet her, og som også har trang og evne til å høre det på den andre siden.

Større trang til frelse?

Har vi rett til å tro at menneskene går inn i dødsriket slik de var da de sovnet inn her, kan vi også ha grunn til å tenke at trangen til frelse må stige fram med uvanlig styrke på den andre siden av grensen. Der er man kvitt det jordbundne legemet og har gått inn i en annen tilværelse.

Her nede så ingen lenger enn til graven. Ingen av de døde kom noen gang tilbake og fortalte oss hvordan det så ut på den andre siden av grensen. Her ble tanken på det som skulle komme, dysset ned i livets store jag. Men nå er man kommet over, og evigheten omslutter en med all sin gru og ulykke. Nå vet man at ordet om frelse og fortapelse er sant. Og nå ønsker man, som den rike mannen, at en eller annen ville komme med en vanndråpe og svale tungen.

Og så – midt i all denne gru og gråt – lyder ordet om frelse. Også i dødsriket er det håp; ordet om at Kristus er frelser for syndere, lyder ut over avgrunnen. Skulle man ikke da tro at alt det de nå ser og føler av den evige ulykken, vil skape en uimotståelig trang i hver eneste sjel til å ta imot frelsen – om det er slik at de kan høre og ta imot ordet? For menneskets tanke synes dette å være helt selvsagt.

Men nå blir det sagt at Gud setter grensen ved dem som aldri har hørt ordet før. De andre, som visste mer eller mindre om frelsen før de døde, sier Gud nei til! Er det rimelig? Nei, det er urimelig.

Slik åpenbarte ikke Gud seg her i verden. Her kaller han alle. Mens vi trosser og sier nei til kallet, holder han ved. Og når en og annen lar seg frelse, hvem det enn er, toner lovsangen gjennom himlene fordi en synder vendte om.

Slik har Gud åpenbart seg for oss her nede. Men i dødsriket når hans frelserkjærlighet bare til en viss grense, sier de. De som er utenfor denne grensen, får ikke tilbud om å vende om.

En slik mening strider mot Guds grunnvesen, slik han er åpenbart for oss. Og det er sagt oss med klare ord at Gud er den samme i dag som i går, og at det hos ham ikke engang er skygge av forandring. Om Gud kan nå sjelene med

evangeliet i dødsriket, vil han rope ut der som her: «Den som vil, kan komme, og den som kommer, vil jeg slett ikke støte ut!»

Noen vil kanskje komme med den innvendingen at man må tenke seg flere rom eller sfærer i dødsriket, med grenser som sjelene ikke kan gå over. Slik kan Gud godt forkynne evangeliet i det ene rommet uten at de som er i et annet rom, får høre det.

Ja vel, la gå at det er satt grenser i dødsriket mellom de forskjellige slags ufrelste mennesker. Vi vet ikke noe om det. Men om så er, kan jeg ikke se at det rokker ved det som er sagt ovenfor. Etter sitt grunnvesen må Gud la kallet gå ut til alle, om det i det hele tatt finnes kall til omvendelse etter døden.

Jesu tale i dødsriket

Men det som hele saken til sist står og faller på, er spørsmålet om hva det var Jesus kunngjorde da han fór ned til dødsriket. Var det evangeliet han forkynte da, er saken klar. Da trenger ingen å tvile på at det er anledning til frelse etter døden.

Men det er nettopp dette ingen kan si, fordi det ikke står noe sted i Bibelen at det var evangeliet han kunngjorde. Man kan si at man tror det var evangeliet han talte, men ingen kan si det for sikkert. I 1 Pet 4,6 står det riktignok at evangeliet ble forkynt også for de døde, men det står ikke at det ble forkynt for dem i dødsriket. Meningen kan like godt være at det ble forkynt for dem da de levde.

Om Jesus forkynte evangeliet i dødsriket, må man ha rett til å tro at forkynnelsen var «omfattende», nettopp fordi det står at han talte til dem som hadde vært gjenstridige. Ja, da har den meningen mye for seg at alle får kall til frelse, der som her.

Men nettopp det at det var de gjenstridige han talte til, gjør det lite rimelig at det kunne være evangeliet han bar fram. Det er i alle fall svært ulikt den måten han gikk fram på da han vandret her på jorden.

Lenge før han kom, ble det sagt om ham at han var salvet til å forkynne et godt budskap for de fattige og hungrige (Jes 61,1). Og da han selv leste dette ordet i synagogen i Nasaret, stadfestet han at dette ordet var sagt om ham.

Så sier de at disse gjenstridige fra Noahs tid kunne ha skiftet sinnelag nå. Dette synes jeg er et søkt argument. Det måtte da være andre som sto nærmere, om det var evangeliet han forkynte. For eksempel de som aldri hadde hatt anledning til å være gjenstridige, og de mange, mange som gjennom tidene hadde søkt og lengtet, men ikke fått lys og kall til omvendelse.

Da Jesus sto fram og holdt sin programtale, begynte han nettopp med å forkynne for de fattige i ånden, for dem som sørget og hungret og tørstet etter rettferdigheten (Matt 5,3–6). Men til de rike, mette og selvgode talte han tunge domsord (Luk 6,24–25).

Som strømdraget i den dype elven går denne dobbelttonen gjennom alt det Jesus talte her i verden: mild og myk mot dem som hungret og tørstet og lengtet, skarp mot de hardnakkede og gjenstridige. Aldri har det vært talt tyngre domsord på jorden enn dem Jesus sa til disse. Slik var han her på jorden.

Og så skulle han, straks han står fram i dødsriket, vende seg med evangeliet til de gjenstridige! Underlig nok står det ikke et ord om at han talte til andre. Dette, synes jeg, gjør det helt urimelig at det var evangeliet han talte.

Hvorfor skulle han først og fremst vende seg til dem som var gjenstridige i Noahs dager, om det var evangeliet han kom med? Var det derimot domsord han hadde å si dem, eller en kunngjøring om sin seier over Satan og synden, kan man lettere forstå det.

Vi må huske at hele slekten i den tiden, med unntak av noen få, hadde «fordervet sin ferd på jorden». Alle tankene og hensiktene i hjertet deres var «onde hele dagen lang», og jorden «ble full av vold». Og slik bar de seg at, enda de kjente Guds vei og vilje. De hadde en stor gudsmann iblant seg, en som var «rettferdig» og «ulastelig blant sine samtidige» og vandret med Gud (1 Mos 6). Han sørget over synden og ugudeligheten og formante dem til å vende om. Men ingen hørte på ham.

I 2 Pet 2 er det tale om de gjenstridige på Noahs og Lots tid. Der blir det sagt at Herren vet å holde de urettferdige «i varetekt med straff til dommens dag». Men hvordan kunne da Kristus forkynne evangeliet til frelse for dem tusener av år før dommens dag? Kan Peter først få budskap fra Gud om at Kristus forkynte evangeliet for disse gjenstridige, og så etterpå få i oppdrag å si oss at de skal holdes i varetekt med straff til dommens dag gryr?

Etter min forstand slår dette siste ordet fast at det ikke kan ha vært evangeliet Jesus forkynte i dødsriket.

Indre strid

Det er grunn til å understreke den selvmotsigelsen som kommer fram i denne læren om frelse etter døden ut fra ordet i 1 Pet 3,18–20. For det første skal dette ordet vitne om hvor «omfattende» evangelieforkynnelsen er i dødsriket. Men så, etter at man har gitt håp om anledning til omvendelse for nesten alle, blir det likevel til sist begrenset til dem som ikke har fått et evangelisk kall her i tiden.

Først synes grensen å bli satt så vid som mulig, og så straks etter blir den gjort trang. Er det også «eksegetisk nødvendig»? Etter mitt syn er denne indre selvmotsigelsen et nytt vitnesbyrd om at det ikke var evangeliet Jesus forkynte for de gjenstridige i dødsriket.

Dersom – –

Vil vi trosse oss fram med et og annet gudsord som er revet løs fra grunntankene i Bibelen, kan vi nok finne støtte for læren om frelse etter døden i andre ord enn 1 Pet 3,18–20. La oss høre noen av disse ordene:

«Altså, likesom én manns overtredelse ble til fordømmelse for alle mennesker, slik blir også én manns rettferdige gjerning til livsens rettferdiggjørelse for alle mennesker. For likesom de mange ble stilt fram som syndere ved det ene menneskets ulydighet, så skal også de mange stilles fram som rettferdige ved den enes lydighet» (Rom 5,18–19).

«For likesom alle dør i Adam, slik skal også alle bli gjort levende i Kristus» (1 Kor 15,22).

«For han skal herske som konge til han får lagt alle sine fiender under sine føtter» (1 Kor 15,25).

«Når jeg blir opphøyet fra jorden, skal jeg dra alle til meg» (Joh 12,32).

Tar man disse ordene alene, synes de å gi minst like stor grunn til å håpe på omvendelse etter døden som 1 Pet 3,18–20.

Men så har vi de mange andre ordene som går stikk imot denne læren: ordet om de få som finner veien til livet, om ormen som ikke dør og ilden som aldri slokner, om det ytterste mørket utenfor, om det store svelget mellom frelste og fortapte som ingen kan slå bro over, og ordet om at de som syndet uten loven, skal gå fortapt uten loven, og at alle som syndet under loven, skal dømmes ved loven.

«For når hedninger, som ikke har loven, av naturen gjør det loven byr, da er disse, som ikke har loven, seg selv en lov» (Rom 2,14). Når da Gud skal dømme det skjulte hos menneskene, er også hedningen uten unnskyldning og går fortapt uten loven. Det står at han går fortapt!

Hva skal vi så gjøre med disse ordene og de mange andre som sier det samme? Vi må tie og la alle Guds ord være like sanne for oss. Og så får vi prøve å huske at Gud er Gud, og at vi er mennesker.

«For mine tanker er ikke deres tanker, og deres veier er ikke mine veier, sier Herren. For som himmelen er høyere enn jorden, slik er mine veier høyere enn deres veier, og mine tanker høyere enn deres tanker» (Jes 55,8–9).

«Kan du fatte Gud med din forstand? Eller kan du finne ut hvor Den Allmektige har sin grense?» (Job 11,7).

Hvor små vi er! Hvor lite vi vet!

Grensen

For meg ser det ut til at de som lærer omvendelse etter døden, har gått over den grensen som er satt for oss mennesker i Guds ord. Det er farlig å gå over den grensen. Gud har ikke bedt oss om å gjøre det, han har ikke engang gitt oss lov til det.

Han har lagt på oss ansvaret for dem vi er sammen med her i verden. Til dem har han bedt oss gå med ordet om omvendelse og syndenes forlatelse i hans navn. Men ansvaret for dem som er gått ut av tiden, er ikke vårt.

Mellom oss som er her på jorden, og de ufrelste som er døde, har Gud satt en mur som ingen her i tiden kan se igjennom eller klatre over. Alle som tror å vite at Gud vil gi de ufrelste i dødsriket anledning til omvendelse, taler om noe Gud tier om. Det er godt at han i sin visdom og kjærlighet har skjult dette for oss.

Tenk etter! Først har han bedt oss gå ut til alle folk og si at de som vender om og tror på Jesus, blir frelst, men de som ikke gjør det, skal gå fortapt. Og så skulle han i samme åndedrag legge til: Det er anledning til omvendelse etter døden. Hvilken mening ville det være i noe slikt?

Hadde Gud sagt at det var anledning til omvendelse etter døden, ville vi ha tatt like stor skade av det som av å få vite dagen og året da vi skal dø, og årstallet for verdens ende.

Lars Dahle får nok derfor rett i det han sier til slutt i sin granskning av dette spørsmålet: «Det vil visstnok neppe noensinne lykkes noen å føre noe avgjørende direkte skriftbevis for eller imot muligheten av frelse i mellomtil-

standen» («Livet efter døden», side 176). Nei, det vil nok aldri lykkes å finne et skriftord som sier oss at det finnes omvendelse etter døden.

La meg så legge til: I den uoverstigelige muren mellom tid og evighet er det en og annen liten sprekk der små lysglimt bryter igjennom. Ikke slik at de gir oss anledning til å se gjennom muren og inn i den andre verden – de som ser mot lyset i muren med det ønsket, blir blendet. Men i dette lyset ser jeg noe som jeg vil uttrykke slik:

Herren er ikke bare hellig, han er også rettferdig. Aldri skal noe av alt det han har skapt, få grunn til å føre klage mot ham. Men alt og alle skal til sist måtte gi ham æren i all evighet. Som foss synger mot foss, og som havbølgen durer i stormen natt og dag, slik skal hele skapningen rope ut: Herren gjorde alle ting vel!

Men dere som vandrer på jorden, prøv aldri å nå opp til høyden i Guds tanker eller lodde dybden i hans skjulte råd og uransakelige visdom. Ansvaret for det som skal skje på den andre siden, er hans. Det skal dere slippe.

Dere har ansvaret for at dere vender om, at dere tar imot Kristus, at dere vandrer på jorden som lys og salt, at dere går ut i hele verden og forkynner omvendelse og syndenes forlatelse i Jesu navn for alle folk. Dere skal forkynne at de som tar imot Kristus, har livet i ham, og at de som ikke tar imot Kristus, ikke skal se livet, men Guds vrede blir over dem.

Dette leser jeg i lyset som skinner ut fra muren. Og dette ansvaret er sannelig nok for oss.

«Klippen! Fullkomment er hans verk, for rettferd er alle hans veier. En trofast Gud, uten svik, rettferdig og rettvis er han» (5 Mos 32,4).

«For hvem kjente vel Herrens sinn? Eller hvem var hans rådgiver?» (Rom 11,34).

«Hvem har målt Herrens Ånd, og hvem lærer ham som hans rådgiver? Hvem har han rådført seg med, så han ga ham forstand og opplyste ham om den rette veien, og ga ham kunnskap og lærte ham å kjenne visdommens vei?» (Jes 40,13–14).

«Dessuten er det festet et stort svelg mellom oss og dere, for at de som måtte ønske å gå herfra over til dere, ikke skal være i stand til det. Heller ikke kan noen komme derfra og over til oss» (Luk 16,26).

Ingen kan komme over. Det er Jesu egne ord, og dem får vi bøye oss for – og så tie om omvendelse etter døden. Over «mørket utenfor» skinner det ikke lys fra Gud.

Derfor: «Søk Herren mens han er å finne, kall på ham den stund han er nær!» (Jes 55,6).

Ei mennesketankens flukt deg når,
ei vises kunst deg finner,
men troen som ydmyk til deg går,
deg ser og livet vinner.

Hope – Hallesby

Stykket om «Omvendelse etter døden?» skapte ikke lite ordskifte den høsten boken «I liv og i død» kom ut. Her tar vi med det soknеprest Joh. M. Wisløff skrev til forsvar for Hallesby, og det Hope svarte. I begge disse bladinnleggene er det lagt fram fakta som kan ha verdi for synet på selve grunnspørsmålet i denne striden.

Soknеprest Joh. M. Wisløff:

For Fattig og Rik nr. 41, 1928.

Hopes nye bok inneholder først fire oppbyggelige stykker, skrevet med Hopes vanlige klarhet og dyktighet. Interessen ved boken knytter seg imidlertid til de to siste stykkene: «Omvendelse etter døden?» og «Hvor er de frelste etter døden?» Disse – og da særlig det første – er helt polemiske og rettet mot det tilsvarende avsnittet i professor Hallesbys dogmatikk.

Hallesby har selv, her i bladets nyttårsnummer 1925, gjort rede for sin lære på dette punktet. Som kjent mener Hallesby at Guds ord lærer omvendelse etter døden for hedningene som ikke har hørt evangeliet her i livet. Det er mot denne læren Hope hvesser sverdet sitt, og hele framstillingen er så kraftfull – jeg hadde nesten sagt lidenskapelig – at en merker at det gjelder noe for ham.

Hva selve saken angår, er jo begge oppfatningene velkjente helt fra kirkens første tid, og slik vil det vel også fortsette i kirkens historie. Når Hope gjør så mye ut av at Hallesby «slår fast» sin lære, ligger det jo ikke annet i det enn at Hallesby for sin del er overbevist om at Skriften lærer slik. For mange av oss vil vel disse tingene alltid høre til det dunkle.

Jeg har et par ting å innvende mot Hopes framstilling av spørsmålet. Han hadde vært mer rettferdig mot Hallesby om han hadde sitert de avgjørende avsnittene i boken hans i sammenheng. Det gjør han ikke. Dermed får leseren ikke noe inntrykk av den kraften Hallesby legger i å framheve at Skriften ikke gir dem som har hørt evangeliet her, noen anledning til omvendelse etter døden.

Dernest er det påfallende hvordan Hope isolerer Hallesby. Hallesby blir liksom alene om denne læren. Wexels og Lars Dahle nevnes nok ved siden av Hallesby, men de feies til side med noen få ord. Lars Dahle var bare «kontormann» og så videre. Grunnen til dette, sier Hope, er at Hallesby står lekfolket særlig nær, og derfor har det gjort ham mer vondt at Hallesby kom med denne læren.

Men det er påfallende at han ikke nevner landets største ekseget ved siden av disse tre, professor Odland, som har stått Hope særlig nær i det lange samar-

beidet på Fjellhaug. Odland har også lagt fram sitt syn på disse tingene så sent som i fjor, i kommentaren sin til 1. Petersbrev, side 114 og 118. Han lærer helt som Hallesby.

Men når Hope går så hardt ut mot Hallesby, burde han også ha nevnt den rekken av menn helt fra den første tiden som har lært det samme. Først da får leseren det rette inntrykket av saken.

Jeg nevner Irenaeus, som døde bare hundre år etter apostelen Johannes. Jeg siterer hans ord: «Kristus steg ned og forkynte også for de døde evangeliet om sitt komme, og det var syndenes forlatelse for dem som trodde på ham.» Slik skrev Irenaeus like etter apostlenes tid.

Videre Klemens av Alexandria, død 216, Origenes, Athanasius, Ambrosius, ja, også den anerkjente kirkefaren Augustin hadde den samme oppfatningen. Det samme hadde vår nærmeste kirkefar, Martin Luther, og hans venn Melanchthon, og videre en rekke lutherske fedre. Jeg viser til Hallesbys redegjørelse i nyttårsnummeret 1925.

Dermed er saken naturligvis ikke avgjort. Det kan godt være at Hope likevel har rett. Men i en slik sak er det ikke rett å stille Hallesby alene, når Hope jo godt vet at framstillingen hans er egnet til å skade den gjerningen Hallesby har fått et stort kall og stor nåde til i vårt folk.

Da ville det heller ikke være så lettvint for Hope å feie alle disse fedrene av med at de drev «lærdommens eksegese», i motsetning til ham selv og vennene hans, som driver «livets eksegese». Skulle ikke også Irenaeus, Augustin, Luther og Melanchthon kjenne litt til livets eksegese og «livsinstinktet»?

Hope har gjort flere tankeeksperimenter i boken sin. Jeg tenker at han burde ha gjort ett til. Han skulle ha tenkt seg ansikt til ansikt med disse gamle fedrene, fra Irenaeus og Luther til vår tid, mens han skrev. Jeg tror han likevel ville ha skrevet boken sin, men jeg er overbevist om at tonen hadde vært en annen.

Jeg har skrevet såpass utførlig fordi jeg vet at mange som leser Hopes bok, vil bli urolige og tro at Hallesby her kommer med en ny lære. Det gjør han altså ikke.

* * *

Det er enda én ting jeg vil ha sagt. Er det virkelig bare omsorg for dette lærestykket som har fått Hope til å skrive? Det er jo mange år siden Hallesby gav ut dogmatikken sin. Den gangen lærte Odland det samme på Fjellhaug. Da kom det ingenting. Først nå kommer angrepet. Jeg er redd det er noe galt i det innbyrdes forholdet som her har spilt inn. Det er en byll det må gå hull på, om vi skal få det godt med hverandre.

W.

Ludvig Hope svarer:

«*Dagen*» 26.11.1928.

Under denne overskriften skrev sokneprest Wisløff nylig et stykke i «For Fattig og Rik» om boken min «I liv og i død». Det som gjør at jeg ser det som min plikt å svare på dette stykket, er særlig sluttordene:

«Det er enda én ting jeg vil ha sagt: Er det virkelig bare omsorg for dette lærestykket som har fått Hope til å skrive? Det er jo mange år siden Hallesby

gav ut dogmatikken sin. Den gangen lærte Odland det samme på Fjellhaug. Da kom det ingenting. Først nå kommer angrepet. Jeg er redd det er noe galt i det innbyrdes forholdet som her har spilt inn. Det er en byll det må gå hull på, om vi skal få det godt med hverandre.»

Etter dette ser det ut til at Wisløff mener at det som drev meg til å skrive stykket om omvendelse etter døden, var «et innbyrdes forhold – en byll det må gå hull på». De som leser «For Fattig og Rik», blir nesten tvunget til å tro at det må være noe personlig mellom Hallesby og meg, og at jeg har skrevet av ondskap for å skade ham.

Når jeg tenker på de mange kristne rundt i landet som leser dette, og som må gi denne tanken rom i hjertet sitt, blir jeg vemodig til sinns.

Hva som kan være grunnen til at Wisløff mener han må skrive dette, er umulig for meg å forstå. Om jeg på noe punkt i livet har rett til å ha en mening om meg selv og mitt sinnelag mot andre mennesker, så kan jeg med ansvar for Gud si at det Wisløff her antyder, er helt og holdent usant.

Selv om jeg ser annerledes enn Hallesby i forskjellige spørsmål, setter jeg ham for høyt – som menneske, som kristen, som forkynner og for alt det han har gjort for vårt folk – til å nære et slikt sinnelag.

Tenk om jeg skulle gå med slike tanker om alle de kristne brødrene som gjennom årene har motsagt meg i ordskiftet om kristelige og kirkelige spørsmål! Og tenk om alle dem som både Wisløff og Hallesby har tatt fatt i med sine kvasse penner, skulle tro det samme om dem! Ja, da er det mange byller det ikke har gått hull på, og mye galt i «det innbyrdes forholdet som har spilt inn», når kristne har hatt ulikt syn og kommet i ordskifte.

* * *

Etter alle de kvasse angrepene som er rettet mot meg i denne saken, ser jeg meg nødt til å fortelle hvordan det gikk til at jeg skrev stykket «Omvendelse etter døden» og satte det inn i den siste boken min.

Det begynte å bli kjent blant folket at Hallesby lærte omvendelse etter døden, og det var ikke lite uro og spenning mange steder. Da begynte jeg å tenke på om en ikke kunne gjøre noe for å få Hallesby til å se det skadelige i å slå fast læren om at det er mulighet for frelse etter døden.

Først prøvde jeg å få andre med meg til å snakke med Hallesby, men da det ikke lyktes, skrev jeg til ham og spurte om vi to kunne møtes og snakke om dette spørsmålet. Han sendte meg et vennlig svar og var ikke uvillig. Men jeg måtte legge til at jeg ikke kunne få anledning til å komme til ham før over nyttår (dette var en tid før jul).

En tid etter kom Hallesby for å besøke meg hjemme, men da var jeg bortreist. I nyttårsnummeret 1925 av «For Fattig og Rik» skrev så Hallesby et stykke der han gjorde rede for læren sin. Da jeg hadde lest dette stykket, sendte jeg ham et brev som er datert 8. januar og begynner slik:

«Etter at jeg har lest din redegjørelse i «For Fattig og Rik» om din lære om omvendelse etter døden, må jeg meddele deg at grunnlaget for vår samtale – den jeg ønsket å ha med deg – nå er borte.

«Det var mitt oppriktige ønske og mitt håp at det skulle lykkes for oss, ved en broderlig samtale om spørsmålet, å finne en form for en offentlig redegjørelse som tok grunnen bort for en strid om dette spørsmålet. Men når du nå fant for godt å komme meg i forkjøpet med din redegjørelse, er mitt ønske gjort umulig, og så har jeg ikke noe å tale med deg om i denne saken.» – – –

Til dette svarte Hallesby i et brev datert 21. januar:

«På grunn av reiser kan jeg først i dag besvare brevet ditt. Jeg ser din skuffelse over at jeg skrev om saken før du og jeg fikk noen samtale om den. Men jeg kunne ikke gjøre annerledes. For når vi ikke kunne møtes før jul, så var det umulig for meg før nå i dag, på grunn av mine sammenhengende reiser fra annen juledag. Og så lenge kunne jeg ikke vente med å skrive, nå da ryktene var så misvisende og forvirrende.» – –

Det var etter dette jeg satte meg ned for å skrive stykket om omvendelse etter døden. Jeg holdt det for uforsvarlig å la denne læren stå uten motsigelse, så den i fred og ro kunne gro fast hos de kristne. Og når jeg nå får se enda tydeligere hvor dypt denne læren alt har slått rot, er jeg glad for at jeg har gjort det jeg kan for å skade denne roten.

Men jeg ventet med å trykke stykket, og det av to grunner. For det første trodde jeg det var best å vente til uroen i folket hadde lagt seg. Dernest ville jeg prøve meg selv mer, om jeg ikke kunne finne ro i å la det være. Men jeg fant ikke ro i det.

Da jeg så gang på gang ble oppfordret til å gi ut talene mine om «Troen» og «Helliggjørelsen», ble det mer og mer klart for meg at jeg skulle skrive en bok om min tro og min lære, slik det er gjort i «I liv og i død».

Om jeg har gjort rett eller urett, er det den allmektige Gud som skal dømme om. Selv er jeg viss på at jeg har gjort rett. De som ikke tror det, får prøve å vente på hans dom i tillit til Gud.

* * *

Så må jeg få si noe om grunnen til at jeg ikke tok professor Odland med blant dem som lærer omvendelse etter døden.

Den gangen jeg skrev stykket (i 1925), visste jeg ikke at han hadde skrevet et eneste ord om dette spørsmålet. Jeg hadde aldri lest noe av ham om denne læren, og i alle de årene vi var sammen på Fjellhaug, kan jeg ikke huske at saken ble nevnt mellom oss.

Heller ikke hadde jeg hørt fra en eneste elev på Fjellhaug at han lærte omvendelse etter døden. Det jeg visste, var at han skulle mene at det var ord og tanker i Bibelen som gav håp om frelse etter døden. Hvordan kunne jeg da ta ham med, når jeg ikke visste mer? Det han ikke hadde skrevet om offentlig, så langt jeg visste, ville heller ikke jeg ta opp offentlig.

Da jeg så i år tok fram manuskriptet igjen og skulle gjøre det ferdig til trykking, kjente jeg ikke til at han i fjor hadde skrevet om dette spørsmålet i kommentaren til Petersbrevene. Første gang jeg hørte det nevnt, var i stykkene Wisløff og Høeg skrev om boken min (i «For Fattig og Rik» og «Dagen»).

De som tror at jeg ikke ville nevne Odland fordi jeg ville «berge» Fjellhaug og Kinamisjonen og skade Hallesby og indremisjonen, vil jeg ikke diskutere med.

Den beskyldningen ligger for lavt. Var den sann, ville oppførselen min bare skade meg selv og Kinamisjonen, ikke Hallesby eller indremisjonen.

For dem som står mer utenfor og hører på dette ordskiftet, vil jeg opplyse: Odland sluttet som lærer på Fjellhaug høsten 1923 (han bodde der en tid lenger). Den gangen hadde jeg ikke lest annet bind av Hallesbys dogmatikk.

Det var først etterpå, da uroen i folket ble så stor over Hallesbys lære, at jeg begynte å arbeide med spørsmålet. Men da var ikke Odland lenger lærer på Fjellhaug. Så jeg hadde ingen grunn til å frykte at Fjellhaug og Kinamisjonen skulle få noen skade om jeg tok Odland med.

* * *

Så sier de at jeg stiller Hallesby så alene at folk kan tro det er en ny lære han kommer med.

Til det svarer jeg: Det er nettopp det jeg ikke har gjort. Jeg har stilt to store norske kirkemenn ved siden av ham og sagt at også de, mer eller mindre sterkt, var inne på læren om omvendelse etter døden. Men meg selv har jeg stilt alene. Jeg har ikke nevnt en eneste av de mange og store Guds menn som gjennom tidene trodde og lærte som jeg.

Jeg nevner ingen på min side, men lar Hallesby få med seg både Wexels og Dahle. Og hadde det bare falt meg inn, skulle jeg så visst ha latt ham få med Odland også. Ingen hadde ropt opp om at jeg skadet ham, og selv hadde han sikkert vært min venn som før.

Jeg tenkte slett ikke på å gi noen historisk utgreiing om dette lærestykket. Derfor nevnte jeg ingen på min side, og jeg prøvde heller ikke å få med en fullstendig liste på den andre siden. Når jeg særskilt nevnte Wexels og Dahle, var det fordi jeg visste at de to hadde skrevet offentlig om denne læren. Men bøkene jeg leste om dette spørsmålet, var bare av Hallesby og Lars Dahle.

Siden jeg nevner Dahle, må jeg avvise det Wisløff skriver, at jeg kaller Dahle «bare kontormann». Jeg har skrevet at Dahle var mer «kontormann» enn Hallesby, og at han ikke kom lekfolket så nær som Hallesby. Samtidig har jeg skrevet at også Dahle hadde stor tillit blant lekfolket.

* * *

For Wisløff ser ikke dette lærestykket ut til å bety stort. Av det han skriver, må en få det inntrykket at det for ham er omtrent det samme om det finnes omvendelse etter døden eller ikke.

Etter at han har regnet opp flere av de gamle fedrene som Hallesby kan støtte seg til, skriver han: «Dermed er saken naturligvis ikke avgjort. Det kan godt være at Hope likevel har rett.» Samtidig er det tvilsomt om det var «bare omsorg for dette lærestykket» som drev meg til å skrive. Jeg vet godt, sier han lenger oppe i stykket, at framstillingen min «er egnet til å skade den gjerningen Hallesby har fått et stort kall og stor nåde til i vårt folk».

Ja, slik står det.

Dette må vel kalles en smart og lettvint måte å komme seg fram mellom to motstridende meninger på.

Men tenk om det er rett, det jeg sier om dette spørsmålet? Tenk om det en dag skulle vise seg at det ikke engang er mulighet for en eneste sjel til å bli frelst

etter døden? Hvem kan da måle den skaden læren om omvendelse etter døden har gjort?

For meg står det slik: Er det sikkert at det er mulighet for frelse etter døden for alle som ikke har hørt evangeliet før, da er risikoen større for de folkene som har evangeliet, enn for dem som ikke har det.

Den flokken i de kristne land som i vår tid griper det evige liv, er svært liten mot den store skaren som viser det fra seg, og som nettopp derfor ikke har håp om frelse etter døden. De som aldri hørte evangeliet her, synes å risikere mye mindre, for de har døren åpen til frelse etter døden.

At en slik tanke må tære på misjonsiveren, til tross for misjonsbefalingen, synes jeg alle må se. En kan nevne at de som tror på Russell-læren, ikke bryr seg om hedningemisjonen.

Her kan det også være på sin plass å minne om at et så lite «dogmatisk» samfunn som Svenska Missionsförbundet måtte skille lag med en av sine største og beste menn da han begynte å lære at det finnes omvendelse etter døden.

Kina innlandsmisjon, som får sine arbeidere fra nesten alle slags evangeliske samfunn, krever at ingen av dem må nære denne læren. Ja, grunnleggeren, Hudson Taylor, var så streng på dette punktet at han krevde av dem han tok inn i misjonen, at de skulle tro fullt og fast at hedningene gikk evig fortapt.

Men her i landet står læreren i dogmatikk ved Menighetsfakultetet og slår fast at evangelieforkynnelsen også gjelder dødsriket – han som mer enn de fleste andre er med og former kristen tanke og tro i folket, og som lærer opp størstedelen av dem som skal bli prester i landet. Og attpåtil forsvarer han denne læren i Norges største kristelige blad.

Når så en eneste mann tar til motmæle, på egne vegne og på vegne av tusenvis av andre kristne i landet, da blir denne mannen angrepet på æren. Det er ikke omsorg for dette lærestykket som har drevet ham til å skrive, men ondskap, en byll det må gå hull på.

Hva skal en si til slikt? Folk får selv finne svaret.

* * *

Så sier de at jeg har skadet Hallesby med det jeg har skrevet. Jeg har ikke skrevet et vondt ord om Hallesby. Jeg har sitert hans egne ord og sagt imot læren hans, fordi jeg tror at denne læren er ubibelsk og farlig. Er Hallesby skadet av dette, så er det ikke jeg som har skadet ham. Da har han gjort det selv.

Men jeg har ikke vært rettferdig i det jeg har sitert, sier de. Jeg burde ha tatt med mer av det han lærer om dette spørsmålet.

Til dette vil jeg svare: Når det gjelder lengre utgreiinger, slik som den Hallesby har om dette spørsmålet, kan en ikke sitere alt. Det ville ta for stor plass. En må gjøre et utvalg, og dette utvalget blir et skjønnsspørsmål. Det kan godt være at jeg hadde gjort rettere i å ta med mer enkelte steder. Det skal jeg ikke nekte for.

Men samtidig vil jeg si: Det som for meg er det avgjørende punktet i denne saken, og som drev meg til å skrive, det står urokkelig. Det har jeg i alle fall ikke misforstått. Det står greit og klart på side 375 i annet bind av Hallesbys troslære:

«Vi må derfor *slå fast* at Kristi forløsning også omfatter de dødes rike.» (*Uthevet her.*) Til denne dag har jeg ikke sett noen som har motsagt at han lærer dette.

Det er nettopp her tampen brenner. Det er her jeg har sagt ham imot, fordi jeg tror at en ikke har rett til å slå dette fast ut fra Guds ord, og fordi jeg tror at slår en det fast, da tar sjelene og arbeidet i Guds rike skade.

Jeg tror en ville gjøre vel mot seg selv og mot de kristne, og holde seg nærmest den trygge siden, om en i det minste sa med Lars Dahle: «Vi må ikke glemme at det meste av det vi ovenfor har sagt om en evangelieforkynnelse for hedningene på den andre siden av døden, bare dreier seg om et håp, en mulighet, og slett ikke er framstilt som noe sikkert. – – – Det vil vel neppe lykkes noen å føre noe avgjørende, direkte skriftbevis for eller imot muligheten for frelse i mellomtilstanden.»

Det er ingen skade gjort ved å la være å lære omvendelse etter døden. Men en kan vanskelig nekte for at det gjør stor skade å forkynne denne læren. Hvorfor kan så ikke våre troende teologer spare oss for denne skaden? Men når de mener at de ikke kan det, får de også finne seg i å bli motsagt.

Ludvig Hope.

Sokneprest Joh. M. Wisløff svarer:

«*Dagen*» 1.12.1928.

Etter Hopes siste innlegg i «Dagen» tar jeg tilbake antydningen min om at stykket hans «Omvendelse etter døden» ikke skulle være skrevet av bare omsorg for dette lærestykket.

Det som fikk meg til å komme med denne bemerkningen, var den etter min mening sterkt personlige tonen i Hopes stykke og den mindre klare framstillingen av Hallesbys lære, at den bare gjelder hedninger – sammen med Hopes påfallende taushet om Odlands standpunkt. Og det var mange som kjente det samme da de leste Hopes avhandling.

Det virket utenkelig at Hope ikke kjente Odlands syn, både etter deres lange samvær på Fjellhaug og etter at Odland hadde uttalt seg så tydelig som han har gjort i sin utleggelse av 1. Petersbrev. Jeg mente jeg trygt kunne gå ut fra at Hope hadde satt seg så grundig inn i emnet at han hadde lest Odland før han skrev – så mye mer som Hallesby i sin redegjørelse av 1925 uttrykkelig viste til Odlands autoritet for læren sin.

Nå viser det seg at dette har gått Hope forbi. For dette bøyer jeg meg naturligvis og ber Hope om unnskyldning.

Det er enkelte ting jeg kunne hatt lyst til å si i denne saken. Men jeg avstår. Det er visst sagt nok.

Joh. M. Wisløff.

Hvor er de frelste etter døden?

> «La ikke deres hjerte forferdes! Tro på Gud, og tro på meg! I min Fars hus er det mange rom. Var det ikke slik, da hadde jeg sagt dere det. For jeg går bort for å gjøre i stand et sted for dere. Og når jeg er gått bort og har gjort i stand et sted for dere, kommer jeg igjen og skal ta dere til meg, for at også dere skal være der jeg er» (Joh 14,1–3).

«*Der jeg er*»

Den siste kvelden Jesus var sammen med sine før han gikk inn i døden, talte han mange store og innholdsrike ord til dem. Blant annet la han særlig vekt på at han gikk bort for å gjøre i stand et sted for dem i Fars hus. Han sa dem også at der skulle han være sammen med dem når alt var gjort ferdig.

Da han hadde sagt dem alt dette, tok han det opp igjen med disse ordene: «Var det ikke slik, da hadde jeg sagt dere det.»

Det er uvanlig at Jesus stadfester ordene sine på denne måten. Hvorfor han gjorde det denne gangen, har han ikke sagt. Men det er godt at han gjorde det, synes jeg. Det trenger vi som har så tungt for å tro på et liv etter døden.

Dere må ikke tro – vil han si – at jeg står og taler noen vakre og fromme ord om noe som i virkeligheten ikke er slik jeg sier. Tro meg på mine ord, akkurat slik de er sagt. Dere skal være der jeg er, i Fars hus. Var det ikke slik, kan dere være visse på at dere skulle fått vite det.

Hvis graven gjemte dere, mine kjære, og dere ikke var mer enn et stykke jord, så skulle jeg nok ha sagt det; jeg hadde nok hatt mot til det. Men tro meg, slik er det ikke. Tvert imot! Foran dere ligger en evig dag, et herlig sted å være, et sted der min Far er, og der jeg skal være.

For et lys det ligger i disse Jesu ord, og for et håp for det trette mennesket og for den sjelen som ønsker å leve:

I min Fars hus er det mange rom.

Jeg går bort for å gjøre i stand et sted for dere.

Dere skal være der jeg er.

Ulike syn

Etter dette skulle en tro at det måtte være klart hvor de kristne blir av etter døden. Men det er det nok ikke. Også her har de kristne ulikt syn, og alle prøver selvsagt å finne støtte for sin mening i Guds ord.

Vi skal nå se litt på de forskjellige synene i denne saken.

Mange kristne mener at Jesu ord i Joh 14,3 peker på den «siste tid». Først når Jesus kommer igjen «annen gang», er boligen ferdig for oss i Fars hus. Da tar det ham tusenvis av år å bli ferdig med dette arbeidet.

Da har en kristen ingen rett til å trøste seg med dette ordet og tenke at Jesus skal komme og ta ham hjem til himmelen med en gang når han dør. Trøsten peker tvert imot langt inn i framtiden. Ordet gjelder enten den tiden da Jesus henter sin brud, eller tiden etter den siste dom.

Andre tror at livet etter døden for en kristen er å ligne med en søvn som varer helt til den dagen da gravene skal åpnes. Sjelen sover og er uten bevissthet.

Etter dette synet kan ikke en kristen leve et bevisst, lykkelig liv etter døden. En sovner og merker ikke noe til tiden, og heller ikke til lykke eller ulykke. Om en sover en time eller millioner av år, har ingenting å si for den som sover; det er like kort og like langt. Slik sett kan en nok si at det er en viss lykke ved å dø. Vi sovner og våkner først når de døde skal høre Guds Sønns røst og stå opp, enten til evig liv eller til evig skam.

Heller ikke etter denne meningen kan det være tale om at en kristen kommer til himmelen med det samme han er død. Det er ingen Frelser som sender sin engel for å hente oss hjem til seg når vi dør. Som mauren kryper inn i tuen og bjørnen i hiet når vinteren kommer, slik sovner vi og ligger i dvale til dommens dag gryr.

Et tredje syn går ut på at vi alle kommer til dødsriket etter døden. Dette riket er delt i to store rom, ett for de ufrelste og ett for dem som tror på Kristus.

De frelste har det bare godt i sin del av dødsriket, men de er ikke i himmelen. Gud er ikke der, og heller ikke Kristus, uten på samme måte som han er her på jorden og alle andre steder. Dødsriket er en mellomstasjon, der en må bli til selve himmelen åpnes en gang i framtiden.

Noen av dem som har dette synet, har underlig nok funnet ut at vi skal være både i dødsriket og på jorden på samme tid. Etter døden går vi inn i en «oververdslig» tilværelse, og den gjør at vi kan få en ny og større arbeidsdag også i Guds rike på jorden. Denne meningen bygger de særlig på ordet i Hebr 12,1 om den skyen av vitner vi har omkring oss. I stedet for å hvile eller sove går vi inn i en ny arbeidstid når vi dør, mener disse.

Så har vi dem som tror at alle frelste kommer til himmelen med en gang når de dør. Men dette synet skal vi komme tilbake til senere.

Sover de?

Vi skal nå ta for oss den meningen at de frelste sover mellom døden og dommen. Først tar vi fram noen av de bibelordene som de bygger denne læren på:

«Vår venn Lasarus er sovnet inn, men jeg går for å vekke ham» (Joh 11,11).

«Gravene åpnet seg, og mange av legemene til de hellige som var sovnet inn, sto opp» (Matt 27,52).

«Men nå er Kristus reist opp fra de døde og er blitt førstegrøden av dem som er sovnet inn» (1 Kor 15,20).

«For så sant vi tror at Jesus døde og sto opp, så skal Gud ved Jesus også føre dem som er sovnet inn, sammen med ham. For dette sier vi dere med et ord

av Herren: Vi som lever og blir tilbake inntil Herren kommer, skal aldeles ikke komme i forveien for dem som er sovnet inn» (1 Tess 4,14–15).

Vi kunne godt ha funnet flere ord som sier det samme: at de døde sover. Men disse er nok. Spørsmålet er bare hvor mye denne søvnen omfatter. Er det både legemet og ånden som sover?

De som tror at ånden, det evige i mennesket, sover mellom døden og dommen, må mene at sjel og ånd ikke kan leve et selvstendig liv uten legemet.

Men kan det være rett etter Guds ord?

Vi kan for eksempel tenke på det som står om den rike mannen og Lasarus etter at de var døde. Det bildet ordet tegner av dem, tyder ikke på at de sover. De har klare tanker og dyp følelse både for det gode og det onde. Lasarus ble båret av engler til Abrahams fang, der han fikk trøst, mens den rike mannen slo øynene opp i pinen.

Dernest sier Guds ord oss at menneskets legeme bare er et «telt», en «hytte», «et jordisk hus». Og det blir lagt til at om vårt jordiske hus blir revet ned, så får vi et annet hus å bo i. Da har det egentlig lite å si om vårt jordiske hus blir brutt ned, for den som bor i det, har et annet hus å flytte inn i.

Og mannen i huset er like fullt en selvstendig person, selv om han ikke har det jordiske legemet. Etter Guds ord står det en bygning ferdig for ham i himmelen når jordhytten faller sammen.

Jeg synes at ordet i 2 Kor 5,1 gir en god tolkning av Joh 14,2–3. Da Jesus står ferdig til å gå inn i helligdommen og vinne oss en evig forløsning med sitt blod, sier han at han går bort for å gjøre i stand et sted for oss. Og når det er i orden, vil han komme igjen og hente oss til seg. Ordet i 2 Kor 5,1 sier oss at vi skal flytte til ham når vi dør.

La oss høre disse to store og trøsterike ordene sammen:

«I min Fars hus er det mange rom. Var det ikke slik, da hadde jeg sagt dere det. For jeg går bort for å gjøre i stand et sted for dere. Og når jeg er gått bort og har gjort i stand et sted for dere, kommer jeg igjen og skal ta dere til meg, for at også dere skal være der jeg er» (Joh 14,2–3).

«Vi vet jo at om det teltet vi lever i på jorden blir brutt ned, så har vi en bygning som er av Gud, et hus som ikke er gjort med hender, evig i himmelen» (2 Kor 5,1).

Etter dette ordet skal vi ikke legge oss til å sove. Vi skal flytte inn i et hus i himmelen, et hus som ikke er gjort med hender. Vi skal få flytte inn når vårt jordiske hus blir revet ned, det vil si når vi dør.

Vi vet at da Lasarus var død, sa Jesus til Marta, søsteren hans: «Den som tror på meg, skal leve om han enn dør» (Joh 11,25). Også dette ordet kan vi nok ta med som et vitnesbyrd om at livet mellom døden og dommen ikke er noen søvn.

Når Bibelen så taler om søvn i forbindelse med døden, er det klart for meg at det er legemet det er tenkt på. Det er legemet som sovner, og som en dag skal våkne, forvandlet og åndeliggjort. Les 1 Kor 15.

Det er min tro at alle mennesker er fullt bevisste mellom døden og dommen, enten de kommer sammen med den rike mannen eller med Lasarus.

Er de i dødsriket?

Men når vi altså er bevisste etter døden, kommer vi da til dødsriket eller til himmelen? Skal vi stanse på en mellomstasjon, eller kommer vi med en gang fram til det stedet der Gud er, der han har reist sin trone? Får vi komme dit inn med det samme vi dør?

Det er spørsmålet, et spørsmål som er stort for mange av oss.

Før vi ser nærmere etter i Guds ord om dette, vil vi se litt på læren om at vi skal være i dødsriket.

Det underligste ved denne læren er det tillegget som noen har funnet ut, at vi skal være både i dødsriket og her på jorden. Vi får ikke være i fred i dødsriket. La oss ta med ordrett noe av det Hallesby sier om dette i sin «Troslære»:

«De troende som dør, skilles ikke ut av vår verden, men går inn i den på en ny, oververdslig måte, som følge av en ny væreform og sitt nye samliv med Herren. Den vanlige tankegang at vi ‹mister› dem som dør fra oss, er helt igjennom ukristelig.

De lever med oss som før, bare på en herligere og for Guds rike nyttigere måte enn før. – – –

Vi får se at det som skiller mellom disse to verdener, utelukkende ligger på vår side og ganske enkelt er begrunnet i at vi ennå ikke eier organer til å oppfatte og iaktta det pneumatiske (åndelige) liv som omgir oss til enhver tid. Døden blir derfor å betegne som det øyeblikk i vår tilværelse da vi utstyres med et nytt sett av sanseorganer, hvorved vårt egentlige liv for så vidt blir et nytt som vi nå er satt i stand til å kommunisere (få forbindelse) med omgivelsene i en helt ny grad. – – –

Mot denne tanke, at de døde troende er vitner til og følger med i det dennesidige liv og således kjenner de gjenlevendes sorg, lidelser, farer og fristelser, har man innvendt at den er uforenlig med deres salighet. Imidlertid ser vi her hvor forsiktige vi må være med den slags logiske innvendinger, bygget på forholdene i det dennesidige liv» («Den kristelige Troslære» II, s. 618–619).

At de troende som dør, ikke blir skilt fra denne verden, men går inn i den igjen på en «oververdslig måte, som følge av en ny væreform» – det synes jeg er en mer spiritistisk enn kristelig tankegang. At vi er skilt fra dem bare ved at vi ikke har sanseorganer så vi kan se dem eller tale med dem, ja, det er noe en nok kan tenke og si, men vi vet ingenting om det.

Men det aller underligste, synes jeg, er at en kan bygge denne læren på Hebr 12,1, ordet om den store skyen av vitner som er omkring oss.

Forfatteren av Hebreerbrevet har i kapittel 11 vist oss dem som stred og seiret gjennom tidene. Han tar oss så å si i hånden og leder oss gjennom vitneskaren i den gamle pakt, helt fra Abel. Og så sier han:

«Så la oss derfor, da vi har en så stor sky av vitner omkring oss, legge av alt som tynger, og synden som henger så fast ved oss, og løpe med tålmodighet i den kampen vi har foran oss» (Hebr 12,1).

For en vanlig lekmann er det naturlig å tenke at denne skyen av vitner er dem som er vist oss i kapittel 11. I ordet kan vi se dem og ha praktisk nytte av dem hver dag. Der lyser de for oss, der taler de til oss, der er de omkring oss.

Men å gjøre dem til en sky som vi ikke kan se, men som er omkring oss utenfor ordet, det gir oss iallfall ingen hjelp som blir levende for oss.

Forfatteren av Hebreerbrevet formaner oss ikke til å følge etter en usynlig sky av vitner som svever omkring oss her i dagliglivet. Han formaner oss til å følge de hellige stridsmennene som er vist oss i Hebr 11.

* * *

Men har denne tanken, at de frelste skal få en ny arbeidsdag etter døden, noen grunn i Guds ord?

Jeg kjenner ikke noe ord i Bibelen som gir den medhold. Derimot finner en mange ord som sier at de frelste skal hvile etter døden. Vi skal høre noen av dem:

«Så står det da en sabbatshvile tilbake for Guds folk. Den som kommer inn til hans hvile, får jo hvile fra sine gjerninger, likesom Gud fra sine. La oss da gjøre oss umak for å komme inn til denne hvilen, for at ikke noen skal falle etter samme eksempel på vantro» (Hebr 4,9–11).

«Og jeg hørte en røst fra himmelen si: Skriv: Salige er de døde som dør i Herren fra nå av. Ja, sier Ånden, de skal hvile fra sitt besvær, for deres gjerninger følger dem» (Åp 14,13).

«Men gå du til din ende! Du skal hvile og stå opp til din lodd ved dagenes ende» (Dan 12,13).

Det er vanskelig å forstå hvordan noen kan få det til at de frelste skal få en ny arbeidsdag her på jorden etter døden, stikk imot disse klare ordene.

Vi kan godta at ordet i Hebr 4,9–11 kan tolkes slik at det peker på framtiden. Men ordene i Åp 14,13 og Dan 12,13 sier oss klart nok at det er like etter døden Guds folk går inn til hvilen.

For Guds folk er hvilen tilbake
i himmelens salige hjem,
bak trengselens skyfulle dage
en hviledag venter på dem.

Slik synger Per Nordsletten, og vi har grunn i Guds ord til å tro at han synger rett.

* * *

Vi kommer så til spørsmålet om det stedet som Jesus har lovet å gjøre i stand for oss. Er det et arbeid han ennå holder på med, eller er det noe som er gjort ferdig?

Til svar vil jeg sitere noe som Lars Dahle har skrevet om dette spørsmålet:

«Når han (Jesus) ved sin himmelfart, sin menneskenaturs opphøyelse til guddomssetet ved Faderens høyre hånd, hadde satt kronen på sitt forsoningsverk, idet han førte forsoningens blod inn i den himmelske helligdom, ville han ved Åndens utgytelse besøke dem og deretter i døden hente hver av dem hjem, for da var rommet beredt for dem og veien banet.

Det ville være lite trøst i et slikt ord om det bare hadde vært et løfte om en gjenkomst på den ytterste dag. Og skulle Herren trenge så lang tid for å få rommet i stand? Til det trengte han i og for seg ingen tid. Men for så vidt som deres opphold der skulle være en bolig hos ham som bror, måtte han selv først

ha holdt sin himmelfart – det er det ‹beredelsen av rommene› består i» («Livet efter døden», s. 120).

Er denne tolkningen rett – og det tror jeg den er – så blir himmelen åpnet for oss når vi dør. Skulle derimot de ha rett som mener at ordet i Joh 14,2–3 peker mot endetiden, så er løftet han ga den kvelden, ikke oppfylt, verken for disiplene eller for resten av Guds folk som har gått over grensen.

Det er god grunn til å tvile på at Jesus siktet til den «siste tid» med ordene sine. Ordet i 2 Kor 5,1 peker i samme retning.

* * *

Men kommer da de frelste til dødsriket?

Det er klart nok at Bibelen taler om dødsriket, særlig Det gamle testamente. Men at de troende i den gamle pakt ikke så noe annet foran seg enn dette riket, det kan ikke være rett.

For det første kjente mange av dem Gud svært godt. Blant dem kan vi nevne Enok, Noah, Abraham, Moses, Josva, Samuel og profetene. Noen talte med ham som mann med mann. Om andre står det at de vandret sammen med Gud. Ja, om Enok står det at Gud tok ham til seg, og om Elia at han ble hentet til himmelen i en storm.

Hvorfor står det at de ble hentet til himmelen og at Gud tok dem til seg, dersom de skulle til dødsriket?

Den store skaren av Guds folk i den gamle pakt som blir vist oss i Hebreerbrevet kapittel 11, ser heller ikke ut til å ha trodd at de skulle komme til dødsriket. Det står om dem at de søkte et himmelsk fedreland, at Gud hadde bygd en by ferdig for dem, og den lengtet de etter. Det kan ikke være tvil om at det også var deres faste tro på det himmelske fedrelandet og den ferdigbygde byen som ga dem den stolte seierskraften.

Dette er Guds folk i den gamle pakt.

Men hva sier så Det nye testamente?

Vi finner mange ord i den nye paktens bok som sier at vi skal nå himmelen etter døden. Noen av disse ordene er vel slik at de lærde kan diskutere om de lover oss himmelen når vi dør, eller når legemet vårt skal stå opp igjen. Men det står likevel igjen ord som sier rett ut og klart at vi går inn til samfunnet med Kristus når vi dør.

Om dette skriver Lars Dahle slik:

«Til det absolutt sikre og pålitelige må vi framfor alt regne den forvissning at de troendes sjeler straks, umiddelbart etter døden, skal bli salige og nyte Guds samfunn; for det er åpenbart Det nye testamentes utvetydige lære. Og vi skal takke Gud for at det er slik; for hvor mye som ellers kan stå for oss som usikkert, så gjør dette ikke noe vesentlig skår i vår lykke, når vi bare er visse på dette ene: at vi ved en salig død får komme hjem til Herren, hvor det er godt å være.

I vårt livssamfunn med Kristus har vi allerede pantet på det ‹evige liv›, ja, vi eier det allerede i sin begynnelse. ‹Det evige liv› i Skriftens betydning er nemlig ikke bare et liv som fortsetter i det uendelige. Det er først og fremst et liv av en egen art, et fritt, uhemmet samfunn med livets kilde, Gud, formidlet gjennom ‹den levende Guds Sønn›. Samfunnet med Sønnen er det evige liv.

Derfor heter det: ‹Og dette er det evige liv, at de kjenner deg, den eneste sanne Gud, og ham du utsendte, Jesus Kristus› (Joh 17,3). Gud har gitt oss det evige liv (vi har altså allerede fått det), og dette liv er i hans Sønn. ‹Den som har Sønnen, har livet› (1 Joh 5,11–12). ‹Dere vet at ingen morder har evig liv værende i seg› (1 Joh 3,15). ‹Gud har sendt sin enbårne Sønn til verden, for at vi skal leve ved ham› (1 Joh 4,9).

Altså: I Åndens samfunn med Sønnen eier vi det evige liv, og med det også saligheten. Derfor priser Herren også sine salige allerede her i livet (Matt 5,3–11). Begynnelsen til livet og saligheten er gjort; det er fortsettelsen som følger etter døden, og for denne fortsettelsen er begynnelsen det sikre pantet.

Om denne fortsettelsen taler Herren når han lover sine at de skal få komme til ham og være der han er. Det er om dette han sier: ‹Der jeg er, der skal også min tjener være› (Joh 12,26). ‹Far, jeg vil at de som du har gitt meg, skal være hos meg der jeg er, for at de skal se min herlighet› (Joh 17,24).

Meningen med dette stedet kan visselig bare være at hans troende like fra dødens øyeblikk skal få være hjemme hos ham og skue hans himmelske herlighet. Det samme ligger utvilsomt også i hans trøsterike ord til disiplene i Joh 14,2–3: ‹I min Fars hus er det mange rom. – – For jeg går bort for å gjøre i stand et sted for dere. Og når jeg er gått bort og har gjort i stand et sted for dere, kommer jeg igjen og skal ta dere til meg, for at også dere skal være der jeg er.› – – –

I full overensstemmelse med disse løftene fra Herren selv er da også Det nye testamentes øvrige utsagn. Frelseren selv slutter sitt liv med dette utropet: ‹Far, i dine hender overgir jeg min ånd!› (Luk 23,46), fordi han var forvisset om at hans sjel ved døden gikk til Faderen. Og denne gangen var jo en gang til ‹Paradis›, der også den botferdige røveren skulle få være med (Luk 23,43) – og visselig ikke bare han alene, men alle som i likhet med ham døde i en levende tro på sin Frelser.

Og da det første blodvitnet, Stefanus, ‹sovnet inn›, lød det fra hans lepper: ‹Herre Jesus, ta imot min ånd!› (Apg 7,59). Og han hadde grunn til å si dette med full frimodighet, for han hadde jo allerede sett ‹himmelen åpnet og Menneskesønnen stå ved Guds høyre hånd› (Apg 7,55–56). Dette var noe annet enn en henvisning til en salighet som først skulle begynne etter årtusener – på den ytterste dag.

At også den store hedningeapostelen (Paulus) forstår Herrens løfte på samme måte, går på det klareste fram av flere utsagn i hans brev. – – –

Han ‹vil heller være borte fra legemet og hjemme hos Herren› (2 Kor 5,8). Altså: For ham står dette å ‹være borte fra legemet› i uoppløselig forbindelse med å være ‹hjemme hos Herren›. Så snart det ene skjer, følger det andre umiddelbart etter. Her er det ikke rom for noen ventetid gjennom årtusener.

Den vantro kan mene at Paulus har tatt feil i dette håpet. Men det er umulig å nekte for at han har næret det, ja, at han har vært fullt forvisset om at han ved sin død skulle få gå hjem til Jesus.

Vi må altså bli stående ved at det utvilsomt er Det nye testamentes lære at den troende ved sin død straks får gå hjem til Jesus i himmelen» («Livet efter døden», s. 119–121).

Så langt Lars Dahle.

Dette er noe helt annet enn søvn, dødsriket og en lang arbeidsdag på jorden også etter døden.

«*I himmelen! i himmelen!*»
På en måte kunne det være nok med det som alt er sagt. Men la meg få legge til noe ut fra mitt personlige syn.

Paulus forteller oss at han en gang var i himmelen. At den himmelen var der Gud og Jesus bor, kan vi knapt tvile på. Men dette gir oss også rett til å tro at en frelst synder helt naturlig kan stå for Guds åsyn og se ham som han er. Det er ved dette synet vi også har fått løfte om å bli ham lik.

Skulle en kristen gå til dødsriket etter døden, så måtte vel grunnen ligge hos oss: at vi ikke var modne til å stige så høyt med en gang. En kan ikke tenke seg at grunnen skulle ligge hos Gud, at han ikke ønsket å ha oss hos seg. Jesus har jo så bestemt sagt at han nettopp vil at vi skal være der han er.

Og når så Paulus, en frelst synder som alle andre frelste syndere, kunne stige inn i den tredje himmel, så kan også alle andre frelste gjøre det.

Ordet om Stefanus, da han så himmelen åpen og Menneskesønnen ved Guds høyre hånd, peker i samme retning. Vi kan være visse på at Stefanus så med lengsel og glede mot denne åpne himmelen og ventet å være der om en liten stund.

Jeg kan ikke holde den tanken borte fra meg at dersom himmelen var blitt stengt for ham og dødsriket åpnet, der han ikke møtte Frelseren lyslevende, så ville han blitt skuffet.

De som holder fast på læren om dødsriket for Guds folk, vil trolig si at dette er en altfor menneskelig tanke. Men jeg står fast på at den er helt og fullt kristelig.

Ellers er det ingen som taler så klart om dette spørsmålet som Paulus. Kan noen si mer rett ut og tydelig at vi skal komme til himmelen når vi dør, enn han gjør i Fil 1,23 og 2 Kor 5,8: «Jeg har lyst til å bryte opp herfra og være med Kristus», og vi «vil heller være borte fra legemet og hjemme hos Herren»? Skal det bety at en kommer til dødsriket, der Kristus ikke er på annen måte enn her på jorden, da må en ha lov til å legge inn i Guds ord akkurat det motsatte av det som står der.

Hvilken grunn hadde Paulus til å ønske seg «hjem til Herren» dersom Herren ikke var der på annen måte enn han er alle andre steder? Da fikk han ikke være mer sammen med Herren etter døden enn han var på jorden. Det eneste som da kunne gi ham lyst til å bryte opp herfra, var ønsket om å komme bort fra legemet og sin syndige natur. Men da måtte han ha sagt omtrent slik: Jeg har lyst til å bryte opp herfra og dra til dødsriket, for å komme bort fra legemet og min syndige natur.

Så vil jeg nevne den brennende bønnen Jesus ba til sin himmelske Far: «Far, jeg vil at de som du har gitt meg, skal være hos meg der jeg er, for at de skal se min herlighet, som du har gitt meg» (Joh 17,24). At denne bønnen ennå ikke skal være oppfylt for dem som satt sammen med ham ved nattverdbordet, synes jeg er urimelig.

Det er også grunn til å ta med her at en sann kristen ikke har noe høyere ønske enn å komme nærmere Gud. Er Gud langt borte fra oss, kjenner vi oss fattige og redde. Kommer han nær, øker vår lykke, og vi ønsker å komme ham enda nærmere. Dette vitner nokså klart om at det er helt naturlig for et Guds barn å være sammen med Gud straks det slipper løs fra jorden og synden.

Skulle det ikke også veie noe i denne saken at de kristne ønsker å komme til himmelen, til Kristus, når de dør? Det håpet som lyser ut av Guds ord, at vi skal få være hjemme hos Herren etter døden, får sitt gjensvar i hjertet hos Guds folk. Og etter hvert som Guds barn kommer nærmere dødens elv, stiger følelsen av lykke, nettopp fordi de håper at de snart skal se Frelseren.

Til himmelen, hjem til Gud og min Frelser! roper det i sjelen. Jeg må få se ham snart nå, han som har vært så usigelig god mot meg. Jeg må få takke ham, ære ham og juble for ham. Han som vi aldri har sett, men likevel trodd på, ham får vi nå se, nå når døden skal bære oss over.

Er det ikke denne trangen som lever i hver eneste kristen sjel, og som blir sterkere etter hvert som vi kommer nærmere grensen?

Det er umulig å nekte for det.

Har du noen gang hørt at en kristen lengtet etter dødsriket?

Aldri! Nei, dit lengter ingen kristen.

Har du noen gang sett eller hørt at de hellige sang og talte om dødsriket ved graven til en kristen?

Nei, ikke engang de som synes å være mest sikre på at de frelste er i dødsriket mellom døden og dommen, ikke engang de taler om det ved en eneste grav eller trøster dem som står igjen med at nå er de sovnet inn i dødsriket.

Himmelen! himmelen! lyder det da. Det gir oss også noe å tenke på.

Hør hvordan Guds hellige synger ved gravene til Guds folk:

I himmelen! i himmelen!
hvor Gud, vår Herre, bor,
der får vi ham å skue snart
i salighet så stor.

Nå holder de og har til best
hos ham en evig løvsalsfest,
og Lammet selv ved livets elv
er både vert og gjest.

Lover Herren, som vel har gjort,
de som gikk bort,
han favner innen himlens port.
Hva intet øye så,
hva aldri tanker nå,
der vi skue!
Nå, jord, farvel!
stig høyt, min sjel!
følg Jesus inn til gledens vell.

Ja, hvor salig det skal blive
når Guds barn får komme hjem,
ingen kan den fryd beskrive
å få bo i himmelen,
skue Jesus, skue Jesus,
når han henter sine hjem.

Hvor det blir godt å lande
ved himlens stille kyst
og ei med tårer blande
sin sang ved Jesu bryst.

Men nå må jeg slutte å skrive av flere vers fra denne rike skatten av salmer og sanger som Guds beste diktere har sunget ned gjennom slektene, om himmelen og om samværet med Jesus etter døden.

Og dette skulle være en misforståelse, en tone om det beste vi vet, som ikke var helt sann!

Det kan ikke være mulig.

* * *

Far satt ved sengen og holdt mor i hånden den siste timen. Alle bånd som hadde med dette livet å gjøre, var løst. Men i øynene på henne som skulle dra, lå det et spørsmål.

Så kom det: «Tror du, far, at Jesus vil gi meg lov til å ha ham alene en tid, så jeg bare kan få takke, takke, takke ham for alt? Tror du det?»

Far svarte: «Jeg tror du får lov.»

Som hellig musikk lød det i rommet: «Takk! takk!» – mens et himmelsk smil lekte om munnen.

Snevre vei og korte tid,
å, hvor er din ende blid!

«Vi er altså frimodige, og vil heller være borte fra legemet og hjemme hos Herren» (2 Kor 5,8).

Si meg, min bror, hva synes du?
Snart er vi hjemme hos Gud.

Tidens tegn

«Men når dette begynner å skje, da rett dere opp og løft hodet! For deres forløsning stunder til» (Luk 21,28).

I.

Noe av det menneskeånden aldri slutter å grunne på, og som den lengter etter med stadig større styrke, er å få se inn i framtiden.

Om en bare kunne få vite noe – om det ikke var mer enn en ørliten smule – av det som ligger skjult i framtiden, hvordan det ser ut på den andre siden av dødens elv! Om en kunne få vite hvor mange slag tidens klokke har slått, og hvor mange slag som er igjen! Om vi visste hva vi har i vente i dagene som kommer!

Når det så står fram menn som mener de kan se inn i framtiden, blir de bestormet med spørsmål, så det er nesten farlig for dem å la folk få vite hvor de bor.

Og når kristne forkynnere vil samle folk om talerstolen sin, lykkes det best når de averterer et eller annet emne fra «de siste ting»: Når kommer Antikrist? Når kommer den store trengselen? Når kommer Kristus? Når kommer tusenårsriket? Når det bare er noe som skal skje i framtiden, noe som drar teppet til side, vil vi alle gjerne høre og se, om det er aldri så fælt. Ja, helst vil vi se det som er fælt.

Det som er, er aldri så interessant.

Derfor har vi alltid så vanskelig for å kjenne vår egen tid og tyde de tegnene som viser seg i dag. Denne dragningen mot framtiden er ikke bare et gode for oss; den bærer også med seg en stor fare.

Den som alltid stirrer etter det som skal komme, kan lett glemme det som er. Og så kan fienden han speider etter, falle over ham før han vet ordet av det.

Den som ikke kjenner sin egen tid, kan aldri kjenne framtiden.

Derfor ber Jesus oss i ordet i dag om å kjenne vår tid. Fargespillet som viser seg på himmelen i dag, forteller oss om dagene som kommer. Morgenhimmelen bærer tegnet som varsler dagen.

De som er kjent på Vestlandet – i hvert fall slik det var i gamle dager – vet at høvedsmannen for fiskelaget var tidlig ute om morgenen for å se etter tegnene på himmelen: Ble det storm eller stille vær? Tydet tegnene på storm, la han ikke ut, selv om havet akkurat da var blankt som et speil. Var tegnene usikre, la han ut, men varsomt. – Slik gjør fiskeren. Han leser framtiden i nåtiden.

Det er det Jesus ber oss gjøre i ordet i dag. Men det er også dette vi makter så dårlig, fordi vi glemmer det som er, mens vi venter på det som skal komme.

Slik venter vi på den store trengselen, men glemmer den trengselen som er i dag. Slik venter vi på Antikrist og alt det fæle som følger med ham, og glemmer striden mot ondskapens åndehær som rår i denne tiden. Vi taler om den Kristus som skal komme, til vi glemmer å leve sammen med ham i dag. Vi venter på tusenårsriket, men husker ikke at det avgjørende er å leve i Guds rike her.

II.

Finnes det da tegn på den tidshimmelen som hvelver seg over oss, tegn som varsler det som skal komme?

Jeg tror det, og jeg vil prøve å nevne hovedtrekkene i det jeg ser. Jeg gir det ikke ut for mer enn det er: mine egne tanker om tiden og framtiden.

Et av de største tidstegnene er de mektige oppløsende kreftene i samfunnslegemet over hele verden.

Når et levende legeme viser tegn på oppløsning, vet vi at det er døden som er der med sin kalde hånd. Oppløsningskrefter er dødskrefter.

Det er ikke bare folk som er drevet av religiøs fanatisme, som nå ser denne store faren for samfunnet. Det gjør også mennesker som tenker skarpt, friskt og klart – både kristne og ikke-kristne.

Hjemmene er i oppløsning. Ennå har det ikke kommet så langt her hos oss som mange andre steder, men dødskreftene er i arbeid. Overalt er det kvinnen som skaper hjemmet. Men hva skal en si når kvinnen heller vil ha en hund enn et barn på fanget og i sengen! Og av slike kvinner er det mange her.

Vi kan gifte oss i dag, men liker jeg meg ikke, kan jeg gå min vei i morgen.

Vi kan skrive en kontrakt, men passer det meg best, bryter jeg mitt ord når jeg vil.

Arbeider reiser seg mot arbeidsgiver og arbeidsgiver mot arbeider. Folk reiser seg mot folk og rike mot rike. Det er kjærligheten som dør og egenkjærligheten som vokser. Det er uretten som øker og retten som taper. Det er havet – folkehavet – som bruser i storm. Det er styggedommen som river seg løs fra havbunnen og slenger sitt slim på stranden.

Dette er – etter Jesu ord – et tegn på at vår tidsalder går mot sin ende.

«Men dette skal du vite, at i de siste dager skal det komme farlige tider. For menneskene skal da være egenkjærlige, pengekjære, skrytende, overmodige, spottende, ulydige mot foreldre, utakknemlige, uten aktelse for det hellige, uten naturlig kjærlighet, uforsonlige, baktalende, umåtelige, voldsomme, uten kjærlighet til det gode, svikefulle, oppfarende, oppblåste, slike som elsker sine lyster høyere enn Gud» (2 Tim 3,1–4).

«For folk skal reise seg mot folk, og rike mot rike, og det skal bli hunger og jordskjelv både her og der. … Mange skal da falle fra, og de skal angi hverandre og hate hverandre. Mange falske profeter skal stå fram, og de skal forføre mange. Og fordi lovløsheten tar overhånd, skal kjærligheten bli kald hos de fleste» (Matt 24,7.10–12).

Slik står det skrevet.

Så ofte spør jeg meg selv: Hvem kan stille denne stormen? Hvem kan slukke dette hatet? Hvem kan binde sammen det som nå går i oppløsning?

Det er lite trolig at noen annen enn Kristus kan gjøre det. Men han får ikke lov – ennå, og derfor har vi verre tider i vente.

Gi akt, du fromme, tiden seg
alt mer og mere nærmer,
og dagen kommer hastelig
da verden villest svermer.

Kanskje det kan bli noen pusterom av og til, når det ser ut som verden skal komme til ro igjen, men de blir nok få og korte. Vi går mot enden på denne tidsalderen.

III.

Når en skal prøve å finne ut hva klokken er slått, er det vel også grunn til å se etter tegn på vår, på det som gror og bygger opp. Kort sagt: på det nye som skal komme.

Det er ikke lett å finne veien her. Hadde det vært en jevn utvikling, så det gamle litt etter litt gikk til grunne og det nye litt etter litt vokste fram, ville det vært like lett å få øye på det ene som det andre. Men etter det en kan se i Guds ord og i tiden, kommer ikke det nye på den måten. Tvert imot ser det ut til å bli født ut av en katastrofe, i hast, så å si i et øyeblikk. Og da er det ikke lett å finne tegnene på vår og våknende liv på forhånd.

Likevel må en ha grunn til å tro at det finnes spirer som varsler at sommeren er nær. For bak den bråeste og fæleste katastrofen ligger det alltid en kortere eller lengre utvikling. Slik også nå.

Jeg vil nevne to tegn som tyder på at våren er i vente. Det ene er den økende åndelige uroen, troen på Gud og det evige, som tross alt griper flere og flere i alle land. Det andre er trangen etter et bedre og mer rettferdig samfunn. Det kan ikke være tvil om at vi er kommet inn i en helt ny tid, med større trang etter det evige og guddommelige og med mer sans for det sanne og rettferdige.

Tenker vi rolig over det, vil vi finne at selve bolsjevismen, rent teoretisk, bærer det siste av disse kravene i seg. Her kan det passe å nevne det den danske dikteren Helge Rode skriver om dette. Han er en av de mange som nå er på hjemvei fra fritenkerferden. (*Dette er skrevet i 1925.*) Han skriver blant annet:

«Alle våre sosiale ideer og det gode som ble vunnet ved dem, er utledet av Det nye testamente. Dermed vil man også se at den idé som samler alle fenomener i én strøm, nemlig ‹utviklingen›, ikke er en biologisk, geologisk eller historisk idé, men en bevisst kristen idé, utledet av alt det som er virksomt i Bibelen. Sosialdemokratiet låner sin kraft fra Kristus (men takker ham ikke). Kommunistene har ingen annen å holde seg til (men håner ham). Han har plantet sin fane så langt fremme at vi aldri kan komme forbi den, men bare søke mot den og nærme oss den. Hvis utviklingen nådde sitt mål, som jo ikke kan være noe annet enn Guds rike på jorden, hvem ville vi så møte i det lovede land? Ham som utviklingen hadde avsatt, som sosialdemokratene hadde glemt, som kommunistene på nytt hadde myrdet. All verden ivrer nå for å virkeliggjøre sin halvforståtte bibellærdom, men evangeliets første og siste sannhet – menneskets levende

forbindelse med Ånden – bryr de seg ikke om. Hvem som helst vil skape Guds rike hvor som helst og i hele verden på én gang – bare ikke i sitt eget hjerte.»

En annen mann vil jeg nevne, en som ikke bare forteller om det som rører seg i ham selv, men også om det som rører seg i tiden. Det er Fridtjof Nansen. Han sier blant annet i et foredrag:

«Verden er allerede i støpeskjeen, det gjærer i folkene. Det er ikke godt å vite hvor det bærer hen, men én ting vet vi med sikkerhet: Den vender aldri tilbake til de gamle formene.»

Men hva er det da som skal hjelpe oss?

Det svarer Nansen på i en samtale han har hatt med «Kristeligt Dagblad» i København:

«Personlig står jeg utenfor alle kristne partier og bevegelser, men jeg er overbevist om at en kristen innsats – i videre forstand – er det eneste som kan avløse materialismen og bygge opp på nytt. Når jeg taler om åndelige, kristne verdier, tenker jeg på den delen av kristendommens grunntanke som omfatter menneskekjærligheten og brorskapsfølelsen.»

Den tankegangen som Nansen her gir oss et lite glimt inn i, vokser mer og mer fram hos millioner av mennesker i vår tid.

Men kraften til å skape en slik tid?

Den kjenner de ikke. Nansen aner at den ligger i kristendommen, men håper på «Nasjonenes forbund». Makter ikke forbundet å løse oppgaven, slukner hans siste håp, har han sagt.

Men kravet om rettferd og trangen etter bedre kår kan aldri slukne.

Og så? Hvordan går det så?

Når mennesket krever mer av seg selv enn det makter, og likevel ikke kan slutte å komme med større og større krav – hvordan går det da?

Da går det med slekten slik det en gang gikk med deg og meg da vi krevde mer av oss selv enn vi maktet: Vi gikk fallitt – i åndelig mening. Og vi bøyde oss for Kristus og ba om nåde.

Om ikke så lenge vil det gå på samme måte med folkeslagene. Det haster mot den dagen, fordi kravene vokser og kraften minker.

Ser du ikke det?

Så se da!

Dette tegnet på dom og nåde står nå klart på den tidshimmelen som hvelver seg over oss. Det er et lysende tegn, fullt av håp og vår.

IV.

Så vil jeg tale litt om den himmelen som nå hvelver seg over Guds folk. Også på den himmelen har Gud sagt at det skal være tegn som viser oss hva de kommende dagene bærer i fanget til oss.

Det tegnet som nå trer klarere og klarere fram på kirkehimmelen, er det vi leser om i Matt 25,1–5 og Åp 3,15–17. Hva står det der? Hør det:

«Da skal himlenes rike være å ligne med ti jomfruer som tok lampene sine og gikk ut for å møte brudgommen. Men fem av dem var uforstandige og fem kloke. De uforstandige tok lampene sine, men de tok ikke olje med seg. Men de

kloke hadde også tatt med seg olje i kannene sammen med lampene sine. Da det dro ut før brudgommen kom, slumret de alle inn og sov.»

«Jeg vet om dine gjerninger, at du verken er kald eller varm. Det hadde vært godt om du var kald eller varm. Men fordi du er lunken, og verken kald eller varm, vil jeg spy deg ut av min munn. Fordi du sier: Jeg er rik, jeg har overflod og har ingen nød – og du vet ikke at du er ussel og ynkelig og fattig og blind og naken.»

Dette er de tegnene som tydeligst viser seg for meg på Guds rikes himmel nå.

Det store flertallet av dem som bærer det kristne navnet i vår tid, kan deles i to grunntyper.

Den ene grunntypen er de som har satt seg fore å gjøre kristne av folk som ikke vet om gjenfødelse og et nytt liv. De er grepet av den katolsk-religiøse samlingstanken, den falske enhetstanken. Den døde, ukristelige roen som fører til at religiøse mennesker blir pyntet ut som kristne, legger seg mer og mer over oss, tung og kald og grå, som høsttåken over Oslo.

Så kristelige folk blir nå!

Nå skal nesten alle tro på Gud.

Nå skal kirkene bli ett. Nå skal «kirken» pyntes til brud uten å være forlovet med ham hun skryter av å skulle møte i bryllupet.

Da – like før det ble ropt ut: «Se, brudgommen kommer!» – da!!

Har du ører å høre med, så hør!

Søvn! Søvn! Søvn! – så langt en ser ut over den store mengden som kaller seg kristne.

Søvn! Den tilstanden som ligger på grensen mellom liv og død.

Ser du det?

Kjenner du det? Ikke?

Kan du våkne?

Den andre grunntypen er de som nok skiller lag med verden, men går opp i seg selv i stedet for i Kristus. Og så blir de så fornøyde med seg selv at de er steinblinde for det de egentlig er.

Si bare til dem at de er usle, ynkelige, fattige, blinde og nakne, så skal du få høre!

Nei, det vet de ikke av.

Nei, de er rike, gode og mette og mangler egentlig ingenting.

De er nesten syndfrie. Nærmest fullkomne.

I hvert fall må ingen komme til oss og snakke om fattigdom og synd. Det har vi ikke noe med lenger. Det er de åndsfattige og lovtrellene som taler om slikt.

Denne typen vokser fort fram nå, også her hos oss.

Vet du ikke om dem? Eller er du kanskje en av dem?

Har du ører å høre med, så hør!

Kan du våkne?

Kan du vende om?

Å, om du kunne!

Men jeg er redd for at du ikke vil.

V.

Dere som vil bli frelst: Husk at Satans beste våpen ikke er øks og kors og galge og ville dyr – aller minst i vår tid. Det krigsmateriellet duger ikke stort nå.

Nå kler han seg i gudelige klær, og så får han gå i fred midt iblant oss uten at vi vet det. Og så spyr han dødelig gift ut over verden og ut over de kristne, og mangen en kristen slukner uten så mye som et skrik.

Det er vanskelig å være en sann, ydmyk, kjempende og seirende kristen nå. Det religiøse fusket legger seg over oss som giftgass. Vi vet ikke at faren er så stor som den er. Der ligger vår største fare.

«Da slumret de alle inn og sov.» … «Du vet ikke at du er ussel.» …

«Våkn opp, våkn opp, kle deg i din styrke, Sion! Ta på deg ditt høytidsskrud, Jerusalem, du hellige by! … Ryst støvet av deg, stå opp! … Gjør deg løs fra båndene om din hals, du fangne Sions datter!» (Jes 52,1–2).

Vil du?

Kanskje du spør: Si meg, hvordan skal jeg gå fram?

Du skal skjule deg der inne der du første gang ropte om nåde, der du lå og gråt. Der skal du rope, trygle og gråte nå.

Der skal du åpne døren igjen for Guds hellige og rensende ild.

Der skal du la Guds gartnerkniv skrape og skjære.

Vil du?

Jeg tror at noen av dere vil. Jeg synes å se tegn på at de fornyende kreftene er i arbeid blant kristne rundt om på jorden. Mange kristne ønsker seg mer av Guds kraft. Det blir bedt om vekkelse og vår over verden, og mange lengter etter at Fredsfyrsten skal komme.

Det er lys i mørket.

Men lysene er så få, lengselen så svak, bønnen så lite brennende.

Derfor: Løft hodet, du Guds barn! Våkn opp! Våkn opp! Se deg om! Se etter tegnene på tidshimmelen!

La ikke stormen og striden og uroen og oppløsningen ta motet fra deg. Når alt dette begynner å skje, skal du rette deg opp og løfte hodet, for din forløsning stunder til – du som framfor alt i verden vil holde fast ved din frelser, Jesus Kristus.

Men så er det alle dere som driver med strømmen. Dere som blir slengt som høstløv i stormen. Dere som fryser i hjel og snart blir tråkket ned – om dere ikke vender om.

Du stakkars, kjekke, ufrelste ungdom! Hva skal det bli av deg? Skal du «slenges» og «rives bort»? Skal du bli tråkket ned?

Jeg ber deg: Vend om i dag. Kom til din eneste frelser nå!

Vil du komme nå?

Jeg ber deg ut fra den beste lengselen i mitt liv: Kom!

Om Ludvig Hope

1871–1954

Ludvig Hope (1871–1954) ble født 17. januar 1871 i Masfjorden i Nordhordland, som sønn av bonden Mons Ivarson Hope. Allerede i tenårene begynte han å reise som predikant, og han ble den ledende skikkelsen i Norsk Luthersk Misjonssamband i en hel mannsalder – som forkynner, forfatter og veiviser for lekmannsbevegelsen. Fra 1931 til 1936 var han generalsekretær i sambandet.

Hope kjempet for lekfolkets rett og frihet i kirken, og han var med på å vinne fram «nattverdens frigivelse» i 1913. Under okkupasjonen var han en av lederne i kirkekampen: Han var med og stiftet Kristent samråd i 1940 og satt i den midlertidige kirkeledelsen fra 1942. Han døde i Oslo 26. oktober 1954.

Ved siden av de kirkepolitiske skriftene skrev Hope mange oppbyggelige bøker, med klar forkynnelse av lov og evangelium og stor omsorg for den vakte synder som strever etter fred med Gud. Hans samlede skrifter kom ut i ni bind i 1945–48.